

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS,

3. august 2011,

riigiabi SA. 26980 (C 34/09 (ex N 588/08)) kohta, mida Portugal kavatseb anda äriühingule Petrogal

(teatavaks tehtud numbri C(2011) 5546 all)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2012/466/EL)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool viidatud sätetele⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 19. novembri 2009. aasta kirjas teavitas komisjon Portugali oma otsusest algatada aluslepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetlus sihtotstarbelise regionaalabi suhtes, mida kavatsetakse anda äriühingu Petroleos de Portugal, Petrogal S.A. (edaspidi „Petrogal“) investeerimisprojekti tarbeks seoses äriühingu naftatööstustegevusega Sinesis ja Matosinhoses (edaspidi „investeerimisprojekt“). 9. detsembri 2009. aasta kirjas esitas Portugal algatamisotsuse mittekonfidentsiaalse, avaldamiseks ettenähtud versiooni.
- (2) 17. detsembri 2009. aasta kirjas palus Portugal pikendada tema märkuste esitamise tähtaega ühe kuu võrra. 22. detsembril 2009 nõustus komisjon selle taotlusega. Portugal esitas oma märkused 21. jaanuari 2010. aasta kirjas.

- (3) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati Euroopa Liidu Teatajas⁽²⁾. Komisjon palus huvitatud isikutel esitada oma märkused.

- (4) Komisjonile esitasid oma märkused naftakeemia-, keemia- ja rafineerimistööstuse ühendus (*Associação das Indústrias da Petroquímica, Química e Refinação*),⁽³⁾ Portugali tööstusettevõtete liit (*Confederação da Indústria Portuguesa*),⁽⁴⁾ energiatõhususe assotsiatsioon (*Associação para a eficiência energética*),⁽⁵⁾ konkurent nr 2,⁽⁶⁾ Petrogaliga konkureeriv ettevõtja,⁽⁷⁾ konkurent nr 1,⁽⁸⁾ ⁽⁹⁾ töötajate ametiühing (*União Geral de trabalhadores*),⁽¹⁰⁾ Sinesi omavalitsus,⁽¹¹⁾ Portugali töötajate ametiühingute liit (*Confederação Geral dos Trabalhadores Portugueses*)⁽¹²⁾ ning Portugali kaubandus- ja tööstuskoda (*Associação Industrial Portuguesa*)⁽¹³⁾.

- (5) Komisjon edastas need märkused Portugalile 9., 10., 17. ja 19. märtsi 2010. aasta kirjades ning andis talle võimaluse vastata; Portugal esitas oma märkused 8. aprilli 2010. aasta kirjas.

- (6) 15. ja 28. juuli 2010. aasta⁽¹⁴⁾ kirjades küsis komisjon täiendavat teavet ning Portugal esitas selle vastavalt 16. ja 23. augusti 2010. aasta kirjades.

⁽²⁾ Vt joonealune märkus 1.⁽³⁾ 26. veebruari 2010. aasta kiri.⁽⁴⁾ Vt joonealune märkus 3.⁽⁵⁾ Vt joonealune märkus 3.⁽⁶⁾ Kooskõlas määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 6 lõikega 2 on kõnealune huvitatud isik võimaliku kahju tekkimise tõttu palunud, et tema andmeid ei avaldataks asjaomasele liikmesriigile.⁽⁷⁾ Vt joonealune märkus 3.⁽⁸⁾ Vt joonealune märkus 6.⁽⁹⁾ 1. märtsi 2010. aasta kiri.⁽¹⁰⁾ 2. märtsi 2010. aasta kiri.⁽¹¹⁾ 10. märtsi 2010. aasta kiri.⁽¹²⁾ 11. märtsi 2010. aasta kiri.⁽¹³⁾ 18. märtsi 2010. aasta kiri.⁽¹⁴⁾ Kirjade portugali keelseid versioone (inglise keelseid versioone saadeti 22. juulil 2010).⁽¹⁾ ELT C 23, 30.1.2010, lk 34.

- (7) 4. ja 5. augusti 2010. aasta kirjades küsis komisjon konkurentidelt nr 1 ja 2 selgitusi, mis esitati 10. ja 15. septembri 2010. aasta kirjades. 20. septembri 2010. aasta kirjas edastati need selgitused Portugalile märkuste esitamiseks.
- (8) 17. septembri ja 1. oktoobri 2010. aasta kirjades küsis komisjon Portugalilt lisateavet. Portugal vastas 18. ja 29. oktoobril 2010.
- (9) 13. oktoobri 2010. aasta kirjas küsiti konkurentidelt nr 1 ja 2 konkreetseid üksikasju seoses nende 10. ja 15. septembril 2010 saadetud vastustega.
- (10) 21. ja 28. oktoobri 2010. aasta kirjades küsis komisjon Portugalilt lisateavet. Portugal vastas 12. novembril saadetud kirjas.
- (11) 10. novembril 2010 saadetud kirjas esitas konkurent nr 1 selgitused oma 15. septembri 2010. aasta kirjale. 12. novembril 2010 edastati need selgitused märkuste esitamiseks Portugalile, kes vastas kirjaga 19. novembril 2010.
- (12) 30. novembri 2010. aasta kirjas küsis komisjon Portugalilt lisateavet. Portugal esitas oma märkused 20. detsembri 2010. aasta kirjas.
- (13) 11. novembri 2010. aasta kirjas palus komisjon Portugalil esitada investeerimisprojekti kulude ja tulude analüüs. Portugal esitas küsitud teabe 1. detsembril 2010.
- (14) 6. jaanuari 2011. aasta kirjas esitas Portugal teabe äriühingu Petrogal aktsionäride kohta.
- (15) 12. jaanuaril 2011 toimus koosolek, millel osalesid Portugali ametiasutuste, äriühingu Petrogal ja komisjoni esindajad. 25. jaanuari 2011. aasta kirjas esitas Portugal teabe teatavate valdkondade kohta, mida koosolekul arutati (sh turuhinnang, abi ergutav mõju).
- (16) 24. jaanuari, 16. märtsi ja 12. aprilli 2011. aasta kirjades küsis komisjon lisateavet investeerimisprojekti võimaliku vastupidise stsenaariumi kohta ning Portugal vastas kirjades, mis saadeti vastavalt 7. veebruaril, 4. aprillil ja 29. aprillil 2011. 7. juuni 2011. aasta e-kirjas küsis komisjon teavet, mida Portugal ei olnud eelmistes kirjades esitanud. Portugal esitas teatavate küsimustega seotud teabe 9. juuni 2011. aasta e-kirjas ning 11. ja 17. juunil 2011 saadetud kirjades.

- (17) 24. juuni 2011. aasta kirjas palus komisjon Portugalil esitada puuduv teave diislikütuse turu kohta. Portugal esitas küsitud teabe 30. juuni ja 14. juuli 2011. aasta kirjades. 20. juuli 2011. aasta kirjas esitasid Portugali ametiasutused nõusoleku, et komisjon võtab käesoleva otsuse vastu ingliskeelsena.

2. RIIGIABI ÜSIKASJALIK KIRJELDUS

2.1. Abisaaja

- (18) Riigiabi saaja äriühing Petróleos de Portugal - Petrogal, S.A. (edaspidi „Petrogal“) on äriühingu Galp Energia, SGPS, S.A. (edaspidi „Galp Energia“) tütarettevõtte ja kuulub 100 % talle. Äriühingu Galp Energia olulisemad aktsionärid on ENI SpA⁽¹⁵⁾ (33,34 %), Amorim Energia BV (edaspidi „Amorim Energia“) (16) (33,34 %), Parpública Participações Públicas (edaspidi „Parpública“)(SGPS)⁽¹⁷⁾ (7 %), Fidelity International Limited (2,01 %), Caixa Geral de Depósitos SA (edaspidi „CGD“)⁽¹⁸⁾ (1 %) ja muud äriühingud (23,31 %). Galp Energia on äriühingu Galp Energia Group (edaspidi „Galp“) valdusettevõtte. Galp Energia tegutseb naftatoodete turul (hõlmab rafineerimist ja turustamist, st nii hulgi- kui ka jaemüüki) ja gaasiturul.
- (19) Valdusettevõtte nimega GALP - Petróleos e Gás de Portugal SGPS, S.A asutati 22. aprillil 1999 peamiselt naftatoodete ja maagaasiga kauplemiseks ning see ühendab kaht varasemat Portugali valitsusele kuulunud äriühingut, mis anti nüüd Galp Energia kontrolli alla – Petrogal, mis tegeles naftatoodetega ja GDP - Gas de Portugal, SGPS, S.A., mis tegeles gaasiga⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ ENI S.p.A. (edaspidi „ENI“) on Itaalia juhtiv energiaettevõtte, mis on noteeritud Milano ja New Yorgi börsil. Ettevõtte pakub uurimise ja tootmisega, gaasi ja energiaallikatega, naftatoodete rafineerimise ja turustamisega, naftakeemiaga ning projekteerimise, ehitamise ja puurimisega seotud teenuseid enam kui 70 riigis. ENI rafineerimistehased asuvad Itaalias, Saksamaal ja Tšehhi Vabariigis. Itaalias on ettevõtja viie rafineerimistehase ainuomanik (100 %) ning talle kuulub pool (50 %) Sitsiilia saarel asuvast Milazzo rafineerimistehasest. Väljaspool Itaaliat on ENI-l osalus Saksamaal ja Tšehhi Vabariigis asuvates rafineerimistehastes. Saksamaal on ENI-l 8,3 % osalus rafineerimistehases SCHWEDT ja 20 % osalus äriühingus BAYER-NOIL, millele kuuluvad Ingolstadt, Vohburgi ja Neustadti rafineerimistehased. ENI rafineerimisvõimsus Saksamaal on ligikaudu 70 000 barrelit päevas, millega varustatakse peamiselt ENI turustusvõrku Baieris ja Ida-Saksamaal. Tšehhi Vabariigis on ENI-l 32,4 % osalus äriühingus Česka Rafinerska, kellele kuulub kaks rafineerimistehast (Kralupy ja Litvinovis). ENI osa nende rafineerimisvõimsuses on 53 000 barrelit päevas. ENI 2007. aasta rafineeritud toodangu kogumaht Itaalias ja väljaspool oli 37,15 miljonit tonni.

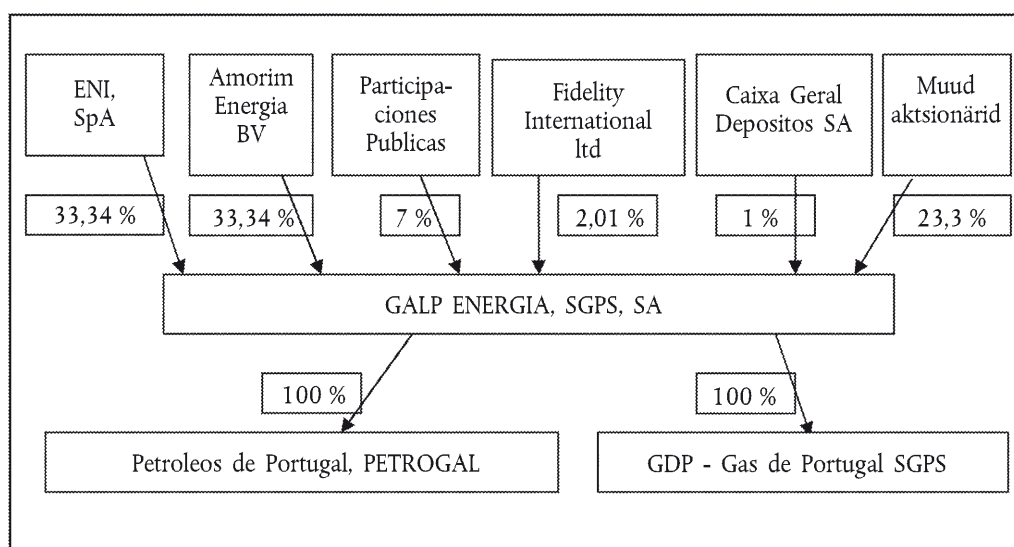
⁽¹⁶⁾ Amorim Energia peakorter on Madalmaades. Selle olulisemad aktsionärid on Esperanza Holding B.V. (45 %), Power, Oil & Gas Investments B.V. (30 %), Amorim Investimentos Energéticos, SGPS, S.A. (20 %) ja Oil Investments B.V. (5 %). Portugali investor Américo Amorim kontrollib äriühingut Amorim Energia otse või kaudselt 55 % ulatuses, ülejäänud 45 % kuulub äriühingule Sonangol tema kontrolli all oleva äriühingu Esperanza Holding B.V kaudu. Äriühing Sonangol on Angola riigi naftakompanii.

⁽¹⁷⁾ Parpública on valdusettevõtte, mis haldab Portugali riigi kapitaliosalusi mitmes äriühingus.

⁽¹⁸⁾ CGD on finantsasutus, mis on täielikult Portugali riigi omanduses.

⁽¹⁹⁾ Allikas: äriühingu Galp Energia veebisait: <http://www.galpennergia.com>.

- (20) Galp Energia äritegevus hõlmab ka rafineeritud naftasaaduste jae- ja hulgimüüki Pürenee poolsaarel. Äriühing on Portugalis turuliider ⁽²⁰⁾ ja tema tegevus Hispaanias laieneb.
- (21) Petrogal on Portugalis kahe rafineerimistehase ainuomanik. Kõnealuste tehaste asukohaks on Sines ja Matosinhos. Rafineerimistegevus hõlmab nii rafineerimist, tarnimist kui ka logistikat. Petrogal on suurim naftasaaduste turustaja Portugalis ja üks suurimaid Pürenee poolsaarel. Äriühing haldab sisuliselt kogu toornafta importi ja osaliselt ka rafineeritud toodete importi Portugali, tema arvel on 80 % toornafta- ja rafineeritud naftatoodete ladustamisvõimsusest ⁽²¹⁾ ning tal on Portugalis oluline koht naftatoodete logistika infrastruktuuris.
- (22) Petrogali tootevalik on lai ning hõlmab bensiini, diislikütust, reaktiivkütust, kütteõli, toorbensiini, veeldatud naftagaasi (LPG), bituument ja mitmeid aromaatsid ühendeid. Rafineerimistegevus hõlmab naftatoodete tarnimist Petrogali jae- ja hulgimüügi ning LPG turustusosakondadele, konkurentidele ja välismaistele klientidele ning rafineerimistehaste ja logistikavahendite haldamist. Petrogal ladustab ja transpordib oma tooteid tema ainuomanduses olevates või temaga seotud logistikaettevõtete mahutites.
- (23) Joonisel 1 on esitatud äriühingu Petrogal omandi- ja kontrolliõigused:

Aktsionäride leping

- (24) 29. detsembril 2005 kirjutasid Amorim Energia, ENI ja Rede Eléctrica Nacional de Portugal (REN) alla aktsionäride lepingule (edaspidi „aktsionäride leping“), 28. märtsil 2006 ühines sellega CGD. Aktsionäride leping jõustus 29. märtsil 2006 ning see kehtib kaheksa aastat. Kooskõlas Portugali väärtpaperiseaduse artikli 20 esimese lõigu punktiga c määrati aktsionäride lepingu kohaselt Galp Energia aktsiatest tulenev lepinguosaliste hääleõigus vastastikku teistele osalistele. Sellest tulenevalt kontrollivad aktsionäride lepingu osalevad aktsiaomanikud ühiselt äriühingut Galp Energia.
- (25) Portugali sõnul tuleneb aktsionäride lepingust, et aktsionärid ja eelkõige ENI ei saa üksinda kontrollida ega kindlaks määrata ei enda ega ka Petrogali rafineerimistegevuse strateegiat.

⁽²⁰⁾ Vastavalt äriühingu Petrogal veebisaidile oli äriühingu teenindusjaamade võrgustiku (837 Portugalis ja 223 Hispaanias) kaudu toimuva jaemüügi turuosa Portugalis 2005. aastal (lähtudes müügituludest) 37 % ja turuosa Pürenee poolsaarel 9 %. Hulgiturul tarnis äriühing rohkem kui 4 300 tööstus- ja kaubandusettevõttele kokku 5,5 miljonit tonni rafineeritud naftasaadusi, mis moodustas 51 % Portugali turust ja 11 % Pürenee poolsaare turust.

⁽²¹⁾ Portugali konkurentsiameti poolt aruandesse lisatud andmed Portugali kütuseturu kohta, 2. juuni 2008, lk 9 – avaldatud veebisaidil <http://www.concorrenca.pt/Publicacoes/Autoridade.asp>

2.2. Petrogali investeerimisprojekt

- (26) Investeerimisprojekti eesmärk on Sinesis ja Matosinhoses asuvate Portugali ainsate rafineerimistehaste ümberkorraldamine ja laiendamine. Lisaks on investeerimisprojekti eesmärk parandada kahe rafineerimistehase integreeritust ja sünergiat. Avaneb võimalus kasutada rasket toornaftat.
- (27) Investeerimisprojekti peamine eesmärk on suurendada diislikütuse osatähtsust tootmises bensiini osatähtsuse arvel. Investeerimisprojekti kohaselt kaasneb raske toornafta ulatuslikuma kasutamisega tooraine maksumuse vähenemine ja väheneb sõltuvus töödeldava toornafta päritolust.
- (28) Matosinhoses asuva rafineerimistehase ümberehitamise osas nähakse investeerimisprojektiga täpsemalt ette uue vaakumdestillatsiooni mooduli ehitamine vaakumgaasiõli tootmiseks ja uue viskoossuse vähendamise mooduli ehitamine vaakumjäägi termiliseks kergkrakkimiseks.
- (29) Sinesi rafineerimistehase ümberehitamise osas on investeerimisprojekti eesmärk ehitada uus hüdrokrakkimise seade, st vaakumgaasiõli hüdrokrakkimise moodul, et toota diisli- ja reaktiivkütust. Investeerimisprojekti kohaselt kasutatakse hüdrokrakkimisseadme lähteainena nii Matosinhose and Sinesi rafineerimistehases toodetud vaakumgaasiõli ja viskoossuse vähendamise moodulis toodetud gaasiõli, kasutades seega täielikult ära riigi rafineerimisseadmete töötlemisvõimsuse. Seega töödeldaks [] barreelit päevas, kasutades aastas lähteainena ligikaudu [] tuhat tonni jääkgaasi.
- (30) Hüdrokrakkimise tulemusel saadud tooted (vedelgaas, raske toorbensiin⁽²²⁾ ja diislikütus) on [] hüdrogeenitud, mis tähendab, et nende kvaliteet on hea. Eeldatakse, et investeerimisprojekti tulemusena suureneb vaid diislikütuse ja toorbensiini raskete fraktsioonide/raske toorbensiini tootmine.
- (31) Investeerimisprojekti kohaselt tarnitakse osa Sinesi rafineerimistehases toodetud rasket toorbensiinist Matosinhosesse toorainena Petrogali aromaatsete süsivesinike tehase jaoks;⁽²³⁾ see aitab suurendada rafineerimistehaste integratsiooni. Raske toorbensiini tootmise suurenemine on Sinesi tehase ümberkorralduskava/ümberehitusprojekti? vältimatu osa.

⁽²²⁾ Toorbensiin on rafineeritud toornafta gaaside ja bensiini vaheline kerge fraktsioon. Seda kasutatakse naftakeemiatööstuses lähteainena, mille krakkimisel saadakse mitmesuguseid tooteid ning seda saab kasutada ka bensiini komponendina (kerge toorbensiin) või kõrgema oktaaniravuga kütuse tootmiseks (raske toorbensiin).

⁽²³⁾ Ülejäänud raske toorbensiini kasutab Sinesi rafineerimistehas tootmises ise ära.

- (32) Investeerimisprojektiga seotud töid alustati 2008. aastal (esimene töökäsk on välja antud 14. märtsil 2008 kooskõlas direktorite nõukogu 5. märtsi 2008. aasta otsusega) ja need tuli lõpetada 31. detsembriks 2010. Täistootmisvõimsuseni pidi jõutama 2011. aastaks.

2.3. Ühtne investeerimisprojekt

- (33) Portugal väidab, et aastateks 2007–2013 ettenähtud regionaalabi suuniste⁽²⁴⁾ punkti 60 kohaselt tuleb investeerimisprojekti käsitada ühtse investeerimisprojektina, vaatamata pikale vahemaale kahe rafineerimistehase vahel (ligikaudu 450 km meritsi). Portugali ametiasutused kinnitavad, et teatatud investeerimisprojektile eelnenud kolme aasta jooksul ei ole Petrogal saanud riigiabi.

2.4. Investeerimisprojektiga seotud kulud

- (34) Sinesi tehase investeeringutega seotud investeerimiskulude nimiväärtus on [] eurot. Sinesi rafineerimistehasele ettenähtud abi nimiväärtus on [] eurot, mis annab abi osatähtsuseks 16 %. Matosinhose rafineerimistehase investeeringute nimiväärtus ulatub [] euroni ning tehasele antava abi nimiväärtus on [] eurot, seega on abi osatähtsus 13 %.
- (35) Investeerimisprojekti abikõlblike kulude ajaldatud väärtus on 974 064 894 eurot (nimiväärtus on 1 058 934 146 eurot) ning see hõlmab vaid seadmeid (ei hõlma ei maad ega hooneid). Mõlema rafineerimistehase abisumma ajaldatud väärtus kokku on 121 091 314 eurot (nimiväärtus 160 484 007 eurot), seega on abi osatähtsus 12,43 %. Tabelis 1 on esitatud abikõlblike kulude üksikasjalik jaotus aastate kaupa.

Tabel 1

Abikõlblikud kulud (eurodes)	2007	2008	2009	2010	Kokku
Materiaalne põhivara	[](*)	[]	[]	[]	1 058 934 146

(*) Tehniliste eeluuringute kulud.

2.5. Investeerimisprojekti rahastamine

- (36) Lisaks taotletud riigiabile (nimiväärtuses 160 484 007 eurot) on Petrogalil kavas rahastada investeerimisprojekti omavahenditest. Muud riigiabi ei ole rahastamiseks ette nähtud. 500 miljoni euro ulatuses rahastatakse investeerimisprojekti ka Euroopa Investeerimispanka laenudest, mis kiideti heaks 2009. aastal. Abisaaja omaosalus abikõlblikes kuludes moodustab 36 %.

⁽²⁴⁾ ELT C 54, 4.3.2006, lk 13.

2.6. Regionaalabi ülemmäär

- (37) Vastavalt Portugali regionaalabi kaardile aastateks 2007–2013 ⁽²⁵⁾ on piirkonnad Alentejo ja Norte, kus Sinesi ja Matosinhose rafineerimistehased asuvad, kölblikud saama regionaalabi vastavalt asutamislepingu artikli 107 lõike 3 punktiga a ettenähtud erandile ning investeringuteks ettenähtud regionaalabi ülemmäär suuretvõtetele on vastavalt 40 % ja 30 % toetuse brutoekvi-valendist.

2.7. Panus regionaalarengusse

- (38) Investeeringiprojekt peaks aitama luua mõlemas piirkonnas kokku ligikaudu 150 otset ja 450 kaudset töökohta. Portugali esitatud teabe kohaselt luuakse ehitamise ajaks ka ligikaudu 3 000 ajutist töökohta.

2.8. Abi vorm

- (39) Riigiabi antakse sihtotstarbelise abina nagu oli ette nähtud 15. oktoobri 1999. aasta dekreetseadusel nr 409/99 põhineva aegunud abikavaga (N 97/1999).

- (40) Kooskõlas Portugali ministrite nõukogu 6. märtsi 2008. aasta resolutsiooniga kirjutasid Portugali valitsus ning äriühingud Petrogal ja Galp Energia 10. märtsil 2008 alla kahele lepingule, milles käsitleti riigiabi andmist. Need kaks lepingut olid maksusoodustuste andmise leping ja investeeringuleping (edaspidi „abilepingud“).

- (41) Allkirjastatud abilepingutega nähti ette maksusoodustus, mis oli seotud investeeringuprojekti täitmisega. Abi oleks antud maksusoodustusena, mis arvestatakse maha ettevõtte tulevasest tulumaksust. Portugali ametiasutused arvutaksid maksusoodustuse summa protsendina abikõlblikest investeringutest. Maksusoodustust kohaldataks üksnes investeeringuprojektiga seotud maksude suhtes. Juhul kui maksusoodustust ei ole võimalik kohe täies ulatuses kasutada, saaks allesjäänud maksusoodustust kasutada kuni lepingu aegumiseni (st 31. detsembrini 2016).

2.9. Abisumma

- (42) Portugalil on kavas anda alates 2011. aastast regionaalabi nimiväärtuses 160 484 007 eurot. Portugali ametiasutuste esitatud tabel 2 kajastab abi andmise üksikasju ja ajakava.

⁽²⁵⁾ Portugali regionaalabi kaart on heaks kiidetud komisjoni 7. veebruari 2007. aasta otsusega, juhtum N 727/2006 (ELT C 68, 24.3.2007, lk 26).

Tabel 2

Aasta	Eeldatav maksustatav tulu	Maksud	Maksusoodustuse kasutamine (*)
2008			
2009			
2010			
2011	[]	[]	
2012	[]	[]	[]
2013	[]	[]	[]
2014	[]	[]	[]
2015	[]	[]	[]
2016	[]	[]	
			160 484 007

(*) Aasta jooksul saadud tulu maksustatakse järgneval aastal, seega saab ka maksusoodustust kasutada alles järgneval aastal.

- (43) Portugali ametiasutused kinnitavad, et investeeringuprojektile antavat abi ei saa kumuleerida muudest kohalikest, piirkondlikest, riiklikest ega ELi allikatest samade abikõlblike kulude katmiseks saadud abiga.
- (44) Lisaks antakse abi tingimusel, et Petrogal jätkab abistatavates piirkondades tehtavaid investeeringuid vähemalt viis aastat pärast investeeringuprojekti lõppu.
- (45) Portugal kinnitas, et abi andmine sõltus komisjoni heakskiidust.
- (46) Petrogal esitas investeeringuprojektiga seotud taotluse riigiabi saamiseks 22. jaanuaril 2007. 23. jaanuaril 2007 teatasid Portugali ametiasutused Petrogalile kirjalikult, et üksikasjaliku kontrollimise tulemusel on tuvastatud, et investeeringuprojekt vastab nendele abikõlblikkuse tingimustele, mis kehtestati maksukavaga enne investeerimiskavaga ettenähtud tegevuse alustamist.
- (47) Portugal on võtnud kohustuse mitte ületada käesolevas otsuses sätestatud suurimat abisummat ja abi ülemmäära ka ettenähtust suuremate või väiksemate abikõlblike kulude korral.

2.10. Üldsätted

- (48) Portugal on võtnud kohustuse esitada
- koopia Petrogalile saadetud dokumendist, milles teatatakse abilepingute jõustumisest (kahe kuu jooksul pärast abi andmist);
 - vahearuande, mis sisaldab teavet makstud abisumma, abilepingu täitmise ja sama käitise/tehasega seotud muude investeerimisprojektide kohta (iga viie aasta tagant alates komisjoni nõusolekust abi andmiseks);
 - üksikasjaliku lõpparuande (kuue kuu jooksul pärast abi viimase osamakse tegemist vastavalt esitatud maksegraafikule).

3. AMETLIKU UURIMISMENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

- (49) Oma otsuses algatada ametlik uurimismenetlus vastavalt aluslepingu artikli 108 lõikele 2 (edaspidi „menetluse algatamise otsus“) väljendas komisjon kahtlust selle suhtes, kas kõnealune abi vastab regionaalabi suunistele. Komisjon väljendas kahtlusi seoses menetluse algatamise otsuse põhjendustes 50 kuni 64 nimetatud küsimustega.

3.1. Vastavus regionaalabi suuniste üldsätetele

Alginvesteering

- (50) Regionaalabi suuniste punktis 34 kirjeldatakse alginvesteeringute standardliike kui „investeeringuid materiaalsesse või immateriaalsesse varasse“, mis on seotud
- uue käitise rajamisega;
 - olemasoleva käitise laiendamisega;
 - käitise toodangu mitmekesistamisega uute toodete lisamisega;
 - olemasoleva käitise tootmisprotsessi põhjaliku muutmise.

Alginvesteeringute mõiste alla ei kuulu asendusinvesteeringud, mis ei vasta ühelegi nimetatud tingimusele.

- (51) Seoses sellega väljendas komisjon menetluse algatamise otsuses kahtlust, kas esialgseks investeeringuks võib lugeda investeerimisprojekti, mille eesmärk on ajakohastada kaks rafineerimistehast ja neid paremini integreerida, suurendades diislikütuse (ja sellega kaasneva toorbensiini) tootmist ja vähendades samal ajal bensiini tootmist. Komisjon leidis, et investeerimisprojekt ei hõlma alginvesteeringut uue käitise rajamiseks ega olemasoleva käitise toodangu mitmekesistamiseks uute täiendavate

toodetega. Komisjon leidis, et investeerimisprojekt hõlmab teatavaid käitise laiendamise ja tootmisprotsessi põhjaliku muutmise seotud aspekte.

Ühtne regionaalareng

- (52) Komisjon märkis menetluse algatamise otsuses, et kuna abimeedet tuleb käsitleda sihtotstarbelise abina, peab Portugal tõendama, et investeerimisprojekt aitab kaasa ühtse regionaalarengu strateegia rakendamisele regionaalabi suuniste punkti 10 tähenduses.
- (53) Eelkõige kahtles komisjon menetluse algatamise otsuses, kas eeldatav panus piirkondlikku arengusse tasakaalustab ka tegelikult abist tulenevaid valdkondlikke mõjusid (160 miljoni euro suuruse abisumma eest pidi loodama vaid 150 otsest töökohta).

- (54) Seda arvesse võttes kinnitas komisjon, et tal on põhjendatud kahtlusi abi vajalikkuse osas, sest nagu nähtub Petrogali 2008. aasta raamatupidamisest, on investeerimisprojekt osa tema tööstusstrateegiast ja võrdlusanalüüsi kohaselt oleks see tõenäoliselt ellu viidud ka ilma abi saamata. Komisjon märkis, et investeeringu rakendamiseks (töid alustati 2008. aastal) ei olnud abi ilmselt vajalik ning Petrogal oleks võinud otsustada investeerida mõnes muus asukohas. Tarbetu abi ei aita kaasa piirkondlikule arengule ning sellega võivad kaasneda vastu võetamatud konkurentsimoonutused.

Ametlik ergutava mõju nõue

- (55) Menetluse algatamise otsuses kahtles komisjon, kas regionaalabi suuniste punktis 38 sätestatud ametlik ergutava mõju nõue on täidetud. Sihtotstarbelise abi puhul peab pädev asutus enne kavaga seotud tööde alustamist olema väljastanud kinnituse abi andmise kohta eeldusel, et abi andmiseks on olemas komisjoni heakskiit.
- (56) Vaatamata Portugali kirjalikule kinnitusele, et üksikasjaliku kontrollimise tulemusel on tuvastatud, et investeerimisprojekt on kõlblik riigiabi saamiseks, väljendas komisjon menetluse algatamise otsuses kahtlust, kas kava vastab tegelikult regionaalabi suuniste punktis 38 sätestatud nõuetele.

3.2. Abi hindamine lähtudes sätetest, mis käsitlevad abi andmist suurtele investeerimisprojektidele

Ühtne investeerimisprojekt

- (57) Portugal teatas kahte rafineerimistehast hõlmavast investeerimisprojektist kui ühtsest investeerimisprojektist. Vastavalt regionaalabi suuniste punktile 60 loetakse alginvesteering ühtseks investeerimisprojektiks siis, kui see moodustab majanduslikult ühtse terviku, võttes arvesse tehnilisi, funktsionaalseid ja strateegilisi seoseid ja vahetut lähedust.

(58) Sellega seoses avaldas komisjon menetluse algatamise otsuses kahtlust, osutades kahe rafineerimistehase vahelisele kaugusele. Lisaks tähendaks investeerimisprojekti käsitlemine ühtse investeerimisprojektna, et selle suhtes kohaldatakse korrigeeritud piirkondlikku ülemmäära, lähtudes regionaalabi suuniste punktis 67 sätestatud järkjärgulise vähendamise tabelist.

Abi hindamine regionaalabi suuniste punktide 68 ja 69 kohaselt

(59) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust seoses abi hindamisega regionaalabi suuniste kõnealuse kahe punkti kohaselt.

(60) Komisjon ei suutnud määratleda, millised on investeerimisprojektidega hõlmatud asjaomased tooted. Jääb selgusetuks, kas tooted on ainult diisel ja toorbensiin, nagu väitis Portugal, või tuleks arvesse võtta ka muid naftatööstustoodeteid. Lisaks naftatööstustoodete võimalikule asendatavusele turul tuleb võtta arvesse ka asjaolu, et regionaalabi suuniste punkti 69 tähenduses võib toorbensiini pidada vahetooteks.

(61) Komisjon kahtles, kas diislikütuse ja toorbensiini puhul saab asjaomaseks tooteturuks pidada naftatööstustoodete turgu, nagu seda väidavad Portugali ametiasutused.

(62) Komisjon kahtles, kas asjaomaste toodete asjaomased geograafilised turud tuleb määratleda riiklikul, piirkondlikul (Pürenee poolsaare) või Euroopa Majanduspiirkonna (edaspidi „EMP”) tasandil.

(63) Lisaks tekkis komisjonil kahtlus, kas Petrogali, Galp Energia ja ENI (kellele Petrogal kuulub) turuosa asjaomasel turul oli alla 25 %, kooskõlas regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktiga a.

(64) Samuti tekkis komisjonil kahtlus seoses regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktiga b, mille kohaselt peab investeerimisprojektiga saavutatud tootmisvõimsus mõõdetuna kõigi asjaomaste toodete nähtavat tarbimist käsitlevate andmete alusel olema üle 5 % iga asjaomase turu suurusest, välja arvatud juhul, kui nähtava tarbimise keskmine aastane kasvumäär viimasel viiel aastal ületab Euroopa Majanduspiirkonna SKP keskmise aastase kasvumäära.

4. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

4.1. Naftakeemia-, keemia- ja rafineerimistööstuse ühenduse märkused

Investeerimisprojekti vajalikkus

(65) Ühendus leiab, et investeerimisprojekt aitab oluliselt edendada Portugali majandust ja tugevdada Euroopa konkurentsivõimet naftakeemia ja naftatööstussektoris. Kui investeerimisprojekti ei oleks võimalik ellu viia või

kui puuduks vajalik toetus selle rakendamiseks, võiksid sellega kaasneda tõsised tagajärjed naftakeemiasektori autonoomiale ja sektorile antavale toetusele.

Uute investeringute ligitõmbamine ja uute toodete väljatootamine

(66) Äriühingu Artensa (Artenius – Produção e Comercialização de Ácido Tereftálico Purificado e Produtos Conexos, S.A. – on äriühingu La Seda de Barcelona S.A Hispaania tütarettevõtja) kavandatav uus tootmismoodul puhta tereftaalhappe (Purified Terephthalic Acid – PTA) tootmiseks Sinesis suurendab oluliselt La Seda nõudlust toorbensiini järele. Seega on La Seda investeringute (hinnanguliselt ligikaudu 400 miljonit eurot) teostamise seisukohast hädavajalik suurendada toorbensiini tootmist Petrogali hüdrokrakkimismoodulis.

Diislikütuse defitsiidi ja bensiini ülejäägi vähendamine

(67) Naftakeemia-, keemia- ja rafineerimistööstuse ühenduse arvates väheneb investeerimisprojekti tulemusena diislikütuse defitsiit Euroopas.

Piirkondlik areng ja rahvusvaheline tunnustamine

(68) Naftakeemia-, keemia- ja rafineerimistööstuse ühenduse arvates on Petrogali panus olulise tähtsusega naftatöötlemis-, naftakeemia- ja tööstussektori konkurentsivõime- ja tehnoloogiakeskuse loomisel ja edendamisel, mis on osa Portugali strateegiast riikliku ja piirkondliku majanduse elutähtsate tööstusharude edendamiseks.

Keskkonnamõju

(69) Naftakeemia-, keemia- ja rafineerimistööstuse ühenduse kinnitusel saadakse hüdrokrakkimisel eriti hea kvaliteediga diislikütus, mis tagab tõhusama põlemise ja vähendab saasteainete heitgaasides. Diislikütuse kvaliteet ja investeerimisprojekti tulemusena saavutatav energiatõhusus võimaldavad Petrogalil täita energiatõhususe 2008.–2011. aasta tegevuskava.

Sotsiaalne ja majanduslik mõju

(70) Lisaks leiab naftakeemia-, keemia- ja rafineerimistööstuse ühendus, et investeerimisprojektiga toetatakse Matosinhose ja Sinesi piirkondade sotsiaalset ja majanduslikku jätkusuutlikkust ning seega ka riigi sotsiaalset ja majanduslikku jätkusuutlikkust tervikuna.

4.2. Energiatõhususe assotsiatsiooni (Associação para a eficiência energética) märkused

Diisliõli tarned

(71) Investeerimisprojekt on oluline, sest see suurendab diisliõlitarnete paindlikkust ja sõltumatust.

Uute töökohtade loomine

- (72) Energiatõhususe assotsiatsiooni arvates tagatakse investeerimisprojektiga kõik tingimused tehnoloogiliseks innovatsiooniks ning luuakse ligikaudu 150 otsest ja 500 kaudset kesktaseme alalist töökohta.

Energiatõhusus

- (73) Energiatõhususe osas leiab assotsiatsioon, et mõlema rafineerimistehase ümberkorraldamiskavad võimaldavad 14 % energiasäästu. Lisaks rõhutab energiatõhususe assotsiatsioon, et investeerimisprojekt teeb võimalikuks ka muud liiki investeeringud, mida investeerimisprojekt ise ei hõlma – kummassegi rafineerimistehasesse paigaldatakse 82-megavatine koostootmismoodul ning selle tagajärjel suureneb Portugali selle tehnoloogia sektori tootmisvõimsus umbes 12 % võrra.

4.3. Portugali tööstusettevõtete liidu (Confederação da Indústria Portuguesa) märkused*Diislikütuse ja bensiini pakkumise ja nõudluse tasakaalustamine*

- (74) Portugali tööstusettevõtete liit leiab, et investeerimisprojektiga parandatakse Portugali olukorda, mida iseloomustab:
- i) lahknevus sõidukite diislikütuse tarbimise ja Portugali olemasoleva tootmismahu vahel, mille tulemusena on pidevalt vaja importida suures mahus diislikütust ning müüa välismaale ülemäärast bensiini;
 - ii) kütteõli ülejääk tulevikus, sest kütteõli ei kasutata enam elektri tootmiseks ning Portugali riiklikus kliimamuutuste programmis on sätestatud sammud, et loobuda tootmises üldse kütteõli kasutamisest;
 - iii) rahvusvahelise turu suundumus suurendada ostmisel toornafta raskemate ja rohkem happeliste fraktsioonide osakaalu, mis tagab suurema paindlikkuse toornafta valikul;
 - iv) panustamine varustuskindlusesse.

Energiatõhusus

- (75) Portugali tööstusettevõtete liidu arvates parandatakse investeerimisprojektiga oluliselt mõlema rafineerimistehase energiatõhusust kooskõlas Portugali võetud kohustustega ELi ees suurendada Euroopa energiatõhusust 10 %.

Uute töökohtade loomine

- (76) Tööstusettevõtete liit leiab, et kavandatud ligikaudu 150 kõrgelt kvalifitseeritud ja 450 kaudse alalise töökoha loomine toetab märkimisväärselt Portugali majandusarengut. See edendab majandust asjaomaste piirkondades (kus

SKP elaniku kohta on riigi keskmisest madalam), sest ehitustööde ajaks luuakse ligikaudu 5 000 ajutist töökohta.

4.4. Töötajate ametiühingu (União Geral de Trabalhadores) märkused*Regionaalarengu toetamine*

- (77) Ametiühing leiab, et investeerimisprojekt edendab regionaalarengut ning sellel on positiivne mõju asjaomaste piirkondade majandusarengule ning sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele. Asjaomaseid piirkondi iseloomustab töötuse kõrge tase, sealse majanduse struktuuris puudub mitmekesisus ja SKP elaniku kohta on riigi keskmisest väiksem. Investeerimisprojektil on märkimisväärne mõju nii kahe piirkonna tööstusstruktuurile kui ka Portugali tööstusstruktuurile tervikuna, sest arendatakse nii eelnevate kui ka järgnevate tootmisetappidega seotud valdkondi, eelkõige masinaehitust, tsiviilehitust, energeetikat ning isegi kaubandust ja toitlustust.

Uute töökohtade loomine

- (78) Ametiühing leiab, et investeerimisprojekt loob rohkem ja paremaid töökohti, eriti ajal, kui majandusliku ja sotsiaalse kriisi tõttu suureneb töötus kiiresti. Investeerimisprojekti kohaselt on kavas luua mõlemas rafineerimistehases 150 otsest töökohta, millest paljud eeldavad kõrget kvalifikatsiooni. Lisaks oodatakse 450 kaudse töökoha loomist ning ehitustööde ajaks luuakse 5 000 ajutist töökohta. Investeerimisprojekt aitab säilitada mõned olemasolevast 2 050 töökohast, mis on ilma investeerimisprojektita ohustatud.

Keskkonnamõju

- (79) Lisaks leiab ametiühing, et investeerimisprojekt aitab viia rafineerimistehased vastavusse rangete keskkonna- ja ohutusnõuetega, sest tehased varustatakse keskkonnasõbralikuma tehnoloogiaga.

Diislikütuse ebapiisav pakkumine

- (80) Ametiühingu sõnul on investeerimisprojekt väga oluline, et parandada Portugalis diislikütuse ebapiisavat rafineerimis- ja tootmisvõimsust. Olemasolev rafineerimisvõimsus on sisenõudluse katmiseks selgelt liiga väike, mis muudab Portugali sõltuvamaks muudest riikidest imporditavast diislikütusest (see suurendab strateegilisi ohte). Diislikütuse impordi vähenemine vähendaks ka praegust kaubavahetusbilansi puudujääki, mis on suurel määral seotud energiasektoriga.

Üldine panus ELi peamiste eesmärkide saavutamiseks

- (81) Lõpuks märgib ametiühing, et investeerimisprojekt on oluline mitte ainult riiklikul, vaid ka ELi tasandil, sest selle eesmärk on aidata luua rohelisemat ja jätkusuutlikumat majandust.

4.5. Matosinhose omavalitsuse märkused

- (82) Omavalitsus leiab, et töökohtade loomisel on piirkonnale suur mõju. Tänu kvalifitseeritud töökohtade loomisele, kus töötasu on kõrgem, kui piirkonnas keskmiselt, aitab Matosinhose rafineerimistehas suurendada piirkonna ostujõudu. See mõjutab oluliselt piirkonna kogulisandväärtust, mis tuleneb rafineerimistehaste ning sadade väikeste ja keskmise suurusega äri- ja tööstusettevõtete tegevusest, eriti seetõttu, et piirkonnas on töötuse määr ligikaudu 13 % (riigi keskmisest kõrgem). Matosinhose omavalitsuse leiab, et investeerimisprojekt on piirkonna jaoks oluline nii majanduslikult kui ka sotsiaalselt.

4.6. Sinesi omavalitsuse märkused

- (83) Sinesi omavalitsus on veendunud, et Sinesi rafineerimistehase uued tootmismoodulid on olulised nii kohaliku kui ka piirkondliku majanduse arendamiseks. Kvalifitseeritud töökohtade ning rohkemate ja edukamate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomine mõjutab positiivselt piirkonna sotsiaalset arengut.

4.7. Portugali töötajate ametiühingute liidu (*Confederação Geral dos Trabalhadores Portugueses*) märkused

- (84) Töötajate ametiühingute liit leiab, et investeerimisprojekt on väga positiivne keskkonnamõju ning projekt on Portugali regionaalarengu jaoks oluline, sest

- i) see võimaldab pakkuda riiklikule orgaanilise keemia tööstusele ja ekspordiks parema kvaliteediga ja mitmekesisemaid tooteid. Seetõttu aitab investeerimisprojekt väärtustada töötleva tööstuse spetsialiseerumist;
- ii) sellega luuakse Portugali suurima tööpuudusega piirkondades sadu alalisi töökohti ja ehitustööde ajaks tuhandeid ajutisi töökohti;
- iii) lisaks muule majandustegevusele edendab see ka kohalike majutus- ja kaubandusettevõtete ning hotellide tegevust.

4.8. Portugali kaubandus- ja tööstuskoja (*Associação Industrial Portuguesa*) märkused

- (85) Kaubandus- ja tööstuskoda kinnitab, et investeerimisprojekt aitab otsustavalt kaasa jõukuse kasvule Norte ja Alentejo piirkonnas.

- (86) Norte on praegu Portugali suurima töötuse tasemega piirkond, tööpuuduse määr on seal 11,6 %, samas kui riigi keskmine töötuse määr oli 2009. aasta kolmanda kvartali andmete kohaselt 9,8 %. Eriti kõrge on pikaajalise töötuse tase – pool töötust rahvastikust on tööd otsinud aasta või rohkem. Praeguse sotsiaalse kriisi kontekstis oleks 500 otsese töökoha, 200 alalise kaudse töökoha ning ehitustööde ajaks 2 000 ajutise töökoha loomine piirkonnale suureks abiks.

- (87) Alentejo on praegu üks Portugali kõrgeima töötuse tasemega piirkondadest, tööpuuduse määr on seal 10,2 %, samas kui riigi keskmine töötuse määr oli 2009. aasta kolmanda kvartali andmete kohaselt 9,8 %. Eriti kõrge on pikaajalise töötuse tase – pool töötust rahvastikust on tööd otsinud aasta või rohkem. Selles kontekstis oleks 100 otsese töökoha, 250 alalise kaudse töökoha ning ehitustööde ajaks 3 000 ajutise töökoha loomine piirkonnale suureks abiks.

4.9. Konkurendi nr 1 märkused

4.9.1. Märkused menetluse algatamise otsuse kohta

Investeerimisprojekt kui alginvesteering ja ühtne investeerimisprojekt

- (88) Konkurendi nr 1 arvates võib investeerimisprojekti pidada olemasoleva käitise laiendamiseks regionaalabi suuniste punkti 34 tähenduses. Investeerimisprojekti ei saa pidada ühtseks investeerimisprojektiks, sest regionaalabi suuniste punkti 60 tähenduses on investeeringu põhivara võimalik majanduslikult osadeks jagada. Sinesi ja Matosinhose rafineerimistehased asuvad üksteisest kaugel. Investeerimisprojekti nähakse kummagi rafineerimistehase jaoks ette eraldi investeeringud. Rafineerimistehased saavad valida kas vaakumdestillatsiooni ja viskoossuse vähendamise moodulite või hüdrokrakkimismooduli vahel. Rafineerimistehastele ettenähtud investeeringud ei ole seetõttu tingimata otseselt seotud. Igal juhul võiks rafineerimistehased tegutseda iseseisvalt ka ilma igasuguse integreerimiseta. Matosinhose rafineerimistehas võiks müüa toodetud vaakumgaasiõli rahvusvahelistel turgudel ja Sinesis asuv hüdrokrakkimismoodul võiks kasutada toorainena imporditud vaakumgaasiõli.

Abi mõju piirkondlikule arengule

- (89) Portugal nimetas investeerimisprojekti panusena piirkondlikusse arengusse vaid otsese ja kaudse töökohade loomist. Seepärast ei ole võimalik tõendada, et investeerimisprojekt panustab ühtsesse regionaalarengu strateegiasse või toetab majandusliku ühtekuuluvuse eesmärki⁽²⁶⁾. On raske nõustuda, et investeeringut, millega nähakse ette rohkem kui miljon eurot iga otsese töökoha

⁽²⁶⁾ Komisjoni 24. juuni 2009. aasta teatise (ulatuslikele investeerimisprojektidele antava regionaalabi süvahindamise kriteeriumide kohta, ELT C 223, 16.9.2009, lk 3) punkti 11 tähenduses.

loomise kohta, saab käsitleda erakorralise abina piirkondlikule arengule. Seepärast on investeerimisprojektiga antava abi määra otseste töökohtade loomiseks võrreldud komisjoni eelnevate otsustega (tabelis on esitatud komisjoni eelnevates otsustes sätestatud määrad). Lisaks sellele on konkurent nr 1 veendunud, et investeerimisprojekt ei ole seotud ühegi väidetava turutõrkega.

Abi ergutav mõju

- (90) Enne tööde alustamist ei ole Petrogal saanud Portugali ametiasutustelt abi ergutavat mõju käsitlevate ametlike nõuete kohast kinnitust abi andmise kohta. Seepärast järeldab konkurent nr 1, et abi ei ole kooskõlas regionaalabi suuniste punktiga 38.
- (91) Majandusliku hinnangu osas leiab konkurent nr 1, et abi ei vasta vajalikkuse kriteeriumidele ning sellel puudub vajalik ergutav mõju. Investeerimisprojekt on tootlik investeering, mille majanduslikuks ajendiks on pakkumise ja nõudluse tasakaalustamatus ning juurdepääsu võimaldamine raskemale ja odavamale toornaftale. Investeering on vastus diislikütuse nõudluses toimunud loomulikule arengule. Kõik muud ettevõtjad kogu Euroopas teevad rafineerimistehastes sarnaseid investeeringuid ilma riigiabita. Seega osutavad faktid, et investeerimisprojekt oleks ellu viidud abist sõltumata ning see ei ole kooskõlas komisjoni 24. juuni 2009. aasta teatise (edaspidi „teatis süvahindamise kohta“) (27) punktiga 22.

Asjaomased tooted

- (92) Konkurent nr 1 leiab, et asjaomased tooted on:
- diislikütus (lõpptoode);
 - toorbensiin (vahetoode regionaalabi suuniste punkti 69 tähenduses), mistõttu tuleks asjaomaste toodetena käsitleda ka toorbensiinist saadud naftakeemiatooteid;
 - hüdrokrakkimise jääkained (kui hüdrokrakkimismoodul ei suuda neid ise kasutada).

Tooted ja geograafilised turud

— Diislikütus

- (93) Konkurent nr 1 väidab kohaselt on Petrogal Portugalis ainus turuosaline, kes suudab toornaftat rafineerida. Petrogal on sellel turul oma konkurentidele tarnijaks. Petrogal kontrollib suurimaid bensiini ja diislikütuse importimiseks ja ladustamiseks kasutatavaid rajatisi. Petrogalile kuulub Portugalis suurim teenindusjaamade võrk. Petrogal on turgu valitsev ettevõtte või vähemalt

on tal Portugalis paljude naftatoodete turgudel märkimisväärne turuvõim. Konkurent nr 1 leiab, et asjaomase turu hindamisel tuleks arvesse võtta mitte ainult naftatöötlustoodete turgu, vaid ka konkurentsiolekorda diislikütuse jae- ja hulgemüügiturul.

— Toorbensiin

- (94) Konkurent nr 1 on seisukohal, et toorbensiini puhul ei tohiks asjaomase turu hindamisel piirduda vaid naftatöötlustoodete müügiga, vaid arvesse tuleks võtta ka tootmisahela järgmisi etappe.
- (95) Seoses asjaomase geograafilise turuga väidab konkurent nr 1, et võrreldes diislikütuse kogumüügiga Portugalis on diislikütuse koguimport ja -eksport liiga väike, et õigustada piirkondliku turu valikut asjaomase turuna. Konkurent nr 1 leiab, asjaomane geograafiline turg on kogu Portugal.

Turuosad

- (96) Konkurent nr 1 leiab, et kuna ENI saab osutada otsustavat mõju teise äriühingu müügipoliitikale, tuleks ENI tegevuse hindamisel asjaomastel tooteturudel võtta arvesse mõlema äriühingu turuosa asjaomastel turgudel.
- (97) Konkurent nr 1 järeldab, et diislikütuse puhul on regionaalabi suuniste punktis 68 sätestatud 25 % turuosa oluliselt ületatud. Seega on investeerimisprojekti raames antava abi eesmärk subsideerida turgu valitsevat ettevõtjat, mis võimaldab tal säilitada ja suurendada oma turuvõimu. See mõjutaks tõsiselt konkurentsi ning riigiabi moonutaks oluliselt asjaomaseid turge.
- (98) Kokkuvõttes leiab konkurent nr 1, et abi kujutab endast tegevusabi, mis tugevdab turgu valitseva ettevõtja seisundit asjaomastel turgudel. Abil ei ole mingit ergutavat mõju ning igal juhul kaalub abi negatiivne mõju üles igasuguse positiivse mõju.

4.9.2. Märkused, mis esitati 15. septembri ja 10. novembri 2010. aasta kirjades (vastused komisjoni 5. augusti ja 13. oktoobri 2010. aasta küsimustele)

Sarnased rakendatud investeerimisprojektid ja nende tootlus

- (99) Sarnaseid investeerimisprojekte on rakendatud neljas rafineerimistehases (La Rabidas, Castellónis, Cartagenas ja Bilbaos). Ka seal oli eesmärk suurendada tehase kasumlikkust, võttes kasutusele uued töötlemisseadmed, mis suurendaksid maksimumini destillaadi keskmise saagise, vähendaksid kütteõli tootmist ja võimaldaksid töödelda toornafta raskemaid fraktsioone. Konkurent nr 1 viitab ka sarnastele investeerimisprojektidele Itaalias (ENI rafineerimistehased Sannazzaros ja Tarantos), Saksamaal (Bayernoil), Leedus (Mazeikiu Nafta) ja Valgevenes (Slavneft).

(27) Komisjoni 24. juuni 2009. aasta teatis ulatuslikele investeerimisprojektidele antava regionaalabi süvahindamise kriteeriumide kohta (ELT C 223, 16.9.2009, lk 3).

(100) Konkurent nr 1 kinnitab, et tal puuduvad andmed selliste investeeringute võimaliku tasuvusmäära kohta vaatlusaluses sektoris – investeerimisprojekti tasuvus sõltub tavaliselt iga äriühingu kapitalikuludest ja muudest aspektidest. Konkurent nr 1 leiab, et ajavahemikul, mil investeerimisprojekti käsitlev otsus langetati, oli hinnanguline tasuvusmäär rafineerimissektoris vähemalt 10 %.

Tõkked diislikütuse (naftatööstustoodete) importimisel

(101) Konkurent nr 1 osutab üldsõnaliselt, et asjaomasel geograafilisel turul on impordile seatud tõkked. Ta peab Portugali peamiseks probleemiks seda, et Petrogalil on turgu valitsev positsioon ja ta kontrollib 100 % ulatuses Portugali rafineerimisvõimsust ning seega ka suuremaid impordi- ja eksporditerminale. Lisaks väidab ta, et Petrogalil on turgu valitsev positsioon ka toodete ladustamisvõimsuse osas, mis mõne sõltumatu allika ⁽²⁸⁾ andmetel moodustab 90 % turust. See võimaldab Petrogalil hoida enda käes ligikaudu 45 % Portugali jaemüügi- ja 80 % hulgimüügiturust.

(102) Komisjoni küsimusele, kas Petrogal on keeldunud ladustamisvõimsusele juurdepääsu võimaldamast, jäi konkurent nr 1 vastuse võlgu.

(103) Konkurent nr 1 leiab, et ladustamisvõimsus on Portugalis piiratud ning sarnaste rajatiste või tehingute puhul on ladustamise kulud Portugalis ligikaudu 25 % kõrgemad kui muudes riikides, nagu Hispaania ja Itaalia.

(104) Konkurent nr 1 leiab, et imporditud või Petrogalilt hangitud diislikütuse hinnad ei erine märkimisväärselt, sest need on indekseeritud vastavalt rahvusvahelistele hindadele, millele lisanduvad transpordikulud.

4.10. Konkurent nr 2 märkused

4.10.1. Märkused menetluse algatamise otsuse kohta

(105) Konkurent nr 2 leiab, et investeerimisprojekt suurendab Petrogali tootmisvõimsust diislikütuse osas umbes 2,5 miljoni tonni võrra, mis muudab Portugali väikesest importijast suureks diislikütuse ekspordijaks.

Abi mõju regionaalarengule ja abi ergutav mõju

(106) Konkurent nr 2 väljendab kahtlust abi vajalikkuse suhtes, sest Petrogal kuulub suurele äriühingule ENI, kes Petrogali haldab ja kontrollib. Petrogal on kasumlik äriühing, mis on teinud olulisi investeeringuid nii eelneval tootmistasandil, parandades rafineerimisvõimsust Brasiilias ja Angolas, kui ka järgneval tootmistasandil, laiendades oma jaotusvõrku Hispaanias. Mõlema rafineerimistehase omanikuna on tal Portugalis turgu valitsev positsioon.

(107) Petrogal on vertikaalselt integreeritud ja naftatoodete turustamise osas on ta Portugalis suurim ettevõtja ning Pürenee poolsaarel konkurentidest kolmandal kohal.

(108) Konkurent nr 2 leiab, et riigiabi ei vasta riigiabi suuniste punktis 38 sätestatud ametlikele kriteeriumitele abi ergutava mõju kohta. Investeerimisprojekt on kasumlik projekt, mis vastab Petrogali keskpika strateegia eesmärkidele ning seega oleks projekt rakendatud abist sõltumata.

(109) Konkurent nr 2 sõnul aitab investeerimisprojekt rahuldada diislikütuse kasvavat sisenõudlust, võimaldab Petrogalil saada netoeksportijaks teistele turgudele (näiteks Prantsusmaale ja Hispaaniasse) ja suurendab Petrogali rafineerimistegevusest saadavat kasumit.

(110) Konkurent nr 2 leiab, et abi vajalikkust tuleks hinnata süvahindamise teatise punkti 2.3 kohaselt.

(111) Konkurent nr 2 viitab PFC Energy aruandele, millele on osutatud joonealuses märkuses nr 31 ning milles kinnitatakse, et Petrogali investeerimisprojekti rakendati juba 2006. aastal. Investeerimisprojekti saab rakendada ainult Matosinhose ja Sinesi piirkondades (mitte sellepärast, et need on toetatavad piirkonnad, vaid seetõttu, et rafineerimistehased asuvad just seal).

(112) Kokkuvõttes leiab konkurent nr 2, et investeeringuid olemasolevate rafineerimistehaste ümberkorraldamiseks ei saa juba olemuslikult muus asukohas teha.

Asjaomased tooted ja asjaomane turg

(113) Konkurent nr 2 esitas märkused ainult diislikütuse kohta.

— Naftatööstustoodete turg

(114) Konkurent nr 2 selgitab, et kuigi õiguslikud tõkked importimistegevusele puuduvad, sõltub see olulisel määral füüsilistest teguritest või on nendega piiratud (impordiladude vähesus, nende paiknemine ja omanikud, teise logistikavõrgustikuga seotud piirangud) ja turustruktuuriga seotud teguritest (võime kehtestada naftatööstustoodete hindu).

— Hulgimüügi tasand

(115) 90 % kogu imporditud diislikütusest veavad Portugali sisse muud turuosalised, kes seisavad silmitsi oluliste probleemidega, nagu on kirjeldatud Portugali konkurentsiameti aruandes „Relatório final sobre os sectores dos combustíveis líquidos e do gás engarrafado em Portugal” (edaspidi „konkurentsiameti aruanne”) ⁽²⁹⁾. Konkurent nr 2 leiab, et kõik need tegurid muudavad Portugali turu suletumaks kui on võrreldavad turud teistes riikides.

⁽²⁸⁾ PCF Energy: Downstream Monitoring Service- Europe PORTUGAL – Galp Energia kontrollib umbes 90 % Portugali toornafta ja naftatoodete ladustamise kogumahust.

⁽²⁹⁾ Avaldamiskuupäev: 31. märts 2009.

(116) Konkurent nr 2 on arvamisel, et asjaomane turg ei peaks piirduma naftatööstustoodete turuga, vaid peaks hõlmama ka tarne- ja müügikanaleid (jae- ja hulgimüüki). Investeeringuprojekt võimaldab suurendada tootmist 2,5 miljoni tonni võrra aastas, muutes Portugali riigiks, kus diislikütuse aastane ülejääk on 1,6 miljonit tonni ja Sinesi rafineerimistehase biodiisli iga-aastane ülejääk on 0,5 miljonit tonni.

— Hulgi- ja jaemüük

(117) Vastavalt konkurentsiameti aruandele loetakse diislikütuse tarnestruktuuris hulgi- ja jaemüüki teiseks müügitasandiks. Diislikütuse hind sõltub hinnast, millega seda rafineerimistehasest ostetakse, või impordihinnast, millele lisanduvad transpordi ja ladustamise kulud ning müügitasum.

(118) Konkurent nr 2 leiab, et Petrogalil on ka tarnete tasandil konkureerides selge konkurentsieelis – igasugune Petrogalile diislikütuse tootmiskulude vähendamiseks antud abi tugedab tema praegust turgu valitsevat seisundit (51 % hulgimüügi- ja 37 % jaemüügiturul) Portugalis.

Asjaomane geograafiline turg

(119) Konkurent nr 2 arvates peaks asjaomane geograafiline turg hõlmama kõige rohkem Pürenee poolsaart. EMPd võiks asjaomase geograafilise turuna käsitleda vaid juhul, kui imporditud diislikütus konkureeriks tõhusalt Portugalis rafineeritud diislikütusega (eeldades, et puuduvad igasugused õiguslikud või majanduslikud turuletuleku tõkked).

(120) Investeeringuabi mõjutab Petrogali konkurente Pürenee poolsaare turul, sest Hispaanias asuvates rafineerimistehasest tehti sarnased investeeringud (millel olid väga sarnased strateegilised eesmärgid) ilma abita.

(121) Kui käsitleda hulgi- ja jaemüüki asjaomase kaubaturu osana, on Petrogali turuosa riiklikul ja kohalikul turul palju suurem kui 25 %, mis on regionaalabi suuniste punktis 68 sätestatud piirmäär, ning abi ei tohiks anda.

Turuosa

(122) Konkurent nr 2 leiab, et bensiini ja diislikütuse hulgimüügiturul on pakkumine väga kontsentreeritud (neljale suuremale turuosalisele kuulub üle 95 % turust), nagu märgiti ka Portugali konkurentsiameti aruandes.

(123) Petrogali hinnanguline osa Portugali diislikütuse hulgimüügiturul on 35–45 % turu mahust. Konkurent nr 2 arvates suureneb investeeringuprojekti tulemusena tootmisvõimsus täiendavalt 2,5 tuhande tonni võrra ning võttes käesolevat projekti arvesse koos Petrogali rakendatud muude projektidega, suudab Petrogal rahuldada

diislikütuse nõudluse Portugali siseturul ning eksportida ligikaudu 2 miljonit tonni diislikütust ka naaberriikidesse Hispaaniasse ja Prantsusmaale.

4.10.2. 10. septembri 2010. aasta kirjas esitatud märkused, mis esitati vastusena komisjoni 4. augusti 2010. aasta teabetaotlusele

Sarnased elluviidud investeeringuprojektid ja nende tasuvus

(124) Konkurent nr 2 märgib, et valdkondlikul tasandil ei ole tasuvuse määra kehtestatud, sest ettevõtted kehtestavad ise oma tasuvuse määrad, mis võivad erineda sõltuvalt iga investeeringuprojekti iseloomust. Konkurent nr 2 nimetab viis rafineerimistehast, kus ilma riigiabita on rakendatud sarnaseid investeeringuprojekte kogusummas üle 6 miljardi euro.

Tõkked diislikütuse importimisel (naftatööstustoodete turul)

(125) Konkurent nr 2 juhib tähelepanu sellele, et ladustamisvõimsus ja sadamarajatiste läbilaskevõime on piiratud. Seetõttu toimub tarnimine Portugali väiksemate koguste kaupa, millega kaasnevad kõrgemad turustuskulud, mis mõjutavad omakorda hulgi- ja jaemüügi lõppmarginaale.

(126) Ladustamisrajatiste kohta mainib konkurent nr 2, et tavaliselt kasutab seadmeid omanik, st Petrogal, enda tarbeks Kolmandatele isikutele kuuluvates ladustamisrajatistes on ladustamisvõimalusi vähe, sest muude turuosalistega on sõlmitud pikaajalised lepingud.

(127) Konkurent nr 2 on arvamisel, et turgu valitsev seisund ladustamisrajatiste turul annab Petrogalile konkurentide ees eelise diislikütuse müügihinna osas, mis on hinnanguliselt 3–5 USA dollarit tonni kohta.

5. PORTUGALI MÄRKUSED

5.1. Märkused menetluse algatamise otsuse kohta

(128) Portugal tuletab meelde, et Portugali ametiasutuste ja komisjoni talituste nõupidamine toimus 11. märtsil 2009. Portugal täpsustab, et investeeringuprojekt ei kujuta endast rajatiste asendamist ega ajakohastamist vaid ümberkorraldamist, millega kaasneb rafineerimisprotsessi tegelik muutmine, et tulla paremini toime kasvava nõudlusega diislikütuse järele. Portugal lisab, et projekti aitab rahastada ka EIP ning et riigiabi antakse maksusoodustuse vormis, mida kohaldatakse alates 2011. aastast. Portugal on ka arvamisel, et investeeringuprojekti käsitlemisega sihtotstarbelise abina ei peaks kaasnema karmimad hindamiseeskirjad. Investeeringuprojekti käsitlev leping ning Portugali ja abisaaja vahel sõlmitud abileping jõustuvad komisjoni positiivse otsuse korral. Kuna investeeringuprojekt ja abi käsitlevad lepingud on komisjonile teavitamise etapis juba esitatud, teeb Portugal ettepaneku esitada ametlik kiri, milles on märgitud, et kõnealused lepingud jõustuvad, ning lisada kirjale menetluse algatamise otsuse leheküljel 8 osutatud investeeringuprojekt ja abi käsitlevad lepingud.

5.1.1. Märkused investeerimisprojekti kohta

Investeerimisprojekt kui alginvesteering

- (129) Portugal leiab, et investeerimisprojekt on alginvesteering, mis kuulub kas kategooriasse „olemasoleva käitise laiendamine” või „tootmisprotsessi oluline muutmine”.

Kogu tootmisprotsessi oluline muutmine

- (130) Portugali sõnul võimaldavad uus vaakumdestilleerimise moodul ja uus hüdrokrakkimismoodul suurendada toodetava diislikütuse kogust ja kohandada diislikütuse tootmist vastavalt turu vajadustele. Selline kohandamine ei ole olemasoleva rafineerimissüsteemi puhul võimalik, sest selle paindlikkus minna bensiini tootmiselt üle diislikütuse tootmisele on väga väike.

Olemasoleva käitise laiendamine

- (131) Uus vaakumdestilleerimise moodul ja viskoossuse vähendamise moodul Matosinhose rafineerimistehases, uus hüdrokrakkimismoodul Sinesis ja olemasolevad rafineerimismoodulid toimivad samaaegselt. Seepärast on Portugal arvamusel, et investeerimisprojekt on tootmisüsteemi laiendamine koos tootmisprotsessi olulise muutmisega.

Investeerimisprojekt kui ühtne investeerimisprojekt

- (132) Portugali ametiasutused selgitavad, et protsessi uus korraldus tugevdab kahe rafineerimistehase toimimis- ja tegutsemisvõimekuse vastastikust seotust – vaakumgaasiõli [] transporditakse Matosinhosest Sinesisse ja rasket toorbensiini [] transporditakse Sinesist Matosinhosesse. Investeerimisprojekti rakendatakse integreeritud rafineerimissüsteemis, kus Sinesi ja Matosinhose rafineerimistehased on lahutamatud, eelkõige diislikütuse tootmise optimeerimisel. Kinni ei peeta ainult geograafilise asukoha kriteeriumist („geograafiline lähedus”). Investeerimisprojekti lahutamine kaheks osaks oleks siiski kunstlik, sest tehniliselt, funktsionaalselt ja strateegiliselt on projekt jagamatu⁽³⁰⁾.

5.1.2. Märkused turu ja asjaomaste toodete kirjeldamise kohta

Asjaomased tooted

- (133) Portugal leiab, et asjaomased tooted on diislikütus ja raske toorbensiin; neist diislikütus on investeeringute majanduslik edasiviiv jõud ja raske toorbensiin on Sinesi tehase tehniliselt vältimatu kõrvalsaadus.
- (134) Ümberkorraldatud rafineerimistehastes toodetavat toorbensiini kasutatakse omamaisel turul Petrogali aromaatsete süsivesinike tootmiseks Matosinhoses ning see asendab impordi (92 % impordist on pärit väljastpoolt ELi). Investeerimisprojekti mõjul suureneb ainult raske

toorbensiini tootmine Sinesis ([200 000–250 000] tonni aastas)⁽³¹⁾. Raske toorbensiini tootmise suurendamine Sinesis asendab praegu Matosinhose imporditavaid koguseid ning toorbensiini ei müüda kolmandatele isikutele.

- (135) Portugal selgitas, et ükski Matosinhose rafineerimistehasele suunatud investeering ei ole ette nähtud selliste moodulite jaoks, milles töödeldakse rasket toorbensiini reformingrafinaadiks (vahetoode aromaatsete süsivesinike, eelkõige toorbensiini derivaatide tootmiseks), et seejärel töödelda reformingrafinaat Petrogali Matosinhoses asuvas süsivesinike tehases toorbensiini derivaatideks, mis müüakse turuhindades naftakeemiatööstusele teise põlvkonna toodete valmistamiseks. Aromaatseteks süsivesinikeks töödeldava reformingrafinaadi hind ei muutu, sest see on indekseeritud ning sõltub [10–20] % ulatuses toorbensiini impordipariteedist ja [80–90] % ulatuses bensiini ekspordipariteedist.

*Asjaomane geograafiline turg**Diislikütuse puhul*

- (136) Portugali arvates on asjakohane siseriiklik turg avatud ja konkurentsivõimeline ning kaubandustõketeta. Diislikütuse hind lähtub toornafta hinnast ja rafineerimisega seotud kuludest. Rafineerimistehases peavad konkureerima impordiga. Portugal on arvamusel, et asjaomane geograafiline turg peaks olema Euroopa loodepiirkond.

Toorbensiini puhul

- (137) Komisjoni eelnevates otsustes on sätestatud, et toorbensiin on rahvusvaheliselt kaubeldav toode ja asjaomane kaubaturg hõlmab vähemalt Lääne-Euroopat.

Abisaaja turuosa

- (138) Kontserni (välja arvatud ENI, sest kõnealune äriühing ei tegele rafineerimise ega jaemüügiga Pürenee poolsaare turul ning Herfindahl-Hirschmani indeksi (HHI) kohaselt on kontsentratsiooni tase Euroopas madal) turuosa piirkondlikul tasandil on alla 25 %.

5.1.3. Märkused projekti kohta seoses Euroopa, riiklike ja piirkondlike strateegiatega

- (139) Portugal rõhutab, et investeerimisprojekt on kooskõlas riigi ja Euroopa tasandil seatud strateegiliste eesmärkidega. Diislikütuse tootmise maksimeerimine (hinnanguliselt [1–3] miljoni tonnini aastas alates 2011. aastast) võimaldab siseriikliku rafineerimissüsteemi töötlemisvõimsust paremini kasutada. See võimaldab pakkumist ja nõudlust paremini ühitada ning kõrvaldada diislikütuse tõsine puudujääk ja vähendada bensiini ülemäärast tootmist.

⁽³⁰⁾ Regionaalabi suuniste punkti 60 allmärkuses 55 nimetatud kriteeriumid.

⁽³¹⁾ Suureneb ainult Sinesi rafineerimistehase suutlikkus. Sinesist Matosinhosesse transporditava toorbensiini kogus oleks 143 000 tonni aastas, mis asendaks impordi ja kataks Matosinhose rafineerimistehase vajadused. Sinesi rafineerimistehasel on kavas kasutada aastas 69 000 tonni toorbensiini oma tootmisprotsessis, eelkõige platvormimise moodulis, et suurendada hüdrokrakkimise jaoks vajaliku vesiniku tootmist.

ELi energiasõltuvus

- (140) Portugali sõnul vähendab investeerimisprojekt sõltuvust Venemaa diislikütuse impordist – see on üks komisjoni ja liikmesriikide kinnitatud eesmärkidest (2008. aasta teine strateegiline energiaülevaade – ELi tegevuskava varustuskindluse ja solidaarsuse tagamiseks energiavaldkonnas) ⁽³²⁾.
- (141) Nõudlus diislikütuse järele on kasvanud ja kasvab aastatel 2000–2025 veelgi, kuid ilma suurte investeeringuteta tootmise ümberkorraldamiseks suudavad rafineerimistehased praeguse tootmiskorralduse puhul kohaneda nõudluse muutumisega vaid vähesel määral. Petrogali investeringute puhul võetakse arvesse kasvavat nõudlust ja vähendatakse sõltuvust impordist ja sellega seotud tarneriskidest.
- (142) Investeerimisprojektiga edendatakse õhusaaste vähendamist ja optimeeritakse seadmete energiatõhusust. Energia- kasutuse ratsionaliseerimiseks kavandatud meetmed võimaldavad vähendada rafineerimistehaste praegust energiatarbimist [] %.
- (143) Alustades tootmist ümberkorraldatud rafineerimistehastes, on töödeldav kogus sama, kuid tootlikkus on palju suurem ning energiatarbimine ja heitkogused väiksemad.

Kasu keskkonnale ja selle tähtsus

- (144) Portugali väite kohaselt on investeerimisprojektil oluline mõju õhusaastele, sest projekt võimaldab vähendada rafineerimistehaste tahkete osakeste heitkoguseid ja aitab seega kaasa õhukvaliteeti käsitlevate piirkondlike ja riiklike eesmärkide saavutamisele.
- (145) Piirkondlikul tasandil on tunnustatud investeerimisprojekti olulisust, sest see hõlmab ka maagaasi lisamist rafineerimistehaste kütusevalikusse ja praeguse aurutootmisjaama asendamist koostootmisjaamaga.
- (146) Siseriiklikul tasandil saab kasu keskkonnale hinnata vääveldioksiidi ja lämmastikoksiidide heitkoguste vähendamise riiklikus programmis ⁽³³⁾ kehtestatud eesmärkide saavutamise põhjal.
- (147) Investeerimisprojekt võimaldab parandada diislikütuse kvaliteeti ning vähendada seega sõidukite heitkoguseid. Investeerimisprojektil on positiivne mõju ka loodusele (taimestik ja loomastik) ja maastikule.

5.1.4. Märkused projekti panuse kohta piirkonna arengusse

Raamistik

- (148) Portugal tõstab esile investeerimisprojekti olulist panust piirkonna arengusse, arvestades selle rakendamist kahes ebasoodsas olukorras olevas piirkonnas, mis kannatavad mõlemad suure tööpuuduse käes. Mõlemad piirkonnad on vastavalt aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktile a abikõlblikud ning Portugali regionaalabi kaardi kohaselt on regionaalabi tavapärane ülemmäär suurettevõtetele vastavalt 40 % (Sines, Alentejo piirkond) ja 30 % (Matosinhos, Norte piirkond). Mõlemad piirkonnad on lähene-miseesmärgi kohased piirkonnad (nagu on määratletud ELi regionaalpoliitika raames), mille SKP inimese kohta on alla 75 % Euroopa keskmisest.
- (149) Portugal on seisukohal, et Sinesi ja Matosinhose rafineerimistehased on piirkondliku majanduse alustalad. Portugal loodab, et investeerimisprojekti rakendamine mõjub positiivselt tööhõivele ja üldisemalt ka Norte ja Alentejo piirkonna majandusstruktuurile.

i) Sines

- (150) Sinesi rafineerimistehas asub Alentejo piirkonnas, kus SKP on riigi keskmisest 6 % madalam. Piirkonnale on iseloomulik ettevõtete vähesus ning arengut ja innovatsiooni toetavate kõrgetasemeliste teenuste puudus. 2009. aasta kolmandas kvartalis oli töötuse määr piirkonnas 10,2 % (0,4 % üle riigi keskmise) ning 2010. aasta kolmandaks kvartaliks kasvas see 11,6 %-ni (0,7 % üle riigi keskmise).

ii) Matosinhos

- (151) Matosinhose rafineerimistehas asub Norte piirkonnas Porto haldusüksuses. Norte piirkond on praegu kõige vaesem NUTS II (ühine statistiliste territoriaalüksuste liigitus) piirkond Portugalis, kus SKP inimese kohta oli 2008. aastal ligikaudu 20 % riigi keskmisest madalam. Piirkonna majanduskasvu määr on ELi ja Portugali keskmisest madalam ning piirkonnal on vähe kvalifitseeritud inimressusse. Tööpuudus, mis 2009. aasta kolmandas kvartalis oli 11,6 %, kasvas 2010. aasta kolmandaks kvartaliks 13,2 %-ni, mis on riigi keskmisest (vastavalt 2009. aastal 9,8 % ja 2010. aastal 10,9 %) tunduvalt kõrgem.

*5.1.5. Töökohad ja koolitus**Otseste töökohtade loomine*

- (152) Portugali sõnul luuakse investeerimisprojekti rakendamisetapis hinnanguliselt 150 uut töökohta, mis on otseselt seotud kahe rafineerimistehase tootmisüksuste tegevusega.

⁽³²⁾ KOM(2008) 781 (lõplik).

⁽³³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/81/EÜ, 23. oktoober 2001, teatavate õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade kohta.

- (153) Investeeringukulude ja loodud otsete töökohtade arvu suhe osutab, et rafineerimissektor on väga kapitalimahukas. Lisaks on sektoris töötamiseks vaja erialast väljaõpet.

Kaudsete ja ajutiste töökohtade loomine

- (154) Investeeringuprojektidel on märkimisväärne potentsiaal kaudsete töökohtade loomiseks, sest rafineerimistehaste uute moodulite tehnoloogia on keerukam ning moodulid vajavad sagedamat hooldust. Võttes arvesse rafineerimistehaste allhankepoliitikat, kasvab nõudlus spetsialiseerunud töötajate osutatavate teenuste järele. Portugal on seisukohal, et rafineerimismoodulite ümberkorraldamine mõjutab oluliselt riigi tööstusstruktuuri, eelkõige masinaehituse, elektritootmise ja ehituse valdkonnas. Hinnanguliselt peaks ehitustööde kõige kiiremal perioodil olema mõlema rafineerimistehase ehitusel ligikaudu 3 000 töötajat ning eeldatavasti luuakse 450 kaudset alalist töökohta. Need töökohad vajavad kvalifitseeritud töötajaid, kelle tasu on tavaliselt turu keskmisest kõrgem, ning eeldatavasti on sellel märkimisväärne sotsiaalne ja majanduslik mõju kohalikele elanikkonnale, eelkõige Sinesi piirkonnas.

- (155) Küsimusele, kas investeeringuprojektis kavandatud töökohtade suhe (kolm kaudset töökohta iga otse töökohta kohta) ja kohaldatud meetodika on õigustatud, vastas Portugal, et seda suhtarvu tuleks võrrelda teistes sama sektori investeeringuprojektides esitatud suhtarvuga. Osutades kahele komisjoni poolt heakskiidetud riigiabi meetmele (komisjoni otsused N 898/06 ja N 899/06, mis käsitlesid vastavalt Repsol Polimerose ja Artensa naftakeemiatehaseid),⁽³⁴⁾ leiab Portugal, et investeeringuprojektiga seotud eeldatavate otsete ja kaudsete töökohtade suhe on konservatiivsem ja realistlikum kui äriühingu Repsol Polimerose puhul kavandatud suhe (15 kaudset töökohta iga otse töökohta kohta), isegi kui mõlemad projektid hõlmavad hüljatud tootmisüksuseid. Lisaks märkis Portugal, et investeeringuprojekti maht on sarnane Artensa projektiga, mis oli uus projekt. Portugali võtab arvesse ka HSB Saalomon Associates LLC poolt naftatööstuse jaoks loodud indikaatorit – personali tõhususe indeksit. Kõnealune indikaator näitab destilleerimisvõimsuse väärtust võrreldes suhtes, mis üldiselt tähendab loodud töökohtade arvu töödeldud toornafta barreli kohta. Viimatiste kättesaadavate aruannete kohaselt (2008. aasta andmed) oli abisaaja üldindeks [50–70], samas kui uuringute keskmine on 113,7 ning Lõuna- ja Kesk-Euroopa keskmine 206,8. See kajastab rafineerimistehastes töötavate inimeste arvu, [], ning pidevalt osutatavate väliste teenuste olemasolu. Portugal leiab, et väliste teenuste kasutamine tagab kaudsete töökohtade loomise

ja õigustab ootusi, mille kohaselt otsete ja kaudsete töökohtade suhtarv on parem kui see oli Artensa projekti puhul. Seepärast on Portugal arvamusel, et võrreldes käesolevas punktis osutatud komisjoni otsustega, oli Repsol Polimerost käsitleva projekti puhul kõnealune strateegia viidud äärmuseni (kasutati võimalikult vähe sisemisi ja võimalikult palju väliseid ressursse). Artensa projekti puhul oli olukord vastupidine – sisemiste ja väliste ressursside kasutamine oli tasakaalus. Portugali arvates vastab kavandatud suhe (3:1) rafineerimistööstuse tavaolukorrale ja kajastab õigesti väliste teenuste kasutamise ulatust Petrogali tegevuses, näiteks hooldusteenuste valdkonnas.

- (156) Hiljem esitatud väidetes toetab Portugal seda avaldust, viidates komisjoni uuemale dokumendile,⁽³⁵⁾ milles Portugali väite kohaselt osutatakse suhtele 4:1 kuni 6:1: „seega, kuigi Euroopa Liidus töötab tootmisharus ainult 100 000 inimest, võib öelda, et ELi rafineerimistööstusest sõltub otseselt 400 000 – 600 000 töökohta.” Sama dokumendi allmärkuses 41 märgitakse, et „veel 600 000 töökohta on seotud logistika ja turundusega”, mis lubaks rääkida isegi suhtest 12:1.

Säilitatud töökohad

- (157) Ametliku uurimise etapis komisjonile esitatud täiendavas dokumendis (kulude-tulude analüüs) osutas Portugal investeeringuprojektidega säilitatud töökohtade arvule, sest oli selge, et vastupidise stsenaariumi korral, kui investeeringuid ei oleks tehtud, oleks Petrogal võtnud mõned ümberkorraldusmeetmed, sealhulgas vähendanud töötajate arvu. Kui investeeringuprojekti ei oleks rakendatud, oleks „kaotatud kokku 1 240 töökohta – projekti tulemusena loodud 150 otset ja 450 kaudset töökohta ning 160 otset ja 480 kaudset töökohta, mis oleks eeldatavasti likvideeritud kulude vähendamise meetmete raames, et tulla toime rafineerimistehaste vähenenud kasumimarginaaliga praeguse töökorralduse tingimustes”.

Mõju piirkondade sotsiaalsele ja majanduslikule heaolule

- (158) Portugal rõhutab, et investeeringuprojekt hõlmab peamiselt kvalifitseeritud töötajaid, kellele makstakse asjaomase kohaliku turu keskmist palka []. Sellest tulenev sotsiaalmajanduslik mõju ümbruskonna elanikele toetab muude ettevõtete ja tegevusalade arengut. Investeeringuprojekt toetab seega Porto ja Sinesi piirkonna infrastruktuuride

⁽³⁴⁾ Komisjoni otsus, 10. juuli 2007, riigiabi N 898/06 – Repsol Polimeros (ELT C 220, 20.9.2007, lk 3) ja komisjoni otsus, 10. juuli 2007, riigiabi N 899/06 Artensa – (Artenius) – Produção e Comercialização de Ícido Tereftílico Purificado e Produtos Conexos, SA (ELT C 227, 27.9.2007, lk 2).

⁽³⁵⁾ Komisjoni teatisele energiainfrastruktuuri prioriteetide kohta aastani 2020 ja edaspidi (SEK(2010) 1398 (lõplik)) lisatud komisjoni talituste töödokumendi „Refining and the Supply of Petroleum Products in the EU” („Naftatoodete rafineerimine ja tarned ELis”) punkt 3.2.7 „Sektori ümberkorraldamise mõju”, 17. november 2010; dokument on kättesaadav komisjoni veebisaidil.

ja rajatiste ehitamist ja uuendamist, luues piirkondades vajalikud tingimused elukvaliteedi ja konkurentsivõime tõstmiseks uuele tasemele.

- (159) Lisaks rõhutab Portugal oma vastuses, et „ehitustööde ajal on projektil märkimisväärne mõju riiklikule tööstusstruktuurile, edendades kohalike ettevõtete loomist ja arendamist. Kui projekt täielikult rakendub, soodustab see hoolustööid pakkuvate uute ettevõtete arendamist ja seega jätkub ka piirkonna tugevam areng”. Seega „aitab Petrogal käesoleva algatuse raames tasakaalustada nende piirkondade konkurentsivõimet, mis on riigi keskmisega võrreldes vähem arenenud. Projekt mõjutab positiivselt Alentejo piirkonna majandust ja selle avatust välismaistele turgudele.”
- (160) Lisaks, suurendades toorme ja töödeldud toodete liikumist kahe rafineerimistehase vahel, peaks investeerimisprojektil olema eeldatavalt väga positiivne mõju Sinesi ja Leixõesi⁽³⁶⁾ sadama infrastruktuuridele, sest oluliselt laieneb sadamate tegevus ja nende kasutamine ning seega paranevad ka sadamate tegevustulemused.
- (161) Kokkuvõtteks märgib Portugal, et Petrogali kava kohaselt on investeerimisprojekti kasutusaeg vähemalt 30 aastat, mis näitab pikaajalist pühendumist piirkondlikele, riiklikele ja Euroopa eesmärkidele.

Koolitus ja selle korraldus

- (162) Investeerimisprojekti aitab parandada piirkondliku inimkapitali potentsiaali. Investeerimisprojekti kaasatud nii hiljuti tööle võetud kui ka praeguste töötajate koolitamiseks vajalikud ametialased kvalifikatsioonid ja koolitusstruktuurid luuakse koostöös Alentejo tehnikakolledžiga⁽³⁷⁾ ning Sinesi tööstus- ja logistikapargi ärikeskusega⁽³⁸⁾.
- (163) Seoses uurimis- ja arendusprojektidega ning ülikoolidega tehtava koostööga kinnitab Portugal, et mõlemad rafineerimistehased on teadus- ja koolitusvaldkonna arendamise piirkondlikud keskused. Portugali sõnul on investeerimisprojektil eeldatavasti positiivne mõju ning see suudab hoogustada uute lepingute sõlmimist Petrogali ning teadus- ja tehnikavaldkonna haridusasutuste vahel.

Abisumma investeerimisprojekti toel loodud töökoha kohta

- (164) Portugal tõstab esile investeringute ja loodud töökohtade suhet, mis peaks näitama selle suhtarvu mõistlikkust,

võttes eelkõige arvesse, et rafineerimis sektor on väga kapitalimahukas ning vajab kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu ja suuri investeringuid kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu koolitamiseks. Sarnase suhtarvu (suur abisumma loodud töökoha kohta) kiitis komisjon heaks Repsol Poli-merose ja Artensa naftakeemia projektide⁽³⁹⁾ puhul.

Tasuvusanalüüs

- (165) Vastuseks komisjoni taotlusele esitada projektide tasuvusanalüüs ja hindamine nagu struktuurifondidest⁽⁴⁰⁾ kaasrahastatavate suurprojektide puhul, esitas Portugal dokumendi, milles hinnati peamiselt investeerimisprojekti tulenevat sotsiaalset ja majanduslikku kasu. Dokumendis kirjeldatakse investeringute positiivset mõju majandusele, mis on näiteks seotud projekti raames tasutavate maksudega, otsese ja kaudse tööjõu kaasaevate maksudega, makstavate tööübirahade vähenemisega, tarbimise maksustamisega (käibemaks), süsinikdioksiidi heidete vähenemisega transpordi- ja tööstussektoris, kokkuhoiuga Portugali valitsuse välisvõla intresside maksimise, kaubaveo ja üleseisukuludega (maksud), Leixõesi sadama täiendava tuluga ja toetusega kohaliku kogukonna arengule.
- (166) Kohalikul tasandil on investeerimisprojektiiga kaasnev kasu seotud tarbimise maksustamisega (käibemaks), Leixõesi sadama täiendava tuluga ja toetusega kohaliku kogukonna arengule (nüüdispuhasväärtus kokku 49 miljonit eurot) ning ülejäänud mõju tuleks vaadelda riigi tasandil (nüüdispuhasväärtus kokku 454 miljonit eurot), sest sellest saab kasu kogu rahvamajandus ning see on vaid osaliselt suunatud asjaomastele piirkondadele. Eeldusel, et riigi tasandil saadav tulu jaotatakse Portugali piirkondade vahel proportsionaalselt, lähtudes nende majanduslikust kaalust, ning võttes arvesse, et Norte ja Alentejo piirkonnad andsid 2007. aastal 34,8 % Portugali SKPst, siis ületab piirkondlik kasu (nüüdispuhasväärtus 195 miljonit eurot) suuresti investeerimisprojekti raames antava abi (nüüdispuhasväärtus 121 miljonit eurot).

5.1.6. Märkused abi vajalikkuse kohta

Abi ergutav mõju

- (167) Portugal rõhutas, et abiga toetatakse tõhusalt ja otsustavalt Petrogali otsust investeerida ning abi on vajalik investeringute tasuvuse tagamiseks. Pärast riiklike ametiasutuste 23. jaanuari 2007. kirja kättesaamist, milles kinnitati projekti abikõlblikkust, kiitis GALPi juhatus 5. märtsil 2008 investeerimisprojekti heaks. Esimene kokkulepe seadmete tellimiseks sõlmiti 14. märtsil 2008, pärast seda kui Portugali valitsus abilepingule 10. märtsil 2008 alla kirjutas.

⁽³⁹⁾ Vt joonealune märkus 34.

⁽⁴⁰⁾ Struktuurifondidest rahastatavate investeerimisprojektide tasuvusanalüüs, vt komisjoni määruse (EÜ) nr 1828/2006 II lisa punkt E (ELT L 371, 27.12.2006); määrust on muudetud määrusega (EL) nr 832/2010 (ELT L 248, 22.9.2010, lk 1).

⁽³⁶⁾ Leixões on Matosinhose meresadam.

⁽³⁷⁾ Escola Tecnológica do Litoral Alentejano.

⁽³⁸⁾ Zona Industrial e Logística de Sines.

Abi vajalikkus

- (168) Ilma abita ei oleks investeerimisprojekti rakendatud, sest selle tasuvus ei oleks olnud tagatud.
- (169) 2001. aastal võttis GALPi juhatus vastu otsuse, mis oli vastu varasemale kavale Matosinhose rafineerimistehaste ajakohastamiseks, sest kasutatava kapitali tasuvus oli väiksem Galp Energia kapitali kaalutud keskmisest hinnast (WACC) rafineerimissektoris.
- (170) 2005. aastal arutas GALPi juhatus uuesti strateegilisi võimalusi kahe rafineerimistehase ümberkorraldamist käsitleva projekti rakendamiseks. Pärast alternatiivsete investeerimisprojektide ettevõttesisest hindamist esitati Sinesi ja Matosinhose tehaste ümberkorraldamise projektid juhatajale heakskiitmiseks 2008. aasta märtsis. Läbivaadatud investeeringu ([] miljonit eurot) sisemiseks tasuvuslääveks arvutati [8–10] % ilma muude soodustusteta, seega [] protsendipunkti rohkem, kui Galp Energia kapitali kaalutud keskmine hind rafineerimistehases (vastavalt [7–9] %).
- (171) GALPi juhatajale märtsis 2008 tehtud otsus põhines investeerimisprojekti sisemise tasuvuslääve tundlikkuse analüüsil, mis on esitatud tabelis 3.

Tabel 3

Koos abiga	Nüüdispuhasväärtus	[100–150] miljonit eurot
	Tulumäär/sisemine tasuvusläävi	[9–11] %
Ilma abita	Nüüdispuhasväärtus	[1–50] miljonit eurot
	Tulumäär/sisemine tasuvusläävi	[8–10] %

Allikas: GALP

- (172) Galp Energia juhatajale 10. jaanuari 2008. aasta nõupidamise kohaselt oli ettevõtte kapitali kaalutud keskmine hind ja minimaalne aktsepteeritav tasuvusläävi (kapitalikuludele on lisatud riskipreemia)⁽⁴¹⁾ tarne-, rafineerimis- ja logistikavaldkonnas vastavalt [7–9] % ja [10–12] %.
- (173) Portugal märkis, et nii Galp Energia esitatud kapitali kaalutud keskmine hind kui ka minimaalne aktsepteeritav tasuvusläävi olid kooskõlas rafineerimissektori tavapärase praktikaga ning selliste majanduskriteeriumide kasutamine on sektori suurte äriühingute poolt üldtunnustatud. Väidete kinnitamiseks esitas Portugal komisjonile äriühingu Citigroup, Bloomberg and Broker Research poolt 2010. aastal koostatud tabeli, milles võrreldakse sektoris tegutsevate oluliste äriühingute kapitali kaalutud keskmist hinda.
- (174) Portugal väidab, et investeerimisotsus oli ja on kooskõlas tavapraktikaga ja tavapäraste rentaablusnõuetega, mida abisaaja kõigi projektide puhul eeldab. Lisaks kapitali

kaalutud keskmisele hinnale kasutatakse rentaabluste hindamisel lisakriteeriumina ka minimaalset aktsepteeritavat tasuvuslääve. Tulevaste rahavoogude prognoosid ei ole üldiselt kindlad. Rahavoogude prognoosidega kaasneb alati ebakindlus (risk); mida pikemat perioodi nad hõlmavad, seda suurem on võimalus, et prognoosid on ligikaudsed ja sisaldavad vigu. Kõige sagedamini lisatakse ebakindlusega toimetulekuks kapitali hinnale riskipreemia (kapitali kaalutud keskmine hind) ja sellest määrast lähtutakse kui investeeringu nõutavast minimaalsest aktsepteeritavast tasuvusläävest. Minimaalse aktsepteeritava tasuvuslääve ja kapitali kaalutud keskmise hinna vahelist erinevust käsitletakse investeerimisotsuse tegemisel eeldatava lisatuluna, sest see hõlmab prognoositud rahavoogudega seotud lisariski. Portugal märkis, et Galp Energia investeerimisprojekte käsitlevates analüüsid ja otsustes kasutati minimaalset aktsepteeritavat tasuvuslääve juba alates 2002. aastast. Kõnealusel aastal otsustati, et projektide minimaalne aktsepteeritav tasuvusläävi on kapitali kaalutud keskmine hind, mida on suurendatud [1–5] protsendipunkti võrra. 2006. aastal otsustas Galp Energia arvutada minimaalset aktsepteeritavat tasuvuslääve veidi erinevalt – [1–5] protsendipunkti lisamise asemel kapitali kaalutud keskmisele hinnale suurendatakse seda [10–50] % ($WACC_{2006} + \text{minimaalne aktsepteeritav tasuvusläävi}_{2006} = [1,1-1,5] \times WACC_{2006}$). See uus kriteerium kinnitati sisemiste arutelude tulemusena, sest võttes arvesse kapitali kaalutud keskmise hinna taseme erinevust valdkonniti, tundus protsendimäära kasutamine baasarvutustes sobivam ja arusaadavam kui absoluutväärtuse kasutamine. Selgituse täiendamiseks esitas Portugal komisjonile andmed kapitali kaalutud keskmiste hindade ja minimaalsete aktsepteeritavate tasuvusläävede kohta, mida Galp Energia ajavahemikus 2002–2006 kasutas järgmiste tegevusvaldkondade lõikes: tarnimine ja rafineerimine, naftatoodete turustamine, leiukohtade uurimine ja tootmine, gaas ja elekter.

- (175) Portugal väitis, et lähtudes seda tüüpi projektide rahvusvaheliselt tunnustatud standarditest ja investeeringute taseme märkimisväärsusest muutumisest tehnilist arendust käsitlevate projektide algetapis (esialgne tehniline projekt), leidis GALPi juhatus, et nii suuremahulise investeerimiskava jaoks on tasuvusmäär liiga lähedal kapitali kaalutud keskmisele hinnale, et projekt võiks olla elujõuline, sest sellises olukorras võib peagi juhtuda, et tasuvus on väiksem kui kontrollväärtus.
- (176) Siiski, võttes arvesse investeerimisprojektile antud maksusoodustust, oleks projekti tasuvus [9–11] %, mida investeerimisprojekti strateegilist iseloomu silmas pidades peeti vastuvõetavaks miinimumiks, et algatada ja kiita heaks kohustuste võtmine seadmete tarnijate ees.
- (177) Portugal esitas loetelu alternatiivsetest investeerimiskavadest, mida Petrogal oleks võinud rakendada ajal, mil tehti investeerimisprojekti käsitlevaid otsuseid. Uuteks investeeringuteks ettenähtud rahaliste vahendite vähesuse tõttu konkureerisid Galp Energia tegevusvaldkonnad omavahel nende piiratud ressursside pärast ja äriühing rakendas ranget valikumenetlust.

(41) Täiendav selgitus on esitatud põhjenduses 232.

- (178) Kui abilepingule Portugali riigiga ei oleks alla kirjutatud ja investeerimisprojekti ei oleks rakendatud, oleks mõlema rafineerimistehase konkurentsivõime paratamatult halvenenud. Portugali sõnul oleks juhul, kui investeerimisprojekti ei oleks rakendatud, rafineerimistehaste tootmisvõimsuse kasutamine vähenenud [80–90] %-ni vastuseks vähenevale nõudlusele bensiini ja kütteõli turul (uuritud näitavad nõudluse märkimisväärt vähenemist ajavahemikul 2008–2020, vähenedes vastavalt [20–30] % ja [40–50]%). Rafineerimistehaste kasumimarginaal oleks jäänud väga väikeseks. Olukorra parandamiseks oleks tehtud põhjalikke ümberkorraldusi, mis oleksid hõlmanud ka töökohtade kaotamist.
- (179) Kuna komisjon kahtlustas, et GALPi juhatus ei võtnud oma otsustes arvesse ettevõtluskeskkonna muutusi, paluti Portugalil esitada üksikasjalik võrdlusstsenaarium olukorra kohta, kui investeerimisprojekti ei oleks rakendatud. Sel eesmärgil paluti Portugalil esitada investeerimiskavade tasuvusmäär, võttes arvesse rafineerimistehaste võimalikku kasumlikkust juhul, kui investeerimisprojekti ei oleks rakendatud, ja võttes arvesse rafineerimistehaste kasumimarginaalide vähenemist.
- (180) Portugali võrdlusstsenaariumi kokkuvõte on esitatud tabelis 4.

Tabel 4

		Tegevuskava	Uute investeeringute lõppväärtus
Koos abiga	Nüüdispuhasväärtus	[200–250] miljonit eurot	[150–200] miljonit eurot
	Tulumäär/sisemine tasuvuslävi	[10–12] %	[10–12] %
Ilma abita	Nüüdispuhasväärtus	[100–150] miljonit eurot	[100–150] miljonit eurot
	Tulumäär/sisemine tasuvuslävi	[9–11] %	[9–11] %

- (181) Portugal väidab, et „asjaolu, et projekt võib olla äriühingule väga asjakohane või isegi strateegilise tähtsusega, ei tähenda, et see on ainus või ainuõige projekt, kui investeringute tasuvusmäär ei vasta vastuvõetavale miinimumile” (nagu juhtus 2001. aastal).

5.2. Portugali märkused kolmandate isikute esitatud märkuste kohta

- (182) Portugal tõstab esile erinevate huvirühmade (omavalitsused, ametiühingud ning valdkondlikud ja tööstuslikud

ühendused) aktiivset osalemist ja loetleb kõik märkused, mis kinnitavad investeerimisprojekti väärtust piirkondliku arengu ja energiatõhususe osas.

5.2.1. Tähelepanekud konkurentide nr 1 ja nr 2 esitatud märkuste kohta

- (183) 21. jaanuaril 2010 esitatud ettepanekus selgitab Portugal, et vaakumdestilleerimise lähteainete turg on väga kõikuv ega paku vaakumbaasiõliga varustamisel sellist stabiilsust, mis on vajalik Sinesi suure hüdrokrakkimiseadme puhul. Seoses hüdrokrakkimise jääkidega kinnitab Portugal, et nende kogus on peaaegu olematu, sest hüdrokrakkimisel kasutatakse madaltemperatuuri tehnoloogiat.

Projekti panus piirkondlikku arengusse

- (184) Portugal kordab, et investeerimisprojekt soodustab piirkondlikku arengut ebasoodsas olukorras olevates piirkondades (töökohtade loomine ja säilitamine, töötajate koolitus, mastaabisääst, tehnoloogiasiiire, mõju levimine jne) isegi juhul, kui seda rakendatakse olemasolevates rafineerimistehastes ning seda kinnitatakse kõikides saadud positiivsetes märkustes. Portugal tõstab esile ka investeerimisprojekti strateegilist tähtsust ja keskkonnamõju ning lükkab ümber märkused, mille kohaselt on ainus kasu piirkonnale tööhõive paranemine.

- (185) Konkurentide nr 1 koostatud tabeli „Abisumma loodud töökohtade kohta” puhul, milles võrreldakse seda suhet muude piirkondade sihtotstarbelise abi projektidega (vt põhjendus 89) märkis Portugal, et tabel ei hõlma muid rafineerimistõustuse ega muude kapitalimahukate tööstusharu projekte. Seepärast ei saa investeerimisprojekti võrrelda tabelis esitatud projektidega, vaid seda tuleks võrrelda sama majandusharu ulatuslikele investeerimisprojektidele antud abiga (vt komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsus: riigiabi N 898/06 – Repsol Polimeros, ja komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsus: riigiabi N 899/06 – Artensa (Artenius) – Produção e Comercialização de Ácido Tereftálico Purificado e Produtos ConexosSA, kus abisumma loodud töökohtade kohta oleks võrreldav Petrogali projektiga).

- (186) Samuti tuleks ka kaudsete ja otsete töökohtade suhet võrrelda võrreldavate projektidega (nagu põhjenduses 185 osutatud projektid), et saada samaväärseid andmeid.

Abi vajalikkus

- (187) Portugal rõhutab, et CALPi juhatus kiitis investeerimisprojekti heaks 2008. aasta märtsis, pärast seda, kui ta oli saanud 2007. aasta jaanuaris Portugali ametiasutustelt kirjaliku kinnituse, et investeerimisprojekt on abikõlblik. Seega anti abi tingimuslikult (eelkõige oli vajalik komisjoni nõusolek) enne tööde algust. Esimene siduv tellimus sõlmiti märtsis 2008, pärast seda, kui Petrogal oli abilepingule alla kirjutanud.

(188) Portugal kummutab kolmanda isiku esitatud märkuse, mille kohaselt oli Petrogal otsustanud algatada investeerimisprojekti juba 2006. aastal.

Tabel 5

Diislikütuse import ja eksport

Aasta		2006	2007	2008	2009
IMPORT	Kokku (tuhat tonni)	638	776	1,011	1,478
	Petrogal	[]	[]	[]	[]
	Muud	[]	[]	[]	[]
EKSPORT	Kokku (tuhat tonni)	314	192	164	95
	Petrogal	[]	[]	[]	[]
	Muud	[]	[]	[]	[]

Allikas: DGEG ja Petrogali andmed

(189) Portugal tunnistab, et teostatavusuuringud viidi läbi enne lõpliku otsuse tegemist. Selline teave oli GALPi juhatusel otsuse tegemiseks hädavajalik, kuid see ei tähenda, et GALPi juhatus oli juba otsuse teinud.

(190) Portugal on seisukohal, et ilma abita ei oleks investeerimisprojekti rakendatud.

(191) Portugal selgitab, et investeerimisprojekti tasuvusmäär ei olnud riski taset arvestades piisav ning muud Galp Energia arengu jaoks olulise tähtsusega projektid ([]) olid atraktiivsemad. Seega ei oleks investeerimisprojekti rakendatud ilma abita.

Asjaomane toode ja geograafiline turg

(192) Portugal järeldeb kolmandatel isikutelt saadud märkustest, et asjaomane geograafiline turg ei ole Portugali turg, vaid vähemalt Pürenee poolsaare turg.

(193) Portugal täpsustab, et Petrogali turuosa diislikütuse (nii naftatöötlustoodete turul, kui ka hulgi- ja jaemüügi tasandil) ei ole kunagi ületanud 25 %, kui asjaomane geograafiline turg on Pürenee poolsaar või ulatuslikum piirkond.

(194) Portugal kinnitab veel kord, et investeerimisprojekt ei mõjuta kuidagi diislikütuse hulgi- ja jaemüügiturgu, sest naftatöötlustoodete turul kujuneb hind vastavalt turu tingimustele ning Petrogal on kõnealusel turul hinnavõtja. Vastasel juhul orienteeruksid Petrogali kliendid impordile, sest Portugali sõnul puuduvad tõkked (tehnilised, tolli-, logistilised⁽⁴²⁾ jm tõkked) diislikütuse impordimiseks teistest liikmesriikidest. Portugali impordinõuded on kooskõlas Euroopa Liidu nõuetega.

(195) Portugal esitas koondandmed Portugali imporditava diislikütuse kohta (mere- ja maanteetransport).

⁽⁴²⁾ Kolmandate isikute ladustamisvõimsus on 428 000 m³, mis teeb tarnimisvõimsuseks 2,9 miljonit tonni aastas (laoringlus 8 korda aastas), mis on rohkem kui pool siseriiklikust turust. Lisaks imporditakse diislikütust ka maanteed pidi Hispaania kapillaarvõrgustiku kaudu.

(196) Lisaks on Portugalil piisav ladustamisvõimsus – Portugali esitatud andmed osutavad, et ettevõtjad on teinud mitmesuguseid strateegilisi valikuid, kas investeerinud ladustamisvõimsuse väljaehitamisse või rajatisi rentinud, ning mõlemad alternatiivid on võimalikud ja otstarbekad. Vaatamata turul ilmnenud võimalustele ei ole peamised ettevõtjad oma ladustamisvõimsust suurendanud ning see on märk, et nende ladustamisvõimsus on turustustegevuseks piisav. Portugal juhib tähelepanu sellele, et diislikütuse koguimport on pidevalt suurenenud ning eksport pidevalt pisut vähenenud. See tuleneb turu pidevast kasvust ning kohaliku tootmisvõimsuse üha suurenevast mahajäämusest. 2009. aasta näitajad kajastavad Sinesi rafineerimistehases toimunud õnnetusjuhtumi mõju, kui rafineerimistehase tegevus ja tootmine olid mitme nädala jooksul häiritud. Ettevõtjad pidid kõnealusel aastal oma impordi suurendama, mis osutab alternatiivsete tarneviiside olemasolule.

(197) 2009. aastal oli Portugalis imporditud diislikütuse osatähtsus 27,2 % diislikütuse kogutarbimisest kõnealusel aastal. Eelnevatel aastatel oli diislikütuse keskmine import umbes 14 % Portugali aastast diislikütuse tarbimisest (ligikaudu 5,4 miljonit tonni).

(198) Seega on Portugal seisukohal, et Portugali diislikütuse turg on avatud ja konkurentsivõimeline turg, kus kauplemine on lihtne ning kus hinnakujundus lähtub toornafta hinnast ja rafineerimiskuludest, võttes arvesse alternatiivi impordida hinnaga, mis toetub äriühingu Platts hinnangule.

(199) Raske toorbensiini osas on Portugal seisukohal, et selle turg hõlmab vähemalt EMPd, sest toornafta on rahvusvaheliselt kaubeldav toode.

6. ABIMEETME HINDAMINE

6.1. Riigiabi olemasolu

- (200) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on juhul, kui lepingus ei ole sätestatud teisiti, igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (201) Portugal annab Petrogalile abi maksusoodustuse näol. Seega võib abi käsitada liikmesriigi poolt ja riigi ressurssidest antava abina ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (202) Kõnealust abi antakse ühele äriühingule, Petrogalile, ning seega on see valikuline.
- (203) Abi antakse investeeringuks, mille tulemusena suureneb diislikütuse ja raske toorbensiini tootmine. Kuna nende toodetega kaubeldakse liikmesriikide vahel, mõjutab abimeede tõenäoliselt liikmesriikidevahelist kaubandust. Petrogalile antav abi vabastab ettevõtte kuludest, mida ta oleks pidanud tavaolukorras ise tasuma. Järelikult saab Petrogal kasu, sest tal on majanduslik eelis oma konkurentide ees. Petrogali ja tema tooteid sel viisil soodustades kahjustab asjaomane meede konkurentsi või ähvardab seda kahjustada.
- (204) Sellest tulenevalt leiab komisjon, et teatatud meede on riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (205) Olles kindlaks teinud, et meede on riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuleb kaaluda, kas kõnealune meede võib olla siseturuga kokkusobiv.

6.2. Abimeetme õiguspärasus

- (206) Teatades antavast abist enne selle jõustamist, pidas Portugal kinni ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikest 3 tulenevast teatamiskohustusest.

6.3. Abi hindamise õiguslik alus

- (207) Kuna abi eesmärk on edendada piirkonna arengut, hinnatakse abi kokkusobivust siseturuga regionaalabi suuniste kohaselt, lähtudes eelkõige suuniste punktist 4.3, milles käsitletakse ulatuslikke investeerimisprojekte, ning ulatuslikele investeerimisprojektidele piirkondliku abi andmise

süvahindamise kriteeriumitest, mis on sätestatud teatise süvahindamise kohta, välja arvatud juhul, kui ametliku uurimise tulemusena selgub, et regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktis a (turuosade hindamine) ja alapunktis b (projektiga saavutatud tootmisvõimsuse hindamine) sätestatud piirmäärasid ei ületata.

- (208) Komisjon peab hinnangu tegema kolmes etapis:

- esiteks hindab komisjon abi vastavust regionaalabi suuniste üldsätetele;
- teiseks kontrollib komisjon, kas punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kriteeriumid turuosa, tootmisvõimsuse kasvu ja turu toimimise kohta on täidetud (edaspidi „vastavus punkti 68 alapunktidele a ja b”);
- kolmandaks võib komisjon, sõltuvalt teisest punktist kirjeldatud hindamise tulemustest, algatada süvahindamise.

6.4. Vastavus regionaalabi suuniste üldsätetele – menetluse algatamise otsuses väljendatud kahtluste kontrollimine

- (209) Komisjon kontrollis, kas abi andmine vastas regionaalabi suuniste üldsätetele. Kõnealuse hindamise tulemusel tehti järgmised tähelepanekud.

Alginvesteeringute projekt

- (210) Menetluse algatamise otsuses, väljendas komisjon kahtlust, kas investeerimisprojekt kujutab endast alginvesteeringut või võib seda pidada asendusinvesteeringuks.
- (211) Komisjon võttis arvesse Portugali märkusi, mis on esitatud põhjendustes 130 ja 131, et investeeringute tulemusel laiendatakse olemasolevat ettevõtet ja muudetakse põhjalikult kogu selle tootmisprotsessi ning seetõttu saab investeeringut käsitada alginvesteeringuna regionaalabi suuniste punkti 34 tähenduses.
- (212) Tõepoolest, uus vaakumdestilleerimismoodul ja viskoosuse vähendamise moodul Matosinhoses ning uus hüdrokrakkimismoodul Sinesis toimivad samaaegselt olemasolevate rafineerimismoodulitega, kuid investeerimisprojekt ei hõlma mitte tootmissüsteemi asendamist, vaid täiendamist. Lisaks tehakse investeerimisprojekti raames rafineerimistehastes ümberkorraldusi, varustades nad uue tehnoloogia kohase infrastruktuuriga, et tehastes oleks võimalik toota bensiini ja diislikütust toornafta raskematest fraktsioonidest.

(213) Konkurent nr 1 ei vaidlusta asjaolu, et investeringut võiks pidada alginvesteeringuks, kuid leiab, et investering kujutab endast pelgalt olemasoleva ettevõtte laiendamist.

— Portugali ministrite nõukogu kiitis abi heaks 6. märtsil 2008, kuid kuna abi andmiseks on vaja komisjoni heakskiitu, ei saanud Petrogal abi kasutada enne 2011. aastat (kui investeering on lõpule viidud).

(214) Eelnevat arvesse võttes on komisjon arvamusel, et investeerimisprojekt on alginvesteering regionaalabi suuniste punkti 34 tähenduses ja seega kõrvaldatakse kahtlused seoses investeerimisprojekti käsitlemisega alginvesteeringuna.

— Petrogali juhatus lubas alustada seadmete tellimist 8. märtsil 2008.

Ametlik ergutava mõju nõue

(215) Menetluse algatamise otsuses, kahtles komisjon, kas regionaalabi suuniste punktis 38 sihtotstarbelise abi suhtes sätestatud ametlikud ergutava mõju nõuded on täidetud. Eelkõige väljendas komisjon kahtlust, kas Portugali kirjalik kinnitus selle kohta, et üksikasjaliku kontrollimise tulemusel on tuvastatud projekti vastavus abikavaga kehtestatud kõlblikkuse tingimustele, ⁽⁴³⁾ võib asendada nõutud tagatiskirja.

— Esimene siduv tellimus sõlmiti 14. märtsil 2008. Investeeringutega seotud ehitustöödega alustati Sinesis novembris 2008 ja Matosinhoses jaanuaris 2009.

(216) Regionaalarengu suuniste punkt 38 on sõnastatud järgmiselt: „Oluline on tagada, et regionaalabil oleks tegelik stimuleeriv toime selliste investeeringute teostamisele, mida abi andmiseta abisaavas piirkonnas ei tehtaks. Seetõttu antakse abi ainult nende abikavade korral, mille puhul abisaaja on esitanud abitaotluse ja kava haldamise eest vastutav asutus on seejärel kirjalikult kinnitanud, et üksikasjaliku kontrollimise tulemusel on tuvastatud projekti vastavus abikavaga kehtestatud kõlblikkuse tingimustele enne projekti kallal töö alustamist. [...] Sihtotstarbelise abi puhul peab volitatud asutus olema väljastanud kinnituse abi andmise kohta enne projekti kallal tööde alustamist eeldusel, et asjaomase meetme kohta on olemas komisjoni heakskiit. Kui töö algab enne, kui käesolevas punktis kehtestatud tingimused on täidetud, ei ole projekt abikõlblik.”

(219) Komisjon leiab, et Portugali ja Petrogali vahelisele abilepingule alla kirjutamine 10. märtsil 2008 ja ministrite nõukogu resolutsiooni avaldamine 6. märtsil 2008 Portugali Ametlikus Teatajas ⁽⁴⁴⁾ on kinnitusega vähemalt samaväärsed ning neid tuleks käsitleda kindlama tõendina ametliku toetuse kohta, kui regionaalabi suuniste punktis 38 nõutud kinnitust. Nendele abilepingutele kirjutati alla enne investeerimisprojekti kohaste ehitustööde algust.

(220) Seega on komisjon arvamusel, et ametliku ergutava mõju nõudega seotud kahtlused on kõrvaldatud.

(217) „Tööde algus” on regionaalabi suuniste joonealuse märkuse 40 kohaselt määratletud kas ehitustööde alguse või esimese siduva tellimusega seadmete tarnimiseks.

Panus regionaalarengusse ja abi vajalikkus

(221) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust, kas investeeringute rahastamine aitab kaasa piirkonna arengule. Selles kontekstis väljendas komisjon ka kahtlust abi vajalikkuse suhtes ja väitis, et „ebavajalik abi ei aita tõenäoliselt kaasa piirkondlikule arengule ja võib kaasa tuua vastuvõetamatuid konkurentsimoonusi” ⁽⁴⁵⁾.

(218) Komisjon võttis arvesse järgmisi Portugali poolt esitatud fakte:

Abi vajalikkus

— Petrogal esitas abitaotluse 22. jaanuaril 2007;

(222) Konkurendid nr 1 ja nr 2 märkisid, et Petrogal oleks investeerimisprojekti rakendanud ka ilma abita. Nende arvates on investeerimisprojekt tootlik investeering, mis on majanduslikult ajendatud tasakaalustamatust pakkumisest ja nõudlusest ning võimalusest saada juurdepääs raskemale ja odavamale toornaftale. Kõik teised ettevõtjad kogu Euroopas teevad rafineerimistehastes sarnaseid investeeringuid ilma riigibita.

— Portugal kinnitas abikava põhimõttelist abikõlblikkust 23. jaanuaril 2007.

⁽⁴³⁾ Käesoleval juhul esitas abisaaja taotluse aegunud kava alusel 22. jaanuaril 2007 (vt põhjendus 46). Abist anti algselt teada kui aegunud kava kohaselt eraldi teatamisele kuuluvast abist; hiljem teatist muudeti ning abist teatati kui sihtotstarbelisest abist väljaspool aegunud kava.

⁽⁴⁴⁾ *Resolução do Conselho de Ministros* n. 55/2008, avaldatud väljaandes *Diário da República*, 1. seeria, nr 60, 26.3.2008, lk 1734.

⁽⁴⁵⁾ Vt komisjoni 19. novembri 2009. aasta otsuse (riigiabi juhtum C 34/09 (ex N 588/08) – PT- LIP – PETROGAL, S.A. kohta) punkt 3.3.

- (223) Seetõttu tuleb hinnata, kas abi on vajalik ning kas see ärgitab tegema investeeringuid, mida muidu nendes kahes abistatavas piirkonnas ei tehtaks, või kas investeerimisprojekti oleks igal juhul rakendatud. Seoses sellega peab komisjon kindlaks tegema, kas abi muudab Petrogali käitumist nii, et ta teeb asjaomastes piirkondades täiendavaid investeeringuid.
- (224) Ilmneb, et strateegiline otsus investeerimise kohta tehti 2006. aastal. See kajastub Galp Energia poolt 2006. aasta oktoobris avaldatud dokumendis⁽⁴⁶⁾. Nagu on märgitud Galp Energia 2006. aasta aruandes, võttis juhatus investeerimisprojekti käsitlevad täitevotsused vastu 23. jaanuaril 2007⁽⁴⁷⁾ ja 5. märtsil 2008 (st pärast riigi ametiasutuste 23. jaanuari 2007. aasta abikõlblikkust kinnitava teate kättesaamist). 14. märtsil 2008 võttis juhatus vastu otsuse esitada esimene investeerimiskavaga seotud seadmete tellimus.
- (225) Portugal väitis, et ebapiisava maksejõu tõttu ei teinud Petrogal investeeringut kuni aastani 2008 ning lõpuks otsustas GALPi juhatus jätkata seadmete ja rajatistega seotud tellimusi alles pärast ministrite nõukogu asjakohase otsuse vastuvõtmist Portugali valitsuse poolt.
- (226) Portugal väidab, et riigiabi olemasolu oli Petrogali investeerimisotsuse jaoks otsustava tähtsusega. Ilma abita oleks investeerimisprojektist loobutud. Petrogal oleks rakanud alternatiivset ümberkorralduskava, et kohandada oma rafineerimistegevust muutunud turu ja toornafta pakkumise tingimustega. Lisaks oleks kättesaadavaid rahalisi vahendeid kasutatud investeeringuteks alternatiivsetesse projektidesse väljaspool rafineerimistegevust.
- (227) Portugali esitatud Petrogali dokumendid sisaldavad investeerimisprojekti eeldatava sisemise tasuvusläve analüüsi, kapitali kaalutud keskmist hinda ning võimalikke alternatiivseid investeerimisvõimalusi, mida Galp Energia oleks võinud olemasoleva kapitaliga kasutada.
- (228) Komisjon on arvamusel, et GALPi juhatusel 23. jaanuaril 2007 ja 5. märtsil 2008 esitatud dokumendid olid otsustava tähtsusega abi vajalikkuse hindamisel, sest juhatuse otsus põhines nendel dokumentidel.
- (229) Portugali sõnul märgiti GALPi juhatusel 2008. aastal esitatud arvutustes, et abi puudumisel oleks investeerimisprojekti sisemine tasuvuslävi olnud [8–10] %. Kõnealune sisemine tasuvuslävi on palju kõrgem kui Petrogali kapitali kaalutud keskmine hind ([7–9] %).
- (230) Portugal selgitas, et GALPi juhatuse otsused põhinevad minimaalse aktsepteeritava tasuvusläve meetodil, mis võeti kasutusele juba 2002. aastal. Minimaalne aktsepteeritav tasuvuslävi on projekti minimaalne tasuvus, millega otsustaja nõustub projekti rakendama, arvestades sellega kaasnevat riski ja muudest projektidest loobumisega seotud kulusid. Minimaalset aktsepteeritavat tasuvusläve võib nimetada ka minimaalseks tasuvuse määraks või võrdlusmääraks.
- (231) Alates 2006. aastast on rafineerimistehaste minimaalseks sisemiseks tasuvusläveks [110–150] % kapitali kaalutud keskmisest hinnast ehk [10–12] %. Kui sisemine tasuvuslävi seda künnist ei ületa, siis investeerimisotsust tavaliselt ei langetata. Käesoleval juhul kergitab abi sisemist tasuvusläve [1–3] protsendipunkti võrra, st [8–10] %-st [9–11] %-ni nagu on märgitud põhjenduses 171 esitatud tabelis 3, mis sisaldab juhatusele 2008. aastal esitatud arvutusi. Kuigi ka koos abiga on sisemine tasuvuslävi endiselt oluliselt väiksem kui minimaalne aktsepteeritav tasuvuslävi, tekkis täiendav kindlusvaru, mida GALPi juhatus pidas piisavaks, et investeerimisprojekt lõplikult kinnitada.
- (232) Ettevõtted lähtuvad minimaalsest aktsepteeritavast tasuvuslävest olukordades, millega kaasneb suur risk, ning kõnealune tasuvuslävi võib sõltuvalt projektist suuresti varieeruda. Minimaalset aktsepteeritavat tasuvusläve võib mõjutada ka valuuta, milles seda arvutatakse – kõrge inflatsioonitasemega valuutapiirkonnas on tasuvuslävi kõrgem, kui stabiilsete hindadega piirkonnas.

⁽⁴⁶⁾ GALP ENERGIA SGPS S.A., *Prospecto de oferta pública de venda e de admissão a negociação*, oktoober 2006, Intrnetis avaldatud versioon: <http://web3.cmvm.pt/sdi2004/emitentes/docs/fsd11332.pdf>. Dokumendis seisab: „*Optimizar as Capacidades de Refinação*. A Galp Energia pretende adaptar os activos de refinação às exigências do mercado, expandindo e modernizando a refinaria de Sines, onde planeia investir num novo projecto de conversão que deverá estar concluído no final de 2010. A Galp Energia tem como objectivo não só aumentar a rentabilidade dos investimentos através da optimização das matérias-primas e da gama de produtos refinados, mas também melhorar a integração das duas refinarias existentes, de modo a retirar vantagens das suas diferentes características de refinação e alcançar um processo integrado e complementar de refinação. Está em curso a avaliação de duas alternativas para a configuração do novo projecto de conversão na refinaria de Sines, o montante de investimento está estimado em aproximadamente 1.000 milhões de Euros e o aumento esperado na margem de refinação é de cerca de US\$3,0 por barril após a conclusão do projecto”.

⁽⁴⁷⁾ GALP ENERGIA, 2006. aasta aruanne, avaldatud veebisaidil www.galpennergia.com. Dokumendis (lk 19) on kirjas: „Ümberkorralduskava ja rafineerimistehaste optimeerimine. 23. jaanuaril 2007 kiitis juhatus heaks ümberkorralduskava ning alustab Sinesi ja Porto rafineerimistehaste ümberkorraldamist, et suurendada diislikütuse tootmist 2,5 miljoni tonni võrra ja vähendada kütteõli tootmist. Diislikütuse tootmise suurendamine on vastus Pürenee poolsaare turu kasvavale nõudlusele ning sellega kasutatakse ära diislikütuse ja kütteõli hindade erinevust rahvusvahelistel turgudel. Lisaks võimaldavad need investeeringud töödelda raskemat toornaftat.”

- (233) Selleks et otsustada piirkondliku abi vajalikkuse ja ergutava mõju üle, ei ole riigiabi käsitlevate otsuste puhul minimaalse aktsepteeritava tasuvuslāve pōhimōtet varem kasutatud. Samuti ei ole minimaalset aktsepteeritavat tasuvuslāve nimetatud teatises sūvahindamise kohta. Siiski on minimaalse aktsepteeritava tasuvuslāve mōistet juba kasutatud riigiabi otsustes (komisjoni 23. veebruari 2011. aasta otsus riigiabi N 204/2010 kohta – Rootsi – Āriūhingule Volvo Aero mootori Trent XWB ICC teadus- ja arendustegevuseks antud abi; otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*), mis toetuvad ūhenduse raamistikule teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi kohta⁽⁴⁸⁾ ning hōlmavad suure riskiga seotud projekte.
- (234) Portugal rōhutab, et investeerimisprojektiga kaasneb palju riske, mis ūigustab minimaalse aktsepteeritava tasuvuslāve pōhimōtte kasutamist. Investeerimisprojekt on suurim tootlik investeering, mis Portugalis kunagi on tehtud. Investeerimisprojekti rakendamiseks kulub mitu aastat. Investeerimisprojekti hinnanguliste kulude prognoosimine on vāga keeruline: Portugali esitatud andmed osutavad, et tegelikud kulud olid esialgselt kuluprognoosist mārkimisvārselt suuremad. Investeerimisprojekt on pikaajalise suunitlusega, kuid rafineerimistehase kasumimarginaali on keeruline pikaks perioodiks prognoosida, eriti olukorras, kus pikas perspektiivis vōidakse traditsioonilised sisepōlemismootoriga autod asendada elektri- ja muude autodega.
- (235) 2006. aastal korraldatud empiirilise uuringu⁽⁴⁹⁾ kāigus analūisiti ūle 100 minimaalse aktsepteeritava tasuvuslāve, mille peamiselt Pōhja-Ameerika ettevōtted olid endale kehtestanud; keskmiselt oli minimaalne aktsepteeritav tasuvuslāvi 14,1 % ning kapitali kaalutud keskmise hinna ja minimaalse aktsepteeritava tasuvuslāve absoluutne erinevus oli 5 protsendipunkti, st ligikaudu 155 % kapitali kaalutud keskmisest hinnast. Vōttes arvesse kōnealust teavet, ei tundu Petrogali ja Galp Energia taotletud minimaalne aktsepteeritav tasuvuslāvi rafineerimissektori jaoks esmapilgul ūlemārasena.
- (236) Arvestades nimetatud asjaolusid ja vōttes eelkōige arvesse sektori ja kāesoleva juhtumi iseārasusi (investeeringu mahu ja pika rakendamisajaga seotud suurt riski), leiab komisjon, et minimaalset aktsepteeritavat tasuvuslāve vōib arvesse vōtta, et otsustada, kas investeerimisprojekti rakendamiseks oli abi otsustava stiimulina vajalik vōi mitte.
- (237) Konkurendid nr 1 ja nr 2 kinnitasid, et rafineerimissektoris ei ole kehtestatud valdkondlikke vōrdlusnāitajaid.
- Konkurent nr 1 osutas siiski, et tema arvates on 10 % vōrdlusnāitaja (tasuvuslāvi) investeerimisprojekti rakendamiseks piisav. Komisjon mārgeb, et 10 % vōrdlusnāitaja on vāga sarnane GALPi juhatusesele 2008. aastal pārast abi saamist esitatud sisemise tasuvuslāvega [9–11] %. Seega leiab komisjon, et abi ei ūleta summat, mida konkurent oleks vajalikuks pidanud, et saavutada vastuvōetav sisemine tasuvuslāvi.
- (238) Seega selgub, et abimeede toob arvutusliku sisemise tasuvuslāve lāhemale Petrogali minimaalsele aktsepteeritavale tasuvuslāvele ja konkurendi nr 1 osutatud vōrdlusnāitajale. Koos abiga ei ūleta sisemine tasuvuslāvi ei Petrogali minimaalset aktsepteeritavat tasuvuslāve ega ka konkurendi vōrdlusnāitajat, mis viitab sellele, et abi ei ole ūlemāarane. Asjaolu, et investeerimisotsus tehti 2008. aastal olukorras, kus sisemine tasuvuslāvi koos abiga oli ikkagi mārkimisvārselt vāiksem kui deklareeritud minimaalne aktsepteeritav tasuvuslāvi, ei ole pōhjust kahelda minimaalse aktsepteeritava tasuvuslāve olulisuses. GAPI juhatusese varasematest otsustest ilmneb, et juhatus oli teadlik investeerimisprojekti strateegilisest tāhtsusest rafineerimistehaste kasumimarginaali vāhenemise peatamisel. Kuigi minimaalset aktsepteeritavat tasuvuslāve ei saavutata tāies ulatuses, on projekti strateegiline tāhtsus piisav argument, et ūigustada teatavat kōrvalekallet minimaalset aktsepteeritavast tasuvuslāvest.
- (239) Seetōttu leiab komisjon, et abi oli investeeringu toetamiseks vajalik ega ūletanud selleks vajalikkude summat. Seoses sellega ei ole ūige kinnitada, et kōik ettevōttjad kogu Euroopas on teinud samalaadse investeeringu oma rafineerimistehastes ilma riigiabita. Komisjon on analūisinud sarnaste investeeringutega seotud abimeetmeid. Nāiteks vōib tuua komisjoni otsuse N283/2004,⁽⁵⁰⁾ milles kāsitleti destillaadi hūdrokrakkimismoodulit.

Panus piirkondlikusse arengusse

- (240) Menetluse algatamise otsuses, viidates regionaalabi suuniste punktile 10, vāljendas komisjon kahtlust seoses abi ja investeerimisprojekti mōjuga piirkondlikule arengule, osutades loodavate tōokohtade vāikesele arvule (150) vōrreldes abisummaga (160 miljonit eurot) ning kūsides, kas eeldatav panus piirkondlikusse arengusse on tōesti tasakaalus abi mōjuga kōnealusele valdkonnale.
- (241) Komisjon mārgeb, et ka konkurent nr 1 osutas asjaolule, et abisumma ūhe loodud tōokoha kohta ūletab mārkimisvārselt eelnevate sihtotstarbeliste abikavade raames ūhe tōokoha kohta eraldatud abisummasid (vt pōhjendus

⁽⁴⁸⁾ ELT C 323, 30.12.2006, lk 1.

⁽⁴⁹⁾ Meier I. and Tarhan V., *Corporate investment decision practices and the hurdle rate premium puzzle*, veebruar 2006, Southern Finance Association Meetings, Destin, Prantsusmaa.

⁽⁵⁰⁾ Komisjoni 20. oktoobri 2004. aasta otsus riigiabi juhtumi N 283/2004 kohta – Prantsusmaa – abi Totalile (Gonfreville) (ELT C 136, 3.6.2005, lk 44).

- 89). Mitme negatiivse otsuse⁽⁵¹⁾ puhul on ebapiisava piirkondliku toetuse tõendamisel lähtunud töökohtade arvust.
- (242) Portugal nõustub, et abisumma ühe loodava otsese töökohta kohta on väga suur; see on tingitud investeerimisprojekti kapitalimahukusest, mis on iseloomulik kõnealuse sektori investeeringute puhul, kuid komisjon on selles sektoris kiitnud varem heaks eraldi teatamisele kuuluvaid abikavasid, mille puhul abisumma ühe loodud töökohta kohta oli veelgi suurem⁽⁵²⁾. Portugal on seisukohal, et arvesse tuleks võtta ka muid tegureidpeale abisumma otsese töökohta kohta, näiteks kaudsete ja ajutiste töökohtade loomise ning muude asjaomaste aspektide tähtsust.
- (243) Eelnevate otsuste puhul on komisjon võtnud alati arvesse otseste töökohtade loomist. Lisaks võeti mitme otsuse puhul arvesse ka kaudseid töökohti⁽⁵³⁾.
- (244) Portugal väitis algselt, et iga loodud (või kaotatud) otsese töökohaga on seotud ka kolm kaudset töökohta. Suhte 3:1 õigsuse tõendamiseks osutati muudele Portugaliga seotud juhtumitele, kus komisjon oli varem sama tootmisharu puhul heaks kiitnud sarnase või kõrgema suhtarvu⁽⁵⁴⁾. Kaudsete töökohtade loomise potentsiaal on seotud hooldustegevusega, mis on tõenäoliselt see turunišš, mis saab projektist kõige rohkem kasu. Rafineerimistehaste tehnilise keerukuse suurenemine mõjutab alltöövõtuteenuseid, mis vajavad üha enam väljaõppinud töötajaid ja tehnikuid.
- (245) Portugal toetas oma argumente, viidates komisjoni hiljutisele naftakeemiasektorit käsitlevale töödokumendile,⁽⁵⁵⁾ milles väidetakse, et kuigi tööstusharu annab Euroopa Liidus otseselt tööd ainult 100 000 inimesele, võib arvestada, et ELi rafineerimistööstusest sõltub otseselt 400 000 – 600 000 töökohta. Sama dokumendi allmärkuses 41 mainitakse täiendavalt veel 600 000 töökohta logistikas ja turunduses. Lähtudes kõnealustest aruannetest, võib olla õigustatud ka suurem suhe kui 3:1, näiteks 4:1 – 6:1, ning võttes arvesse logistika ja turustamisega seotud töökohti, isegi 12:1.
- (246) Portugal märkis ka, et vastupidise stsenaariumi „ei abi ega projekti” korral oleks Petrogal oma rafineerimistehased restruktureerinud ja vähendanud oma töötajate arvu, kaotades 160 otsest töökohta. Seetõttu peaks komisjon oma hinnangus abi mõju kohta piirkondlikule arengule arvesse võtma 310 loodud või säilitatud otsest töökohta⁽⁵⁶⁾ ning ligikaudu 930⁽⁵⁷⁾ kuni 3 720 kaudset töökohta, mis investeerimisprojektiga kaasnevad ning mis hajutavad otseste töökohtade loomiseks kuluvat ülemäärast suurt abisummat.
- (247) Lisaks sellele rõhutas Portugal, et investeerimisprojekt on Portugali kõigi aegade suurim üksikinvesteering, millega luuakse asjaomastes piirkondades ehitustööde ajaks 3 000 ajutist töökohta.
- (248) Pealegi on komisjon eelnevates otsustes,⁽⁵⁸⁾ millega kiidetakse heaks sihtotstarbeline piirkondlik abi, osutanud järgmistele teguritele olulisusele:
- töötajate tulu suurendamine (paremini tasustatud otseste ja kaudsete töökohtade loomine);
 - sotsiaalne heaolu piirkonnas (paremad keskkonna- ja elukeskkonna tingimused, kohalike ürituste toetamine);
 - inimkapitali potentsiaali parandamine (koolitus-, haridus- ja doktoriõppe programmide kaudu);
- ⁽⁵¹⁾ Komisjoni 15. septembri 2010. aasta otsus riigiabi juhtumi C 8/09 (ex N 357/08) *Friel Acerra* kohta (ELT L 46, 19.2.2011, lk 28); 11. detsembri 2007. aasta otsus riigiabi juhtumi C 12/07 (ex N 799/06) *Glunz & Jensen* kohta (ELT L 178, 5.7.2008, lk 38); 4. juuni 2008. aasta otsus riigiabi juhtumi C 57/07 (ex N 843/06) *Alas Slovakia* kohta (ELT L 248, 17.9.2008, lk 19).
- ⁽⁵²⁾ Komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsus riigiabi juhtumi N 898/06 – *Repsol Polimeros* kohta ja 10. juuli 2007. aasta otsus riigiabi juhtumi N 899/06 – *Artensa (Artenius) – Produçõ e Comercializaçõ de Ícido Tereftílico Purificado e Produtos Conexos, SA* kohta, kus abisumma ja loodud töökohtade suhe on võrreldav Petrogali projektiga.
- ⁽⁵³⁾ Komisjoni 17. novembri 2009. aasta otsus riigiabi juhtumi N 447/2009 – *TietoEnator Sp. z o.o.* kohta (ELT C 25, 2.2.2010, lk 8); komisjoni 25. juuni 2007. aasta otsus riigiabi juhtumi N 828/06 – *Bridgestone Stargard* kohta (ELT C 278, 21.11.2007, lk 2); komisjoni 13. veebruari 2006. aasta otsus riigiabi juhtumi N 630/2005 – *MAN Trucks* kohta (ELT C 126, 30.5.2006, lk 5); ning komisjoni 6. augusti 2007. aasta otsus riigiabi juhtumi N 251/2006 – *LG Innotek Poland* kohta (ELT C 270, 13.11.2007, lk 7).
- ⁽⁵⁴⁾ Komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsus riigiabi juhtumi N 898/06 – *Repsol Polimeros* kohta ja komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsus riigiabi juhtumi N 899/06 – *Artensa (Artenius) – Produçõ e Comercializaçõ de Ícido Tereftílico Purificado e Produtos Conexos SA* kohta.
- ⁽⁵⁵⁾ Komisjoni teatisele „Energiainfrastruktuuri prioriteetid aastaks 2020 ja pärast seda” (SEK(2010) 1398 (lõplik)) lisatud komisjoni talituste 17. novembri 2010. aasta töödokumendi „*Refining and the Supply of Petroleum Products in the EU*” („Naftatoodete rafineerimine ja tarned ELis”) punkt 3.2.7 „Sektori ümberkorraldamise mõju”; dokument on kättesaadav komisjoni veebisaidil.
- ⁽⁵⁶⁾ Säilitatud töökohti võeti hiljuti arvesse ka komisjoni 29. mai 2009. aasta otsuses riigiabi juhtumi N 381/2008 – *Pirelli Industrie Pneumatici S.r.l* kohta (ELT C 284, 25.11.2009, lk 11).
- ⁽⁵⁷⁾ Kasutades konservatiivsemat suhtarvu 3:1.
- ⁽⁵⁸⁾ Komisjoni 24. juuni 2008. aasta otsus riigiabi juhtumi N 730/07 – *SIA Ekobriketes* kohta (ELT C 210, 19.8.2008, lk 1); komisjoni 15. jaanuari 2009. aasta otsus riigiabi juhtumi N 729/2007 – *SIA Eko Osta* kohta (ELT C 80, 3.4.2009, lk 2) ning komisjoni 24. märtsi 2009. aasta otsus riigiabi juhtumi N 500/08 – *Baňa Čary a.s.* kohta (ELT C 147, 27.6.2009, lk 6).

- toetus teadus- ja arendustegevuseks ning tehnoloogia ja oskusteabe edastamiseks (ajakohastamiseks kasutatavad investeeringud);
- alltöövõtjate tegevuse hoogustamine asjaomases valdkonnas;
- olemasolevate sadamarajatiste tõhusam kasutamine.

Loetletud tegurid on kindlasti positiivsed näitajad, mida tuleks arvesse võtta, kui hinnatakse abi ja investeerimisprojekti mõju piirkondlikule arengule Portugalis.

- (249) Portugali ja mitme huvitatud isiku märkustes osutatakse muudele olulistele teguritele piirkondliku arengu toetamisel: need on sotsiaalne ja keskkonnamõju, intensiivsem koolitustegevus ning lepingud kõrgkoolidega.
- (250) Portugal nimetas ka tarneahela arendamist ja uute moodulite ehitamise mõju riiklikule tööstusstruktuurile, mis omakorda mõjutab nii tsiviilehitust, ehitust kui ka masinaehitust. See on kindlasti positiivne, kuid ainult ajutise või üldise iseloomuga mõju (vt põhjendus 154).
- (251) Komisjon võtab arvesse investeerimisprojekti püsivat positiivset edasikanduvat mõju asjaomastes piirkondades, nagu Portugal seda kirjeldas. Eelkõige osutavad rafineerimistehaste tähtsusele asjaomastes piirkondades nende eeldatavalt pikk iga (eeldatakse, et need on töökorras vähemalt 30 aastat), positiivne mõju alltöövõtjatele, koolituste arvu ning koolide ja ülikoolidega sõlmitud lepingute arvu märkimisväärne suurenemine. Kuigi suur osa nendest positiivset mõju omavatest teguritest juba toimib, sest rafineerimistehased on olemas olnud juba pikka aega, tuleb nõustuda, et investeeringud suurendavad kindlasti Petrogali tähtsust nii Sinesi kui ka Porto piirkonnas.
- (252) Portugal esitas ka abiprojekti tasuvusanalüüsi. Tasuvusanalüüsi eesmärk on vaadata investori koostatud projekti elujõulisuse analüüsist kaugemale ja võtta arvesse kõiki projektiga kaasnevaid (arvesse võtmata jäetud) sotsiaalseid kulusid ja tulusid. Seega mõõdab tasuvusanalüüs eeldatavat kasu, sealhulgas otseste ja kaudsete töökohtadega kaasnevaid makse, (seoses säilitatud töökohtadega) kokkuhoitud töötustoetusi, tarbimismaksude summat, Leixõesi sadama täiendavat tulu, otsest toetust kohalikele kogukondadele jne.
- (253) Tasuvusanalüüsist järeldub, et abi on Portugalile väga kasulik. Tasuvusanalüüsi geograafiline hõlmatas ulatub kaugemale Norte ja Alentejo piirkonnast, mis on vahetult investeringuga seotud. Eeldusel, et riigi tasandil saadav tulu jaotatakse asjaomaste piirkondade vahel proportsionaalselt, lähtudes nende majanduslikust kaalust, saaksid Norte ja Alentejo piirkond kõnealuselt tulust 34,8 %.
- (254) Portugal rõhutas ka, et abi ja sellega seotud investering mõjutavad lisaks piirkondlikule arengule positiivselt ka muid poliitikavaldkondi. Portugal kinnitas investeerimisprojekti strateegilist tähtsust riiklikul tasandil ja selle seotust Euroopa energiavarustuse kindlusega. Kasulikud mõjud hõlmavad väiksemat sõltuvust impordist, reageerimist diislikütuse nõudluse suurenemisele, mõlema rafineerimistehase energiatõhususe paranemist ning ka positiivset keskkonnamõju. Neid argumente ei saa arvesse võtta abi panuse hindamisel piirkonna arengusse.
- (255) Vaatamata sellele, et esmapilgul tundub abisumma ühe otsese töökohta kohta ebaproportsionaalselt suur, ei saa kaudset positiivset mõju (kaudsed töökohad, edasikanduv mõju, kõrgelt tasustatavate töökohtade loomine, inimkapitali suurendamine, sotsiaalse heaolu parandamine) pidada tähtsusetuks panuseks Alentejo ja Norte piirkonna arengusse. Seetõttu leiab komisjon, et esialgne kahtlus seoses abi panusega piirkondlikku arengusse on kõrvaldatud.
- (256) Lisaks osutatakse järgnevates punktides, mis käsitlevad regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktide a ja b rakendamist, et abi negatiivne mõju sektorile on vähene, sest investeerimisprojektiga seotud asjaomased turud toimivad hästi ega ole absoluutses või suhtelises languses. Lisaks ei ole Petrogali asjakohasel naftatöötlemistoodete turul suurt turuosa, mida saaks kuritarvitada konkurentsivastase käitumisega. Kui aromaatsete ühendite tööstus asendab raske toorbensiini impordi, on selle mõju EMP tarnijatele väike. Seetõttu leiab komisjon, et tema esialgne kahtlus, et abi eeldatav panus piirkondlikkuse arengusse ei tasakaalusta abi negatiivset mõju asjaomasele majandusharule, on kõrvaldatud.

Muud üldsätted

- (257) Regionaalabi suuniste punkti 9 kohaselt ei ole Petrogal raskustes olev ettevõtte komisjoni teatise „Ühenduse suunistes raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta”⁽⁵⁹⁾ tähenduses.
- (258) Kooskõlas regionaalabi suuniste punktiga 39 on Petrogali omaosalus abikõlblikes kuludes üle 25 % (vt põhjendus 36).
- (259) Kooskõlas regionaalabi suuniste punktiga 50 lähtutakse investeerimisprojekti abikõlblike kulude arvutamisel abikõlblikest investeerimiskuludest (vt põhjendus 34).
- (260) Kooskõlas regionaalabi suuniste punktidega 71–75 järgitakse abi kumuleerimist käsitlevaid eeskirju (vt põhjendus 43).

⁽⁵⁹⁾ ELT C 244, 1.10.2004, lk 2.

(261) Kooskõlas regionaalabi suuniste punktiga 40 antakse abi tingimusel, et Petrogal jätkab investeerimisprojekti haldamist asjaomastes piirkondades vähemalt viie aasta jooksul pärast selle rakendamist.

(262) Seepärast leiab komisjon, et abi vastab regionaalabi suuniste üldsätetele.

6.5. Vastavus ulatuslike investeerimisprojektide kriteeriumitele – menetluse algatamise otsuses väljendatud kahtluste kontrollimine

Ühtne investeerimisprojekt

(263) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust, kas investeerimisprojekti saab pidada ühtseks investeerimisprojektiks regionaalabi suuniste punkti 60 tähenduses, hoolimata asjaolust, et geograafiliselt ei asu rafineerimistehased üksteise lähedal.

(264) Kuigi kaks rafineerimistehast ei asu geograafiliselt üksteise lähedal, leiab Portugal, et nende vahel on tugev majanduslik, funktsionaalne ja strateegiline seos. Ilma Matosinhose vaakumdestilleerimismoodulit rahastamata ei oleks võimalik rahastada Sinesi hüdrokrakkimismoodulit, sest tekib oht, et turul napib hüdrokrakkimise lähteaineks olevat vaakumgaasiõli. Seetõttu leiab Portugal, et tugeva funktsionaalse seotuse tõttu on rafineerimistehased majanduslikult jagamatud.

(265) Konkurent nr 1 vaidlustab selle lähenemisviisi, sest ta on arvamisel, et investeerimisprojekti põhivara on majanduslikult jagatav.

(266) Vastusena menetluse algatamise otsusele ühelt kolmandalt isikult saadud märkuses väideti, et raske toorbensiini toodangu suurendamine on olulise tähtsusega kontserni La Seda investeeringu rakendamiseks Sinesis. Komisjon on kontrollinud, kas koos Matosinhoses tehtavate investeeringutega võiks La Seda investeering moodustada ühtse investeerimisprojekti. Portugal on kinnitanud, et raske toorbensiini suurenenud toodangut kasutatakse üksnes Petrogali siseselt ja rasket toorbensiini ei müüda kolmandatele isikutele. Seetõttu järeltab komisjon, et investeerimisprojekt ei moodusta La Seda investeeringuga ühtset investeerimisprojekti.

(267) Regionaalabi suuniste punktis 60 käsitletakse investeerimisprojekte, mis on kunstlikult jagatud alamprojektideks, et vältida abi osatähtsuse progressiivset vähendamist, mida võidakse kohaldada selliste investeerimisprojektide suhtes, mis ületavad 50 miljonit eurot. Käesoleval juhul on komisjon kindlaks teinud, et kohaldatav abi osatähtsus (12,43 % nüüdispuhasväärtusest) on väiksem abi osatähtsuse ülemmäärast, mida oleks saanud kohaldada juhul, kui investeerimisprojekti oleks käsitletud ühtse investeerimisprojektina (14,28 % nüüdispuhasväärtusest), seega ka väiksem, kui abi osatähtsuse ülemmäär, mida

oleks saanud kohaldada kahe projekti puhul eraldi. Seega on abi ülemmäärast ka ühtse investeerimisprojekti korral kinni peetud ning komisjon järeltab, et puudub vajadus otsustada, kas Sinesi ja Matosinhose projektid moodustavad nende geograafilisest kaugusest hoolimata ühtse investeerimisprojekti või mitte, sest see ei piira abi kokkusobivuse hindamist regionaalabi suuniste kohaselt.

Abi osatähtsus

(268) Kooskõlas regionaalabi suuniste punktiga 67 võetakse abi osatähtsuse arvutamisel arvesse, kas investeerimisprojekti peetakse ühtseks investeerimisprojektiks või pigem kaheks eraldiseisvaks projektiks. Kui kahes asukohas tehtavaid investeeringuid käsitletakse eraldi, võetakse abi osatähtsuse arvutamisel arvesse Sinesi (40 %) ja Matosinhose (30 %) suhtes kohaldatavat tavapärase regionaalabi erinevat ülemmäära.

(269) Portugali teate kohaselt olid investeerimisprojekti kavandatud abikõlblike kulude nimiväärtus 1 058 934 146 eurot ([] eurot Sinesi investeeringuteks ja [] eurot Matosinhose investeeringuteks).

(270) Sinesi investeeringute nüüdispuhasväärtus on [] eurot ja kavandatud abisumma nüüdispuhasväärtus [] eurot, mis annab selle rafineerimistehase puhul abi osatähtsuseks 13,12 % brutoekvivalendist, mis on väiksem, kui abi osatähtsuse korrigeeritud ülemmäär 15,94 %.

(271) Matosinhose investeeringute nüüdispuhasväärtus on [] eurot ja kavandatud abisumma nüüdispuhasväärtus [] eurot, mis annab selle rafineerimistehase puhul abi osatähtsuseks 10,66 % brutoekvivalendist, mis on väiksem, kui abi osatähtsuse korrigeeritud ülemmäär 14,68 %.

(272) Menetluse algatamise otsuses, kontrollis komisjon mõlema piirkonna suhtes kehtivat abi osatähtsust, mis on erinev – Sinesi puhul 40 % ja Matosinhose puhul 30 %, ning arvutas abi osatähtsuse ülemmäära, kaaludes abi osatähtsust, võttes proportsionaalselt arvesse vastavas piirkonnas tehtavate investeeringute osatähtsust (väljendatuna nüüdispuhasväärtuses) koguinvesteeringus. Arvutuste tulemusena saadi abi osatähtsuseks 37,18 %, mis vastab abi osatähtsuse korrigeeritud ülemmäärale 14,21 %.

(273) Isegi kui investeerimisprojekti käsitletakse kui ühtset investeerimisprojekti, oleks investeeringu kogukulude nüüdispuhasväärtus 974 064 894 eurot. Kogu kavandatud abisumma nüüdispuhasväärtus oleks 121 091 314 eurot, mis vastab abi osatähtsusele 12,43 % brutoekvivalendist, mis on väiksem varem arvatud abi osatähtsuse korrigeeritud ülemmäärast 14,21 %.

(274) Kuna abi osatähtsus brutoekvivalendina oleks väiksem kui abi osatähtsuse korrigeeritud ülemmäär, võttes arvesse alamprogrammideks jaotamist keelavat korda, on komisjon arvamusel, et investeerimisprojekti jaoks kavandatud abi osatähtsus vastab regionaalabi suuniste punktile 67.

(275) Portugal on võtnud kohustuse mitte ületada käesolevas otsuses sätestatud suurimat abisummat ja abi ülemmäära ka ettenähtust suuremate või väiksemate abikõlblike kulude korral.

Vastavuse hindamine regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kriteeriumite alusel

(276) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust seoses abi vastavuse hindamisega regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kriteeriumite alusel. Kõnealused kahtlused olid järgmised:

— kas investeerimisprojektiga seotud asjaomased tooted on üksnes diislikütus ja raske toorbensiin, nagu väitis Portugal, või on hõlmatud ka muud rafineerimistehastega seotud tooted, võttes arvesse rafineerimistehastega seotud toodete pakkujate võimalikku asendatavust ja asjaolu, et rasket toorbensiini võib käsitleda vahetootena regionaalabi suuniste punkti 69 tähenduses;

— kas naftatöötlemistoodete tasand on asjaomane kaubaturg nii diislikütuse kui ka raske toorbensiini jaoks, nagu väitis Portugal;

— kas asjaomaste toodete geograafiline turg on riiklik, piirkondlik (Pürenee poolsaar) või hõlmab see kogu EMPd;

— kas abisaajate (Petrogal ning kontsernid Galp Energia ja ENI, kuhu Petrogal kuulub) turuosa kõikidel asjaomastel turgudel on suurem kui 25 % (regionaalabi suuniste punkti 68 alapunkt a);

— kas investeeringuga loodud tootmisvõimsus kõikide asjaomaste toodete puhul mis tahes asjaomasel turul on suurem kui 5 %, toetudes mõõtmisel nähtava

tarbimise andmetele, ja kui see on nii, siis kas asjaomase toote nähtava tarbimise keskmine aastane kasvumäär viimase viie aasta jooksul on madalam, kui SKP keskmine aastane kasvutempo Euroopa Majanduspiirkonnas.

(277) Põhjendustes 278–311 hindab komisjon, kas regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud määrad on ületatud, et otsustada, kas on vaja teha investeerimisprojekti süvahindamine. Esiteks uuritakse, millised on investeerimisprojektiga seotud ja potentsiaalselt seotud asjaomased tooted. Teiseks identifitseeritakse/tehtakse kindlaks asjaomased kaubaturud. Kolmandaks analüüsitakse juhul, kui hindamine toimub naftatöötlemistoodete tasandil, jae- ja hulgimüügiturge. Põhjendustes 312–344 tehakse kindlaks tooteturg ja asjaomane geograafiline turg ning seejärel hinnatakse Petrogali turuosa asjaomasel tooteturul. Lõpuks analüüsitakse, kas tootmisvõimsuse kasv on suurem 5 % EMP asjaomase toote nähtavast tarbimisest turul, kui asjaomase toote nähtav tarbimine EMP turul väheneb.

Investeeringuprojektiga seotud asjaomased või võrdväärsed tooted

(278) Regionaalabi suuniste punkt 69 on sõnastatud järgmiselt: „Asjaomane toode on tavaliselt investeerimisprojekti tulemusena saadud toode. Kui projekti tulemuseks on vahetoode, mida turul praktiliselt ei müüda, võib asjaomase tootena käsitleda ka tootmisahela järgmise etapi toodet...” Kõnealuse punkti joonealuses märkuses 64 täpsustatakse: „Kui investeerimisprojekti tulemusena toodetakse erinevaid tooteid, tuleb võtta arvesse kõik sellised tooted.”

(279) Menetluse algatamise otsuses nimetas komisjon investeerimisprojektiga vahetult seotud toodetena diislikütust ja rasket toorbensiini. Kuna ilmselt kogu toodetud raske toorbensiini kasutas Petrogal toorbensiini derivaatide tootmiseks, loeti kõnealused derivaadid asjaomaste toodetega samaväärseteks. Komisjon nõustus ka Portugali väitega, et investeerimisprojekt ei mõjuta rafineerimistehaste toodetud muid horisontaalselt seotud tooted (bensiin, LPG, kütteõli, reaktiivkütus ja bituumen).

(280) Komisjon võtab arvesse Portugali selgitust, et rafineerimistehased on laia profiiliga ettevõtted, kus sisend (toornafta) töödeldakse ümber mitmeks vahetooteks (nt raske toorbensiin, vaakumgaasiõli) ja lõpptooteks (nt bensiin, diislikütus). Paljusid vahetooteid kasutatakse seejärel kohe rafineerimisprotsessi erinevates etappides sisenditena (edaspidi „lähteained”), teised müüakse turul või kasutatakse neid esimese põlvkonna naftakeemiatööstuses, näiteks rasket toorbensiini kasutatakse aroomaatsete ühendite tootmisel. Tootmise tehniline pool sõltub eelkõige kasutatava toornafta liigist (kõnealustes rajatistes

ei saa töödelda igat liiki toornaftat) ja rafineerimistehase tehnilisest konfiguratsioonist. Kasumi maksimeerimise eesmärgil püüavad rafineerimistehased optimeerida oma kasumit kogu tootevaliku ulatuses (rafineerimise kasumi-marginaal), kohandades väljundite tootmist ja võttes arvesse tootmisest tulenevaid tehnilisi piiranguid (ja kasutatava toornafta liiki) ning sisendi- ja tootjahindu. Rafineerimistehase olemasoleva tehnilise konfiguratsiooni kohandamiseks ilma lisainvesteeringuid tegemata on vähe võimalusi.

- (281) Rafineerimisector on viimase aastakümne jooksul juba pidanud oma struktuuri muutma. Toornafta kergemad fraktsioonid on muutunud üha haruldasemaks ja üha sagedamini kasutatakse toornafta raskemaid fraktsioone. Samal ajal on turul kiiresti kasvanud nõudlus diislikütuse järele, mida mootorikütusena kasutatakse bensiini asemel üha sagedamini. Nõudlus kütteõli järele, mida kasutatakse elektrienergia tootmiseks ja meretranspordis, on aga vähenenud ja eeldatavasti väheneb veelgi, tingituna kütteõli asendamisest keskkonnasõbralikumate tehnoloogiatega. EL on diislikütuse netoimportija ja bensiini netoeksportija (peamiselt USA turule, mis eeldatavalt kahaneb).
- (282) Portugali selgituste ning konkurentide nr 1 ja nr 2 kinnituste kohaselt on investeerimisprojekti majanduslik edasiviiv jõud ühelt poolt rafineerimistehaste võimalus töödelda toornafta raskemaid fraktsioone ja teiselt poolt võimalus muuta rafineerimistehaste konfiguratsiooni, mis lubab neil toota rohkem diislikütust ja vähem kütteõli.
- (283) Nagu punktis 2.2 kirjeldatud, on investeerimisprojektiga otseselt seotud tooted diislikütus ja raske toorbensiin. Tõepoolest, investeerimiskava võimaldab suurendada nii diislikütuse tootmist (kütteõli asemel) kui ka raske toorbensiini tootmist, mis Portugali sõnul on tehniliselt vältimatu kõrvalmõju. Komisjon võtab arvesse Portugali väidet, et investeerimisprojekt ei mõjuta rafineerimistehaste toodetud muid horisontaalselt seotud tooted (bensiin, LPG, kütteõli, reaktiivkütus ja bituumen).
- (284) Siiski tegi komisjon ametliku uurimismenetluse käigus kindlaks, et Matosinhose uue vaakumdestilleerimise mooduli ja uue viskoossuse vähendamise mooduli rahastamine võimaldab toota ka vaakumgaasiõli. Diislikütuse tootmine suureneb Sinesis, kus uus hüdrokrakkimismoodul hakkab lähteainena kasutama Matosinhose ja Sinesi rafineerimistehastes toodetud vaakumgaasiõli. Sellest tulenevalt on vaakumgaasiõli samuti investeerin-guga vahetult seotud toode, sest investeerimisprojektiga kaasneb vaakumgaasiõli toodangu oluline kasv Matosinhose rafineerimistehases.
- (285) Portugal väitis, et vaakumgaasiõli kasutatakse eranditult Sinesi hüdrokrakkimismooduli lähteainena. Seetõttu

tuleks seda käsitleda vahesaadusena diislikütuse tootmise suurendamisel ning mitte hinnata eraldi. Portugal märkis ka, et nii suure hüdrokrakkimismooduli puhul nagu see on Sinesis ei ole turult võimalik osta lähteainetarnete stabiilsuse ja turvalisuse tagamiseks vajalikke koguseid. See on tingitud sellest, et vaakumgaasiõli kui lähteaine turg on väga väike ja kõigub tugevasti ning tegemist on hetketuruga. Sellest tulenevalt ei heideta kõrvale kolmandate isikute võimalikke pakkumisi vaakumgaasiõli tarnimiseks Matosinhosest Sinesi tehastele.

- (286) Komisjon mõnab, et vaakumgaasiõli käsitatakse vaheetootena ning oluline osa selle toodangust turule müüki ei jõua (kuigi kolmandate isikute võimalikke tarneid ei saa välistada). Nagu on sätestatud regionaalabi suuniste punktis 69, võib sel juhul jäeldada, et Matosinhose uue vaakumdestilleerimismooduli ja uue viskoossuse vähendamise mooduli puhul on asjaomane toode tootmisahela järgmise etapi toode, nimelt diislikütus.
- (287) Komisjon märgib ka, et konkurenti nr 1 arvates võiks hüdrokrakkimismooduli jääke käsitada investeerimisprojek-tiga seotud asjaomase tootega samaväärse tootena (vt põhjendus 92). Kuna Portugal selgitas, et krakkimisel kasutatakse madaltemperatuuri tehnoloogiat ja selliste jääkide teke tootmises on seetõttu peaaegu olematu (vt põhjendus 183), ei võta komisjon hüdrokrakkimise jääke arvesse asjaomase tootena.
- (288) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust, kas diislikütus ja toorbensiin on ikka ainsad asjaomased tooted, ning osutas asjaolule, et toorbensiini võib käsitleda vahetootena regionaalabi suuniste punkti 69 tähenduses ja toorbensiini derivaadid võivad olla asjaomaste toodetega samaväärsed tooted, mida tuleb uurida, lähtudes regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktidest a ja b.
- (289) Portugal esitas järgmised selgitused.
- Toorbensiini mõiste hõlmab nii kergest kui ka rasket toorbensiini; kerge ja raske toorbensiin ei ole omavahel asendatavad ei nende tootmisel ega ka kasutamisel.
 - Raske toorbensiin on toode, mida kasutatakse rafineerimisprotsesside lähteainena väga paljude keemiatoodete puhul, mitte ainult aromaatsete ühendite tootmisel.
 - Investeerimisprojekti tulemusena suureneb Sinesis raske toorbensiini tootmine, Sinesi rafineerimistehases kasvab raske toorbensiini aastane toodang [200 000–250 000] tonni võrra.

- Suurem osa Sinesi rafineerimistehases toodetud raskest toorbensiinist transporditakse Petrogali rafineerimistehasesse Matosinhoses, kus see koos muudest riikidest imporditud ja Matosinhose tehases toodetud (2007.–2009. aastal keskmiselt [650 000–700 000] tonni aastas) raske toorbensiiniga reformingrafinaadiks⁽⁶⁰⁾ töödeldakse. Matosinhose rafineerimistehases kasutati reformingrafinaadi tootmiseks rasket toorbensiini kokku [1 000–1 050] tonni (aastate 2007–2009 keskmine näitaja).
 - Sinesi tehase raske toorbensiini täiendavast [200 000–250 000] tonnise toodangust transporditakse Matosinhosesse [100 000–150 000] tonni, et asendada raske toorbensiini importi, ülejäänud kasutatakse hüdrokrakkimisprotsessi lähteainena Sinesis; investeeringute eelset impordimahtu vähendatakse [250 000–300 000] tonnilt [100 000–150 000] tonnile, seega [50–60] %.
 - 2009. aastal imporditud raskest toorbensiinist oli 92 % pärit väljastpoolt Euroopa majanduspiirkonda ning 8 % Euroopa majanduspiirkonnast⁽⁶¹⁾.
 - Matosinhose rafineerimistehase enda tootmisvõimsus raske toorbensiini tootmisel (keskmine toodang aastatel 2007–2009 [650 000–700 000] tonni) investeerimisprojekti tulemusena ei muutu.
 - Reformingrafinaat on vahetoode aromaatsete süsivesinike tootmiseks.
 - Reformingrafinaadi tootmise võimsus investeerimisprojekti tulemusena ei muutu.
 - Matosinhoses toodetud reformingrafinaati kasutatakse lähteainena Petrogali Matosinhose tehases aromaatsete ühendite tootmisel.
 - Aromaatsete ühendite tehas toodab paljusid aromaatsete ühendite ja toorbensiini esmaseid derivaate, eelkõige benseeni, tolueni, ortoksüleeni, paraksüleeni ja lahusteid.
 - Aromaatsete ühendite tehase tootmisvõimsus (keskmine müük aastatel 2007–2009: [400 000–450 000] tonni) investeerimisprojekti tulemusena ei muutu ning laiendamist ei ole kavandatud.
 - Aromaatsete ühendite tehas on sõltumatu äriüksus; raske toorbensiini sisehind on praegu ja pärast investeeringut võrdne raske toorbensiini impordihinnaga. Aromaatsete ühendite reformingrafinaadi müügihinna arvutamisel lähtutakse praegu ja pärast investeeringut [10–20] % osas toorbensiini impordihinna pariteedist (CIF NEW) ja [80–90] % bensiini ekspordihinna pariteedist (RBOB USA), millele lisanduvad veokulud Sinesist Portosse.
 - Toorainekulu (raske toorbensiin) moodustab ligikaudu [90–100] % aromaatsete ühendite üldistest tootmiskuludest. Raske toorbensiini täiendav toodang Sinesis moodustab ligikaudu 14 % reformingrafinaadiks töödeldava raske toorbensiini kogumahust.
 - Esmased aromaatsed ühendid müüakse turul turuhinnaga naftakeemiatööstusele; Petrogal, kelle turuosa on alla [0–5] %, on EMP aromaatsete ühendite turul hinnavõtja. Petrogali aromaatsete ühendite tehase kogukäive oli 2009. aastal ligikaudu [] miljonit eurot. Pärast investeeringu rakendamist tuleneks [] % käibest (ligikaudu [] miljonit eurot 2009. aasta käibe alusel) Sinesis täiendavalt toodetud raskest toorbensiinist.
- (290) Komisjon märgib, et konkurendi nr 1 arvates on raske toorbensiin vahetoode ning hindamine peaks asjaomaste toodetena hõlmama ka toorbensiini derivaate.
- (291) Selleks et otsustada, kas toorbensiini derivaate tuleks uurida regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktide a ja b kohaselt, on vaja tõlgendada regionaalabi suuniste punkti 69 sõnastust. Punktis 69 on sätestatud, et kui uurimisalune toode on vahetoode, mida turul praktiliselt ei müüda, võib asjaomase tootena käsitleda ka tootmisahela järgmise etapi toodet. See sõnastus hõlmab olukordi, kus abi konkurentsi moonutav mõju konkurentidele ei ole tunnetatav või on tunnetatav vaid osaliselt vahetoote turul ja kandub üle lõpptoote turule. Lähtudes Portugali esitatud teabest asjaomaste toodete määratluse kohta, leiab komisjon, et abi ei mõjuta ei Petrogali aromaatsete ühendite tehase müügi- ja tootmiskulusid ega ka hinnakäitumist. Lisaks sellele on Sinesis toodetava raske toorbensiini täiendav kogus vähesel määral, võrreldes reformingrafinaadi tootmiseks kasutatava raske toorbensiini üldkogusega. Seetõttu leiab komisjon, et investeerimisprojekti raames antud abi ei mõjuta või mõjutab ainult väga vähesel määral (toorbensiini impordihinna kaudse vähenemise tõttu, vt järgmine jaotis) aromaatsete ühendite turgu.
- (292) Seepärast on komisjon arvamusel, et punkti 68 alapunktides a ja b osutatud kontrollid ei ole vaja kohaldada aromaatsete ühendite turu suhtes.
- (293) Samas leiab komisjon, et abi võib mõjutada toorbensiini turgu, sest investeerimisprojekt võimaldab asendada importi ja sunnib tarnijad otsima muid võimalusi raske toorbensiini turustamiseks. Seepärast kohaldab komisjon punkti 68 alapunktides a ja b osutatud kontrollid raske toorbensiini kui asjaomase toote suhtes.

⁽⁶⁰⁾ Vt põhjenduses 135 teave reformingrafinaadi kui vahesaaduse kohta.

⁽⁶¹⁾ 92 % Petrogali imporditud toorbensiinist on pärit riikidest, kes ei ole EMP liikmed (Angola, Egiptus, Ukraina, Liibüa ja Venemaa) ning 8 % on pärit Prantsusmaalt ja Madalmaadest.

Asjaomased tooteturud

- (294) Regionaalabi suuniste punkti 69 kohaselt hõlmab asjaomane tooteturk kõnealust toodet ja selliseid asendustootet, mida käsitlevad asendustootena kas tarbijad (tooteomaduste, hinna ja kasutusotstarbe põhjal) või tootja (lähtuvalt tootmisseadmete paindlikkusest).

- (295) Menetluse algatamise otsuses ei suutnud komisjon määratleda asjaomas(t)e too(de)te turgu, tingituna asjaomaste toodete lõpliku loetelu koostamise keerukusest.

Diislikütus

- (296) Menetluse algatamise otsuses järeldas komisjon, et tarbijatel ei ole diislikütuse jaoks asendustoodet. Kahtlused olid seotud pakkumisega ning asendatavusega diislikütuse tootmisel, sest olenevalt tootmisest paindlikkusest on rafineerimistehaste konfiguratsiooni muutes võimalik toota muud liiki tooteid (peamiselt bensiini).

- (297) Kõnealuste kahtluste kõrvaldamiseks väitis Portugal, et komisjoni poolt heakskiidetud ühinemisotsuses, ⁽⁶²⁾ mida komisjon tsiteeris, osutatakse teistsugusele kontekstile, kus tarnimise ja nõudluse tasakaalustamatus bensiini ja diislikütuse turgudel oli palju väiksem kui praegu, ning just sellepärast on nende kahe toote tootmise tasandil säilinud paindlikkus lülitada ühelt tootelt teisele. Siiski on Portugali sõnul alates 2000. aastast diislikütuse nõudluse märkimisväärse kasvu tõttu selline valikuvõimalus kadunud ja praegu puudub täiendav tootmisvõimsus nõudluse rahuldamiseks.

- (298) Kuigi selgitustes ei välistata täielikult võimalust, et diislikütuse tootmisrajatise võiks kasutada bensiini tootmiseks, tundub ebareaalne eeldada, et ettevõtja kulutaks rohkem kui miljard eurot, et suurendada bensiini tootmise võimsust, vaatamata selle kauba ületootmisele Euroopas. Mitmesugustes uuringutes osutatakse bensiini ja raske kütteõli nõudluse vähenemisele ning diislikütuse nõudluse suurenemisele Euroopa mootorikütuseturul ⁽⁶³⁾. Nõudluse struktuurimuutuse tõttu on tekkinud olukord, kus rafineerimistehased toodavad ülemäärases mahus tooteid, mille nõudlus ja väärtus väheneb, ning ebapii-

savas mahus tooteid, mille nõudlus ja väärtus kasvab ⁽⁶⁴⁾. Prognooside kohaselt väheneb ajavahemikus 2010–2030 bensiini tarbimine Euroopas oluliselt, sest bensiinimootoritelt minnakse üle diislimootoritele ja kasutusele võetakse alternatiivsed energiaallikad. Läbiviidud uuringud osutavad, et seoses energiatõhusamate autode kasutuselevõtuga USAs (Euroopa ülejäägi peamine eksporditur) ning elektrilautode eeldatava tähtsusega tulevikus väheneb nõudlus bensiini järele.

- (299) Seetõttu leiab komisjon, et pidades silmas investeringute liiki ja kaubaturu suundumusi keskmise pikkusega ajavahemikul, tuleks ka pakkumise tasandil pidada käesoleva juhtumi puhul asjaomaseks tooteks diislikütust.

Toorbensiin ja selle derivaadid

- (300) Asjaomaste toodetega seotud aruteludes käsitleti ka teise asjaomase toote – raske toorbensiini ja selle derivaatide – turgu. Sinesi rafineerimistehases on raske toorbensiini diislikütuse tootmise kõrvalsaadus ja investeerimisprojekti majanduslik edasiviiv jõud. Rasket toorbensiini kasutatakse paljude keemiatoodete, mitte ainult aromaatsete ühendite tootmisel. Tavakasutuses ei saa seda teiste toodetega asendada. Seega leiab komisjon, et raske toorbensiini turg on asjaomane tootetur, mille suhtes kohaldatakse punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kriteeriume.

- (301) Seega leiab komisjon, et asjaomased kaubaturud punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kriteeriumite kohaldamiseks on diislikütuse ja raske toorbensiini turg. Teabe saamise eesmärgil hõlmavad andmed ka toorbensiini derivaate.

Turuhindamise tasand

- (302) Menetluse algatamise otsuses ei suutnud komisjon määratleda, kas turgu tuleks hinnata naftatööstustoodete, hulгимүүги või jaemүүги tasandil.

- (303) Konkurentide nr 1 ja nr 2 arvates peaks asjaomane tootetur hõlmama diislikütuse jae- ja hulгимүүги (vt põhjendused 93 ja 116). Portugali arvates oleks riigiabi juhtumite puhul õige koostada hinnang naftatööstustoodete tasandil. Regionaalabi suunistes ei täpsustata, millisel tasandil punkti 68 alapunkte a ja b ning eelkõige seal sätestatud kriteeriume kohaldatakse.

⁽⁶²⁾ Komisjoni 7. augusti 1996. aasta ühinemisotsus COMP/M.727, BP/Mobil (EÜT C 381, 17.12.1996, lk 8).

⁽⁶³⁾ Portugal viitab peamiselt äriühingu Purvin & Gertz mitmesugustele aruannetele ning 2011. aasta märtsi ülemaailmse naftaturu ülevaatele (*Global Petroleum Market Outlook*).

⁽⁶⁴⁾ Äriühingu Pöyry poolt Euroopa Komisjonile koostatud aruande „Eli õli- ja naftatööstuse turu konkurentsivõime aspektide ülevaade” (*Survey of the competitive aspects of oil and oil product markets in the EU*) lk 46–47, detsember 2009. Uuring on avalikustatud Euroopa Komisjoni energeetika peadirektoraadi veebilehel: http://ec.europa.eu/energy/oil/studies/oil_en.htm

- (304) Sõltuvalt analüüsivast küsimusest ja lähtudes kahjuteooriast hinnatakse konkurentsipoliitika raames konkurentsiolekorda erinevatel tasanditel – tootmise, tarnimise (hulgimüügi) ja jaemüügi tasandil. Näiteks autosektoris on turuosalisteks jaemüügi tasandil tarbijad ja autode edasimüüjad, hulgimüügi tasandil autode edasimüüjad ja turustajad ning tootmise tasandil turustajad ja tootjad. Käesolevas otsuses käsitletud asjaomase toodete puhul on turuosalisteks jaemüügiturul näiteks autoomanikud ja bensiinijaamad, hulgimüügiturul bensiinijaamad ja turustajad ning naftatööstuste turul rafineerimistehased ja turustajad.
- (305) Käesolevas otsuses vastab tootmise tasand naftatööstustoodete tasandile. Portugal kinnitas, et naftatööstustoodete turg on samaväärne kogu diislikütuse turuga. Portugali sõnul hõlmab mõiste „naftatööstustoodete müük” kogu müüki, mis toimub suurte partiidena hetkehinna alusel (otse rafineerimistehase väravas) naftatööstustevõtetele (sealhulgas äriühingule Galp Energia kuuluvad ettevõtted), kauplejatele, edasimüüjatele ja suurtele tööstustarbijatele, ning ka diislikütuse importi⁽⁶⁵⁾. Naftatööstustoodete müük Portugalis vastab Petrogali naftatööstustoodete müügile, millest on lahutatud Petrogali eksport ning millele on lisatud import Portugali. Portugali naftatööstustoodete turul on pakujateks seega Petrogal ja Portugalist väljaspool asuvad rafineerimistehased, kes ekspordivad oma toodangut Portugali ning ostjateks on diislikütuse turul mitmesugused kütusemüügiühikud nagu Petrogal, Repsol, CEPSA ja BP, kes kas ostavad Petrogalilt kütust või keda Petrogal varustab või kes impordivad diislikütuse väljaspoolt Portugali.
- (306) Investeeringisabi kontrollimise peamine eesmärk ei ole tarbijate (või kauplejate) kaitsmine konkurentsivastase käitumisega kaasnevate soovimatute tagajärgede eest, nagu tarbijate ostujõu vähenemine monopoolset hinnakujundust praktiseeriva kartelli või valitsevat positsiooni kuritarvitava turuosalise tegevuse tõttu. Investeeringisabi võimaldab suurendada toodangu hulka turul, millega kaasneb hinnalangus, mis on esmapilgul vähemalt lühikeses ja keskmises perspektiivis tarbijatele kasulik.
- (307) Investeeringisabi kontrollimise eesmärk on pigem kaitsta teisi tootjaid ja teiste liikmesriikide majandust abi ülemää-
- rase konkurentsi moonutava mõju eest kaubandusele (mis läheb kaugemale tasemest, mida peetakse siseturuga kokkusobivaks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 tähenduses). Tootjatevaheline konkurents toimub tootmise tasandil ning konkurents rafineerimistehaste vahel toimub vaatlusalusel juhul naftatööstustoodete müügi tasandil.
- (308) Regionaalabi kaartides sätestatud piirkondliku abi standardsed ülemmäärad ning ulatuslikele investeeringiprojektidele antava abi osatähtsuse progressiivne vähendamine, mida kohaldatakse kooskõlas regionaalabi suuniste punktiga 60, on kehtestatud selleks, et luua progressiivne standardne kaitse (ka ulatuslike projektide jaoks) konkurentsimoontuste ja nende poolt kaubandusele osutatud mõju vastu, kuid punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kriteeriumide eesmärk on sõeluda välja olukorrad kus konkurents tootjate vahel on eriti kannatada saanud ning viia läbi selliste olukordade süvahindamine. Punkti 68 alapunktis b sätestatud kriteeriumite abil uuritakse, milline on investeerimistoetusega kaasnev märkimisväärne võimsuse kasv, mis võimaldab abisaajal tuua kaup absoluutses või suhtelises languses olevale turule soodsamatel tingimustel, kui on konkurentidel, kes abi ei saa. Punkti 68 alapunktis a sätestatud kriteeriumite abil uuritakse, mil määral aitab investeerimistoetus abi saajal säilitada, tugevdada või luua tugevat turuseisundit, mis võib põhjustada turgu valitseva turuosalise kuritahtliku käitumise, näiteks turu sulgemise muude tootemerkide jaoks. Mõlemal juhul võivad konkurendid kaotada oma turuosa tootmise tasandil, nende kasum võib väheneda või nad võidakse turult välja tõrjuda, samas kui muude konkurentide pääsu turule võidakse takistada.
- (309) Seega on komisjon arvamusel, et kõnealuseid kriteeriume tuleks kohaldada tootmise tasandil. Turu olukord tootmise tasandil on otsustava tähtsusega, sest tootmisrajatiste jaoks riigiabi andmisel hinnatakse, kas riigiabi moonutab tootjatevahelist konkurentsi ning mõjutab liikmesriikidevahelist kaubandust. Pealegi võib oletada, et kui abisaaja turuosa eelnevas turuetapis (naftatööstustoodete turul) on suur, loob see iseenesest piisavalt suure tõenäosuse konkurentsimoontuseks, sõltumata tema turuosast järgnevas turuetapis. Seega ei pea vastavuse hindamisel punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kriteeriumite alusel arvesse võtma diislikütuse müüki jae- ja hulgimüügi tasandil, isegi kui komisjoni varasemate ettevõtjate koondumist käsitlevate juhtumite⁽⁶⁶⁾ puhul hõlmab asjaomase tooteturu määratlus sellist müüki.
- (310) Punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kontrollide eesmärk on tuvastada mehaaniliselt olukorrad, kus tekib oht konkurentidele ja kaubandusele. Kõnealuste

⁽⁶⁵⁾ Komisjoni otsuses koondumise kohta juhtumi nr COMP/M.4348, PKN/MAZEIKU puhul on naftatööstustoodete turg määratletud järgmiselt:

„Naftatööstustoodete/lasti müük on turustamise algatasand ... ning seda tuleks eristada kütusemüügi väiksemast hulgitasandist (turustamise teine tasand). Naftatööstustoodete/lasti müük on rafineerimistehase suuremahuline müük otse rafineerimistehase väravas või tarnimine esmase transpordiga (üldjuhul raudteetransport, torujuhe, laev või praam) kliendi terminali (ladustamisrajatisse) samas riigis või välismaal. Kliendid on hulgimüüjad, kauplejad või rafineerimistehaste hulgimüügiostajad, kes sageli omavad või rendivad suuri ladustamisrajatisi.”

⁽⁶⁶⁾ Komisjoni 31. oktoobri 2008. aasta otsus koondumist käsitleva juhtumi COMP/M.5005 – Galp Energia/ExxonMobil Iberia kohta (ELT C 307, 2.12.2008, lk 4).

ohtude üksikasjalik hindamine on siiski järgneva süvahindamise eesmärk. Tavaliselt käsitletakse süvahindamisel turuolukorda tootmise tasandil, kuid näiteks turu sulgumise puhul võib osutada vajalikuks analüüsida abi mõju järgmisel turutasandil.

- (311) Võttes arvesse komisjoni varasemat kogemust muude majandussektorite, eelkõige autotööstusega⁽⁶⁷⁾ seotud riigiabi käsitlevate otsuste tegemisel ning asjaolu, et investeerimisprojekt hõlmab üksnes Petrogali rafineerimistegevust, on naftatööstustoodete tasandil käesoleva otsuse puhul ainus asjakohane tasand punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kontrollide kohaldamiseks.

Asjaomane geograafiline turg

Diislikütuse asjaomane geograafiline turg

- (312) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust, kas diislikütuse puhul tuleks käsitleda asjaomase geograafilise turuna EMPd, piirkondlikku (Pürenee poolsaar) või siseriiklikku turgu.

- (313) Portugali arvates on diislikütuse puhul asjaomane turg siseriiklikust turust laiem, eelistatavalt Lääne-Euroopa või EMP turg. Konkurendid nr 1 ja nr 2 ei kommenteeri hinnatavaid turutasandeid. Nad väidavad, et asjaomane geograafiline turg peaks olema Portugali turg või äärmisel juhul Pürenee poolsaare turg.

- (314) 1997. aastal võttis komisjon vastu teatise asjaomase turu mõiste kohta ühenduse konkurentsioiguses (edaspidi „teatis“)⁽⁶⁸⁾. Teatises on sätestatud, et asjaomane geograafiline turg on ala, kus asjaomased ettevõtjad tegelevad kaupade ja teenuste nõudmise ja pakkimisega, kus konkurentsitingimused on piisavalt sarnased ja mida saab naaberlaldest eristada sealsete märgatavalt erinevate konkurentsitingimuste tõttu.

- (315) Teatis on kavandatud monopolivastase ja koondumiste kontrollimise hindamisvahendina. See toetub kõnealuse poliitika raames olemasolevatele uurimisvõimustele, kuid ei ole vahetult kohaldatav riigiabi suhtes. Teatises on selgesõnaliselt öeldud, et „riikliku abi juhtudel on hindamise keskmes abisaaja ja/või asjaomane tööstusharu/sector, mitte aga abisaaja suhtes kehtiv konkurentsivastane“.

⁽⁶⁷⁾ Komisjoni 29. aprilli 2009. aasta otsus, milles käsitletakse riigiabi juhtumit N 635/08 – Italy – LIP – Fiat Sicily, ning komisjoni 29. juuni 2011. aasta otsus, milles käsitletakse riigiabi juhtumit N 671/2008 – Hungary – LIP – Aid to Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Korlátolt Felelősségű Társaság.

⁽⁶⁸⁾ EÜT C 372, 9.12.1997, lk 5.

Siiski täpsustatakse teatises, et selles kirjeldatud lähene-mise aspekte „võib riikliku abi juhtudel hindamise aluseks võtta“.

- (316) Komisjon ei ole veel avaldanud teatist asjaomase toote ja geograafilise turu määratlemise põhimõtete ja lähenemisviisi kohta riigiabi juhtumite korral. Regionaalabi suunistes ei ole selgitatud, kuidas tuleks määratleda asjaomast geograafilist turgu. Regionaalabi suuniste punkti 70 sõnastuse kohaselt tundub, et teataval määral eelistatakse hindamist EMP tasandil: „Alapunktide a ja b kohaldamisel määratletakse müük [...] asjakohasel tasemel EMP territooriumil või, kui see teave ei ole kättesaadav või asjakohane, siis mõne muu sellise üldtunnustatud turu segmentimise alusel, mille kohta statistilised andmed on kergesti kättesaadavad.“

- (317) Asjakohase geograafilise turu määratlemisel tuleb lähtuda kahju teooriast. Võib kindlalt väita, et regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktis a sätestatud üle 25 % turuosa käsitleva kriteeriumi eesmärk on kaitsta EMPs asuvaid konkurente, et turuvõimu omav abisaaja ei saaks neid konkurentsivastase käitumisega turult kõrvale tõrjuda või takistada nende turulepääsu.

- (318) Käesoleva otsuse kohaldamise eesmärgil ei ole asjakohane määratleda täpset geograafilist turgu tootmise tasandil, sest Petrogali turuosa on suurem kui 25 % ainult siseriiklikul turul. On piisav, kui kontrollida, kas siseriiklik turg moodustab asjaomase geograafilise turu. Arvesse võeti konkurentide esitatud väiteid, mis käsitlesid imporditõk-keid ja piiratud ladustamisvõimsust ning mille kohta esitas Portugal oma märkused. Jõuti järeldusele, et kõrvaldumine geograafilise turu määratlemisel vaikumisi kindlaks kujunenud lähenemisviisist, mille kohaselt käsitletakse punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud kriteeriumitele vastava turuna EMP turgu, ja siseriikliku turu määratlemine asjaomase geograafilise turuna on õigustatud ainult juhul, kui on olemas selged märgid, et turg on suurel määral suletud. Seetõttu on vaja hinnata, kas on olemas kaubandustõkked, mis takistavad Petrogaliga hulgemüügiturul konkureerivatel ettevõtetel importida diislikütust Portugalist väljaspool asuvatest rafineerimistehastest, kui Portugali naftatööstustoodete turul kohaldatavad hinnad ületavad laiemal turul kehtivaid hindu.

- (319) Lisaks märgiti järgmist.

— Portugali turul müüdüd diislikütusel on samad tehnilised omadused kui naaberturgudel müüdüd diislikütusel.

— EMP-sisese kaubanduse puhul imporditollimakse ei kohaldata.

- Portugali importimist ei kitsenda regulatiivsed ega halduspiirangud.
- Portugali esitatud statistilised andmed (vt põhjendus 195) osutavad kaubavoogudele, mis on seotud nii importimisega Portugali kui ka eksportimisega Portugalist naaberriikidesse. Eksport on vähenenud tingituna diislikütuse suurenenud nõudlusest Portugalis.
- Import toimub nii mere- kui ka maanteetranspordiga; viimaste aastate impordimahtusid mõjutasid olulisel määral välissündmused ning viimaste aastate jooksul on import märkimisväärselt suurenenud. Impordi suurenemine osutab, et teistel ettevõtjatel on alternatiivseid tarnevõimalusi ning nad suudavad asendada Petrogali rafineerimistehaste otsetarneid impordiga. Portugali esitatud teabe põhjal (vt põhjendus 195) on see eriti ilmne 2009. aasta puhul, kui pärast Sinesi rafineerimistehases juhtunud tööõnnetust peatati tootmine mitmeks nädalaks.
- Portugal lükkab tagasi väited, et Petrogal kontrollib rohkem kui 90 % olemasolevast ladustamisvõimsusest ja selgitab, et kolmandate isikute ladustamisvõimsus on 2,9 miljonit tonni aastas, mis moodustab rohkem kui 50 % siseriiklikust turust. Ükski konkurent ei olnud huvitatud täiendava ladustamisvõimsuse ostmisest, kui seda müügiks pakuti.
- Komisjon palus konkurentidel esitada konkreetseid näiteid, mis kinnitaksid nimetatud kaubandustökte olemasolu ja kirjeldada olukordi, kus neil on olnud probleeme diislikütuse importimisel, kuid konkurendid ei esitanud sellist teavet.
- (320) Konkreetsete näidete puudumisel ning lähtudes Portugali ladustamisvõimsuse ja impordi kohta esitatud teabest järeldatakse, et puuduvad tõendid tegelike ladustamisvõimsusega seotud piirangute ja diislikütuse impordi takistavate muude tõkete kohta.
- (321) Kolmandate isikute poolt Petrogalilt naftatööstustoodete tasandil omandatud diislikütuse hind tundub olevat võrdväärne kuludega, mis on seotud diislikütuse importimisega Portugali. Nagu kinnitas Portugal riigiabist teatamisel ja nagu on märgitud menetluse algatamise otsuse punktis 3.4.3, sõltub hind naftatööstustoodete tasandil rahvusvahelisest hinnanoteeringust ja Portugali rafineerimistehaste toodete puhul *Plattsi* (Rotterdam) hinnast Euroopa loodepiirkonnale, millele on lisatud tarnimisega seotud kulud (transport, lastimine, kindlustus, kahjud jm). See osutab, et turg on Portugali siseriiklikust turust laiem. Konkurendid ei esitanud vastuväiteid seoses Petrogali naftatööstustoodete tasandil kohaldatavate hindadega, vaid piirdusid märkustega Petrogali turuvõimu ja -seisundi kohta. Konkurent nr 1 märkis, et diislikütuse koguimpordi ja -ekspordi suhe on liiga väike, et õigustada piirkondlikku turgu, kuid ta ei viidanud diislikütuse nappusele või olukordadele, kus ladustamisvõimsuse kontrollimine oleks tekitanud konkurentidele probleeme.
- (322) Konkurent nr 2 märkis vaid (vt põhjendus 109), et investimisprojekt muudab Petrogali netoeksportijaks muudele turgudele ja tugevdab Petrogali turuseisundit Pürenee poolsaarel.
- (323) Seega ei saa järeldada, et diislikütuse puhul on asjaomane geograafiline turg siseriiklik turg, sest diislikütuse importimisel Portugali ja eksportimisel naaberriikidesse puuduvad piirangud. Seega on asjaomane geograafiline turg vähemalt piirkondlik turg, täpsemalt Pürenee poolsaare turg.
- Toorbensiini ja selle derivaatide asjaomane geograafiline turg
- (324) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust, kas raske toorbensiini asjakohaseks geograafiliseks turuks tuleks pidada EMP, piirkondlikku (Pürenee poolsaare) või siseriiklikku turgu.
- (325) Portugali arvates on raske toorbensiini ja selle derivaatide puhul asjaomane geograafiline turg vähemalt EMP, kui mitte kogu maailm. Konkurendid ei esitanud vastuväiteid asjaomase geograafilise turu sellise määratluse kohta.
- (326) Huvitatud isikud ei lükanud tagasi Portugali märkusi ja arvestades, et raske toorbensiin on kaup, mida on lihtne transportida pikkade vahemaade taha väikeste transpordikuludega, on asjaomane geograafiline turg vähemalt EMP⁽⁶⁹⁾.
- Turuosa vastavalt regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktis a sätestatud kriteeriumitele
- (327) Regionaalabi suuniste 68 alapunktiga a nähakse ette, et komisjon korraldab süvahindamise, kui „abisaaaja arvele langeb üle 25 % asjaomaste toodete läbimüügist asjaomastel turgudel enne investeringu tegemist või tema osa pärast investeringu tegemist on üle 25 %”.

⁽⁶⁹⁾ Kooskõlas komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsusega, milles käsitletakse riigiabi juhtumit N 898/06 – Repsol Polimeros.

- (328) Tingituna kahtlustest seoses asjaomase toote- ja geograafilise turu ning hindamistasandi (naftatööstustoodete tasand, jaemüügitasand, hulgimüügitasand) määratlemisel, ei saanud komisjon menetluse algatamise otsuses kindlalt väita, kas regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktis a sätestatud künnis oli ületatud. Lisaks puudusid andmed kontserni tasandil (sealhulgas ENI turuosa kohta). Kättesaadavad ei olnud ka andmed toorbensiini derivaatide kohta.

Turuosa kindlaksmääramine diislikütuse turul

- (329) Nagu märgiti menetluse algatamise otsuses ja nagu kinnitas Portugal ametliku uurimise etapis, osutavad Portugali esitatud andmed, et Petrogali diislikütuse turuosa naftatööstustoodete tasandil oleks piirkondlikul turul (Pürenee poolsaar) alla 25 %. Võttes arvesse Portugali teavet, et ENI ei osale Pürenee poolsaarel naftatööstustoodete tasandil, osutavad andmed ainult Petrogali tootmisvõimsusele. Ka Lääne-Euroopas ja Euroopa Majanduspiirkonnas on Petrogali diislikütuse turuosa naftatööstustoodete tasandil kontserni koosseisus (sealhulgas ENI turuosa) alla 25 %, nagu nähtub Portugali esitatud andmetest (vt tabelid 6 ja 7).

Tabel 6

Petrogali ja ENI kombineeritud turuosa Lääne-Euroopa turul (miljonit tonni aastas)

Asjaomane toode	2007			2012		
	Petrogali ja ENI müük	Lääne-Euroopa turg	Petrogali ja ENI turuosa	Petrogali ja ENI müük	Lääne-Euroopa turg	Petrogali ja ENI turuosa
Diislikütus	[]	243,6	[5–10] %	[]	252	[5–10] %

Tabel 7

Petrogali ja ENI kombineeritud turuosa Euroopa Majanduspiirkonna turul (miljonit tonni aastas)

Asjaomane toode	2007			2012		
	Petrogali ja ENI müük	EMP turg	Petrogali ja ENI turuosa	Petrogali ja ENI müük	EMP turg	Petrogali ja ENI turuosa
Diislikütus	[]	323,5	[5–10] %	[]	334,6	[5–10] %

- (330) Tabelite 6 ja 7 andmetest lähtudes järeldatakse, et naftatöötlemistoodete tasandil ei ületa Petrogali (ka koos ENI kontserniga) asjaomase toote müük asjaomasel turul nii piirkonnas (Pürenee poolsaar), Lääne-Euroopas ega ka EMPs 25 %. Seega ei ole diislikütuse puhul ületatud regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktis a sätestatud künnist.
- (331) Kuna ENI ja Petrogali kombineeritud turuosa ei ületa 25 %, ei ole vaja uurida, kas ENI kontrollib Petrogali turuosa sellises ulatuses, mis eeldaks nende kombineeritud turuosa arvessevõtmist.

Turuosa kindlaksmääramine toorbensiini turul, teave toorbensiini derivaatide kohta

- (332) Portugal esitatud teabe kohaselt kasutab enamik rasket toornaftat tootvatest rafineerimistehastest seda omatarbimiseks. Portugali esitatud andmed turuosa kohta, mis on vajalikud regionaalabi suuniste punkti 68 alapunkti a nõuetele vastavuse kontrollimiseks, kajastavad nõuetekohaselt müüki EMP kaubaturul.
- (333) Selleks et kontrollida, kas investeerimisprojekt vastab regionaalabi suuniste punkti 68 alapunkti a nõuetele, on vaja analüüsida Petrogali turuosa enne ja pärast investeerimisprojekti rakendamist ja kontrollida, kas see ületab 25 %.

Tabel 8

Petrogali turuosa EMP turul (tuhat tonni)

Asjaomased tooted	2007			2012		
	Petrogali müük	EMP turg	Petrogali turuosa	Petrogali müük	EMP turg	Petrogali turuosa
Raske toorbensiin	[]	49 172	[0–5] %	[]	49 769	[0–5] %
Toorbensiini derivaadid:	[]	16 045	[0–5] %	[]	15 640	[0–5] %
— benseen	[]	10 093	[0–5] %	[]	10 093	[0–5] %
— ortoksüleen	[]	681	[5–10] %	[]	606	[5–10] %
— paraksüleen	[]	2 169	[5–10] %	[]	2 169	[5–10] %
— toluleen	[]	2 503	[5–10] %	[]	2 173	[5–10] %
— lahustid	[]	599	[5–10] %	[]	599	[5–10] %

Tabel 9

ENI turuosa EMP turul (tuhat tonni)

Asjaomased tooted	2007			2012		
	ENI müük	EMP turg	ENI turuosa	ENI müük	EMP turg	ENI turuosa
Raske toorbensiin	[]	49 172	[0–5] %	[]	49 769	[0–5] %
Toorbensiini derivaadid:	ei kohaldata	16 045		ei kohaldata	15 640	
— benseen	[]	10 093	[5–10] %	[]	10 093	[0–5] %
— ortoksüleen	[]	681	[5–10] %	[]	606	[10–20] %
— paraksüleen	[]	2 169	[0–5] %	[]	2 169	[0–5] %
— toluleen	[]	2 503	[5–10] %	[]	2 173	[5–10] %
— lahustid	ei kohaldata	599		ei kohaldata	599	

Tabel 10

Petrogali ja ENI kombineeritud turuosa Lääne-Euroopa turul (tuhat tonni)

Asjaomased tooted	2007			2012		
	Petrogali ja ENI müük	EMP turg	Petrogali ja ENI turuosa	Petrogali ja ENI müük	EMP turg	Petrogali ja ENI turuosa
Raske toorbensiin	[]	49 172	[0–5] %	[]	49 769	[0–5] %
Toorbensiini derivaadid:	ei kohaldata	16 045		ei kohaldata	15 640	
— benseen	[]	10 093	[5–10] %	[]	10 093	[5–10] %
— ortoksüleen	[]	681	[10–20] %	[]	606	[10–20] %
— paraksüleen	[]	2 169	[5–10] %	[]	2 169	[5–10] %
— toluleen	[]	2 503	[10–20] %	[]	2 173	[10–20] %
— lahustid	[]	599	[5–10] %	[]	599	[0–5] %

(334) Võttes arvesse tabelites 8–10 esitatud andmeid järeldatakse, et Petrogali turuosa asjaomase toote (raske toorbensiin) asjaomasel turul EMP tasandil on ka koos ENI turuosaga alla 25 %. Ka derivaatide turgudel ei ületa Petrogali turuosa 25 %.

(335) Petrogali omatarbimiseks toodetud raske toorbensiini kogus, mida tabelis 8 esitatud andmed turuosa kohta ei kajasta, moodustab vähem kui [< 5] % EMP jaemüügiturust. Sinesi rafineerimistehaste täiendav toodang on [< 5] %.

(336) Neid väiteid arvesse võttes järeldatakse, et raske toorbensiini puhul ei ületata regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktis a sätestatud künnist.

Tootmisvõimsuse suurenemine ebatõhusal turul (vastavalt regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktile b)

(337) Regionaalabi suuniste punkti 68 alapunkti b kohaselt peab komisjon korraldama süvauuringu, kui „projektiga saavutatud tootmisvõimsus mõõdetuna vaatlusaluse toote nähtavat tarbimist käsitlevate andmete alusel on üle 5 % turu suurusest, välja arvatud juhul, kui nähtava tarbimise keskmine aastane kasvumäär viimasel viiel aastal ületab Euroopa Majanduspiirkonna SKT keskmise aastase kasvumäära.”

(338) Regionaalabi suuniste punktis 70 täpsustatakse, et „punkti 68 alapunktide a ja b kohaldamisel määratletakse müük ja nähtav tarbimine Prodcum klassifikatsiooni asjakohasel tasemel EMP territooriumil või, kui see teave ei ole kättesaadav või asjakohane, siis mõne muu sellise üldtunnustatud turu segmentimise alusel, mille kohta statistilised andmed on kergesti kättesaadavad.”

(339) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kõigi asjaomaste toodete osas kahtlust, kas investeerimisprojektiga loodud tootmisvõimsuse kasv on igal turul suurem kui 5 %, mõõdetuna nähtava tarbimise andmete alusel, ja kui on, siis kas viimase viie aasta jooksul (enne tööde alustamist) oli toote nähtava tarbimise keskmine aastane

kasvumäär madalam Euroopa Majanduspiirkonna SKP keskmisest aastastest kasvutempot.

Tootmisvõimsuse suurenemine diislikütuse ebatõhusal turul (vastavalt regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktile b)

(340) Diislikütuse nähtava tarbimise aastase kasvu liitmäär EMPs aastatel 2001–2006 oli mahu puhul ligikaudu 2,12 % ning väärtuse puhul 15,38 %. Euroopa majanduspiirkonna SKP aastase kasvu liitmäär aastatel 2001–2006 oli vastavalt 2,06 % reaalkasvutempot (võrreldav mahu näitajatega) ning 4,12 % nominaalkasvutempot (võrreldav väärtuse näitajatega).

(341) Sellest järeldub, et diislikütuse turgu ei saa pidada ebatõhusaks turuks, kui võetakse arvesse aastase kasvu liitmäär nii mahu kui ka väärtuse seisukohalt ja võrreldakse seda SKP kasvumääraga vastavalt nominaal- ja reaalkasvutempot. Seetõttu ei ole vaja kontrollida, kas investeerimisprojektiga loodud tootmisvõimsuse kasv asjaomasel turul on suurem kui 5 %.

Tootmisvõimsuse kasv raske toorbensiini ja selle derivaatide ebasoodsal turul (vastavalt regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktile b)

(342) Selleks et teha kindlaks, kas investeerimisprojekt vastab regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktile b, peab komisjon kontrollima, kas investeerimisprojektiga loodud tootmisvõimsus ületab 5 % turu suurusest, mõõdetuna asjaomase toote nähtava kogutarbimise andmete põhjal, välja arvatud juhul, kui viimase viie aasta näilise kogutarbimise keskmine aastane kasvutempot ületab Euroopa Majanduspiirkonna SKP aastast keskmist kasvutempot.

(343) Portugal esitas järgmised tabelites 11–13 toodud andmed. EMP turgu kajastavad andmed on identsed turuosa kirjeldavates tabelites märgitud EMP turu (müügi) andmetega. Kuna jaemüügi turu (müügi) maht on väiksem kui nähtav tarbimine, mis hõlmab ka omatarbimiseks ettenähtud toodangut, siis hindavad tootmisvõimsuse kasvu andmed kasvu tegelikust suuremaks. Seega võib väita, et nad kirjeldavad halvimat võimalikku olukorda.

Tabel 11

Sinesi rafineerimistehase tootmisvõimsuse kasv võrreldes asjaomaste toodete turuga Euroopa Majanduspiirkonnas (tuhat tonni)

Asjaomased tooted	Tootmisvõimsus 2007	Tootmisvõimsus 2012	Tootmisvõimsuse kasv	EMP turg 2007	Tootmisvõimsuse kasvu osatähtsus EMP turul	Nähtava tarbimise aastase kasvu liitmäär
Raske toorbensiin	[]	[]	[]	49 172	[0–5] %	—
Toorbensiini derivaadid:	[]	[]	[]	16 045	[0–5] %	—

Asjaomased tooted	Tootmisvõimsus 2007	Tootmisvõimsus 2012	Tootmisvõimsuse kasv	EMP turg 2007	Tootmisvõimsuse kasvu osatähtsus EMP turul	Nähtava tarbimise aastase kasvu liitmäär
— benseen	[]	[]	[]	10 093	[0–5] %	—
— ortoksüleen	[]	[]	[]	681	[0–5] %	—
— paraksüleen	[]	[]	[]	2 169	[0–5] %	—
— toluen	[]	[]	[]	2 503	[0–5] %	—
— lahustid	[]	[]	[]	599	[0–5] %	—

Tabel 12

Matosinhose rafineerimistehase tootmisvõimsuse kasv võrreldes asjaomaste toodete turuga Euroopa Majanduspiirkonnas (tuhat tonni)

Asjaomased tooted	Tootmisvõimsus 2007	Tootmisvõimsus 2012	Tootmisvõimsuse kasv	EMP turg 2007	Tootmisvõimsuse kasvu osatähtsus EMP turul	Nähtava tarbimise aastase kasvu liitmäär
Raske toorbensiin	[]	[]	[]	49 172	[0–5] %	—
Toorbensiini derivaadid:	[]	[]	[]	16 045	[0–5] %	—
— benseen	[]	[]	[]	10 093	[0–5] %	—
— ortoksüleen	[]	[]	[]	681	[0–5] %	—
— paraksüleen	[]	[]	[]	2 169	[0–5] %	—
— toluen	[]	[]	[]	2 503	[0–5] %	—
— lahustid	[]	[]	[]	599	[0–5] %	—

Tabel 13

Sinesi ja Matosinhose rafineerimistehaste kombineeritud tootmisvõimsuse kasv võrreldes asjaomaste toodete turuga Euroopa Majanduspiirkonnas (tuhat tonni)

Asjaomased tooted	Tootmisvõimsus 2007	Tootmisvõimsus 2012	Tootmisvõimsuse kasv	EMP turg 2007	Tootmisvõimsuse kasvu osatähtsus EMP turul	Nähtava tarbimise aastase kasvu liitmäär
Raske toorbensiin	[]	[]	[]	49 172	[0–5] %	—
Toorbensiini derivaadid:	[]	[]	[]	16 045	[0–5] %	—
— benseen	[]	[]	[]	10 093	[0–5] %	—
— ortoksüleen	[]	[]	[]	681	[0–5] %	—
— paraksüleen	[]	[]	[]	2 169	[0–5] %	—
— toluen	[]	[]	[]	2 503	[0–5] %	—
— lahustid	[]	[]	[]	599	[0–5] %	—

(344) Kõigil juhtudel on tabelites 11–13 loetletud toodete osas tootmisvõimsuse kasv võrreldes Euroopa majanduspiirkonna asjaomase tooteturuga alla 5 %. Seega leitakse, et investeerimisprojekt ei ületa regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktis b sätestatud künnist.

7. KOKKUVÕTE

(345) Põhjendustes 278–344 esitatud andmete kohaselt ei ületata investeerimisprojektiga seotud asjaomaste toodete puhul regionaalabi suuniste punkti 68 alapunktides a ja b sätestatud künniseid. Seetõttu ei ole vaja korraldada pärast ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikega 2 ettenähtud menetluse algatamist abi süvahindamist.

(346) Kokkuvõtteks märgitakse, et Petrogalile antav kavandatud piirkondlik investeerimisabi vastab kõigile regionaalabi suunistes sätestatud tingimustele ning tuleks lugeda siseturuga kokkusobivaks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti a kohaselt. Seetõttu ei ole vaja hinnata, kas abi võib heaks kiita muude ELi toimimise lepingus sätestatud erandite kohaselt.

(347) Portugal on erandkorras nõustunud sellega, et käesolev otsus võetakse vastu inglise keeles, mis on otsuse ainus autentne keel.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Riigiabi, mida Portugal kavatseb anda Petrogalile nimiväärtuses 160 484 007 eurot (121 091 314 diskonteeritud hindades) ning mille suurim osatähtsus diskonteeritud hindades on 12,43 %, on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti a kohaselt siseturuga kokkusobiv.

2. Seega kiidetakse artikli 1 lõikes 1 osutatud riigiabi rakendamise heaks. Kavandatud abikõlblikest kuludest ja teatatud riigiabi andmise ajakavast kõrvalekaldumise puhul ei ületa Portugali antava abi maksimumsumma diskonteeritud hindades 121 091 314 eurot ega abi maksimaalne osatähtsus diskonteeritud hindades 12,43 %.

Artikkel 2

1. Portugal esitab komisjonile vahearuanded iga viie aasta järel alates käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevast. Vahearuannetes esitatakse ajakohastatud teave riigiabi raames makstud summade, abilepingute täitmise ja kõigi muude Sinesi või Matosinhose rafineerimistehastes algatatud investeerimisprojektide kohta.

2. Lisaks esitab Portugal kuue kuu jooksul pärast riigiabi andmise ajakava kohaselt riigiabi viimase osamakse tegemist üksikasjaliku lõpparuande, sealhulgas teave riigiabi raames makstud summade, abilepingute täitmise ja kõigi muude Sinesi või Matosinhose rafineerimistehastes algatatud investeerimisprojektide kohta.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Portugali Vabariigile.

Brüssel, 3. august 2011

Komisjoni nimel
asepresident
Joaquín ALMUNIA